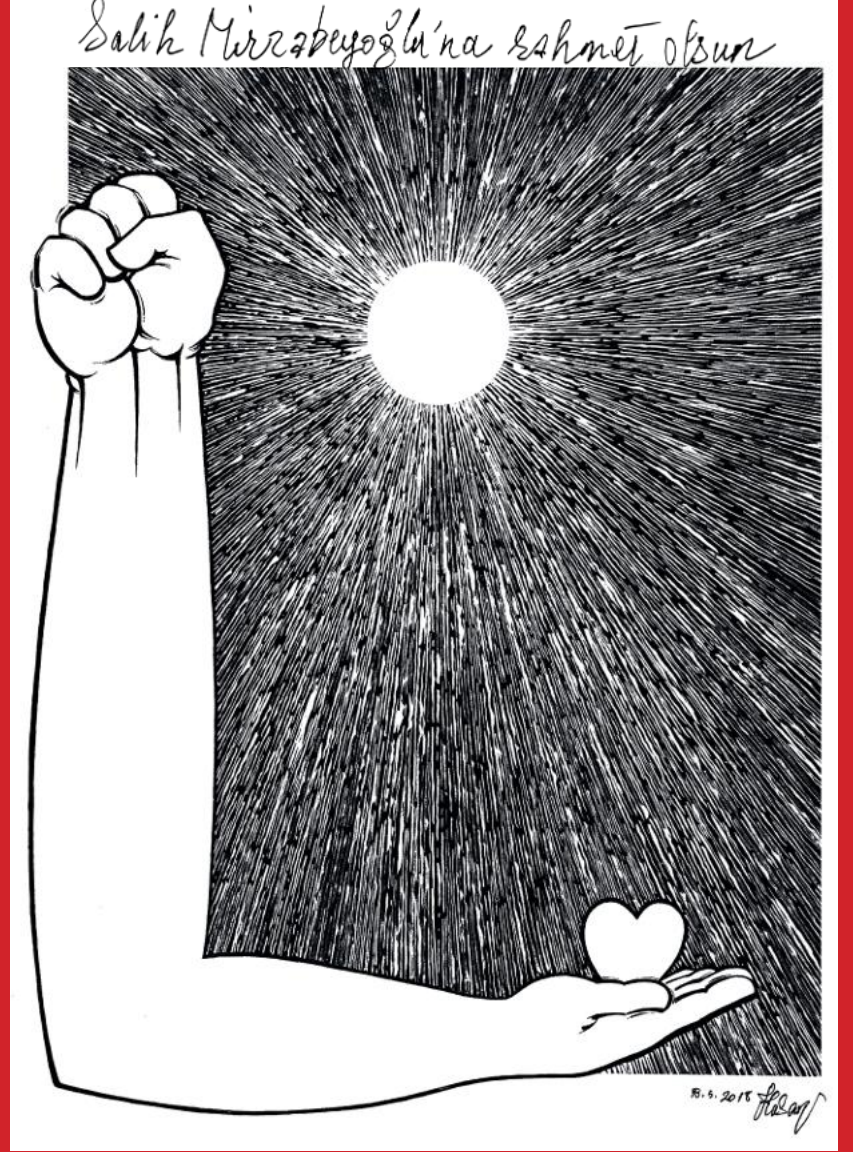

MAYIS 2026 - İKİNCİ DEVRE - SAYI: 51 FİYAT: 80₺

aylıkbaran

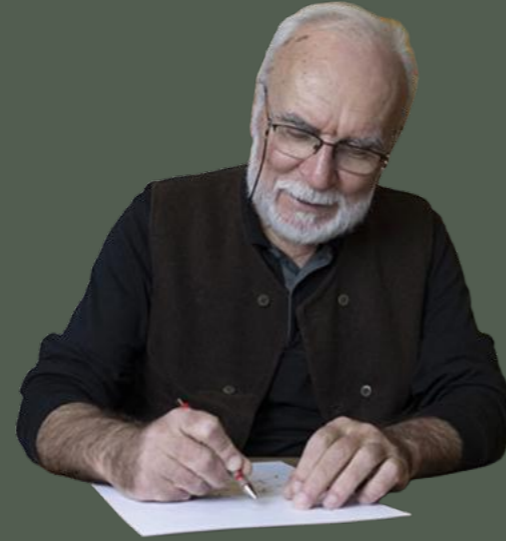
fikir ve aksiyon gazetesi

Asrın muhtaç olduğu sistem
BÜYÜK DOĞU
İBDA

İÇİNDEKİLER

- 4** BÜYÜK DOĞU-İBDA İLİŞKİSİ
Dr. Kâzım Albay
- 11** İÇTE YEŞERMİYEN,
DIŞTA ZUHUR ETMEZ
Kerim Kulu
- 14** 'NASIL' NECİP FAZIL;
'NİÇİN' MİRZABEY
Yavuz Arslan
- 28** NECİP FAZIL VE GENÇLİK PROGRAMI
İZÜ'DE YAPILDI
- 36** MÜTEFEKKİR
MİRZABEYOĞLU KİMDİR?
- 46** SÖZÜ BAHAR, İŞVESİ BAHAR
Handan Özduygu
- 48** KAPİTALİZMİN YAKLAŞAN
YENİ FAİZ KRİZİ
Melih Oktay
- 52** BİZ ARAB CAMİİ'NDE YEDİ KİŞİYDİK
Zeynel Abidin Danalıoğlu

8 **HASAN AYCIN:**
NECİP FAZIL HÂLÂ GÖZÜMDE
BİR ARAYIŞ VE ADANIŞ
ABİDESİDİR

16 **PROF. DR. SAMİ ŞENER:**
BİR NECİP FAZIL
ÜNİVERSİTESİNİN
OLMASI GEREKLİ

22 **ABDURRAHMAN HACİMELEK:**
GAYEM ÇAĞIMIZ VELİ VE
ÂLİMLERİNİN AYNASINDAN
NECİP FAZIL'I AKSETTİRMEK

TAKDİM

Zaman, bazı isimleri yalnızca hatırlanacak bir hatıra olarak değil, taşınacak bir emanet olarak bırakır. Bu emanet, kuru bir bağıllıktan öte iddiayı kuşanmayı, fikri hayatın merkezine yerleştirmeyi ve onu çağın diliyle yeniden ifade etmeyi gerektirir.

Üstad Necip Fazıl ve Mütefekkir Salih Mirzabeyoğlu... Biri, bu topraklarda yeniden bir diriliş fikrinin mimarı; diğeri, o fikri sistemleştirerek çağın meselelerine tatbik eden bir fikir ve aksiyon adamı. Aralarında bir geçmiş-gelecek ilişkisi değil, bir devam, bir bütünlük, bir iddia çizgisi vardır. Bu çizgi, ne yalnızca edebî bir miras, ne de tarihi bir hatıradır. Bu çizgi, yaşayan ve yaşanması gereken bir sistem teklifidir.

Bu ay, doğum ve vefat yıldönümleri vesilesiyle bu iki büyük ismi anarken mesele, onları hatırlamakla sınırlı kalmaz. Çünkü ortaya koydukları fikir, insanı yerinden eden, bulunduğu konumu sorgulatan ve nihayetinde bir taraf olmaya ve harekete geçmeye zorlayan bir mahiyet taşır.

"Asrın Muhtaç Olduğu Sistem - Büyük Doğu-İbda" manşeti bu yüzden bir temenni değil, bir tespittir. Modern dünyanın çıkmazları, insanı kendi elleriyle kurduğu düzen içinde sıkıştırmış, teknik ilerleme, mânâ kaybını telafi edememiştir. İnsan, eşya üzerinde hâkimiyet kurdukça kendi iç dünyasında mağlup olmuş; sistemler büyüdükçe insan küçülmüştür. Bu noktada Büyük Doğu-İbda, yalnızca bir fikir değil, ölçü, nizam ve istikamet teklifidir.

Aylık Baran Dergisi'ni nasıl temin edebilirsiniz?

Bizi **0533 166 20 50** telefondan arayabilir veya Whatsapp hattımıza isim, soy isim ve adresinizi göndererek satış işlemi yapabilirsiniz.

SİTEMİZDEN TEMİN EDEBİLİRSİNİZ

Aylık Baran dergisinin yeni ve eski sayılarını online satış sitemiz www.aylikbaran.com'dan satın alabilirsiniz.

ABONE OLARAK TEMİN EDEBİLİRSİNİZ

Aylık Baran dergisine abone olmak için **0533 166 20 50** irtibat numaramıza isim, soyisim ve adresinizi gönderebilirsiniz. Bir senelik abonelik ücreti kargo dahil **1900 TL**'dir.

KİTAPÇILARDAN TEMİN EDEBİLİRSİNİZ

Gölge Kitabevi: Ali Kuşçu, Büyük Karan Cad. 4A, 34083 Fatih/İstanbul 0212 511 0065

Kökler Kitabevi: Hırka-i Şerif, Kadı Sok. No:14, 34091 Fatih/İstanbul 0535 574 2226

Ağaç Kitabevi: Akşemsettin, Şehitkubilay Sok. No:6, 34010 Fatih/İstanbul 0212 415 2241

İnkılap Kitabevi: Fevzipaşa Caddesi, Şehitkubilay Sok. No: 6/A-B Fatih-İstanbul 0212 524 4499

Mephisto Kitabevi: Kuloğlu, İstiklal Cad. No:125, 34435 Beyoğlu/İstanbul 0212 249 0687

Sahhaflar Kitap Sarayı: Sahhaflar Çarşısı No:24-26 Bayezid İstanbul - 02125281978

Ankara Birleşik Kitabevi: Tuna caddesi Bulvar Pasajı, D:no:3/3, Çankaya/ Ankara 0543 694 0815

Gaziantep Akyol Kitabevi: Şahinbey, 44002. Bedesten Sok. No:15, 27410 Şahinbey/Gaziantep 0542 484 8948

Kitap Dünyası: Muzaffer Cad. No: 22

Meram/Konya 0332 353 4811

Kitap Dünyası İlahiyat Şubesi: Aşkan Mah. Aşkan Cad. No: 22/1 0332 323 8899 Meram/Konya 0332 323 8899

DERNEKLERDEN

TEMİN EDEBİLİRSİNİZ

Büyük Doğu Akıncıları Derneği Genel Merkezi: Zeyrek Mah. Fazilet Sok. No:31, 34080 Fatih/İstanbul 0530 664 9772

Büyük Doğu Akıncıları Derneği Ankara İl Temsilciliği: Kahramanlar Sok, No: 9 Hamamönü Altındağ/Ankara 0546 142 117

Büyük Doğu Akıncıları Derneği Konya İl Temsilciliği: Ulubatlıhasan, Akbey Sok. No:4C, 42050 Karatay/Konya 0506 516 7454

Temsilciliklerimiz

Yeşilyurt/Malatya
Süleyman Adil 05423288614

Etimesgut/Ankara
Mehmet Nâzım 05459680561

Trabzon
Yavuz Arslan 05306492388

Osmangazi/Bursa
Rüstem Pehlivan 05530929870

Devrek/Zonguldak
Hasan Emrah Mekik- 05398110811

Kars
Ergin Bulut 05424701873

Adapazarı/Sakarya
Oğuzhan Kulaksız 05531130943

Kütahya
Numan Gökçimen 0505 625 5397

AYLIK BARAN

YIL: 3 SAYI: 51
MAYIS 2026

**SAHİBİ VE
SORUMLU YAZIŞLARI
MÜDÜRÜ**
MAHMUT BİLAL İNCİ

YAYIN KURULU
KÂZIM ALBAY
ÖMER EMRE AKCEBE
İBRAHİM TATLI

İDARE YERİ
MİMAR SİNAN MAH.
İMAM NASİR SOK. NO:14/12
(VALİDE-İ CEDİD CAMİİ
YANI)
ÜSKÜDAR/İSTANBUL

İRTİBAT

0533 166 20 50
0216 343 16 32
barandergisi@gmail.com

ABONELİK

6 AYLIK ABONE BEDELİ
(KARGO DAHİL) 950 TL

1 YILLIK ABONE BEDELİ
(KARGO DAHİL) 1900 TL

ABONE OLMAK İÇİN
05331662050 HATTIMIZA
İSİM, SOY İSİM VE ADRESİNİZİ
GÖNDEREBİLİRSİNİZ.

ONLINE SATIŞ SİTEMİZ
www.aylikbaran.com

MİZANPAJ
YAVUZ ARSLAN

BASKI
AKADEMİ
GÜVEN SAN. SİT.
C BLOK NO: 230
TOPKAPI/ İSTANBUL
0212 493 24 68

YAYIN TÜRÜ
YAYGIN, SÜRELİ

WEBSITE
www.aylikbaran.com
www.barandergisi.net
www.aylikdersisi.com

ISSN:
2822-6186

9 772822 618008
ISSN: 822-6186

BÜYÜK DOĞU-İBDA İLİŞKİSİ

Dr. Kâzım Albay

Biri 100 diğeri 70 cilt eser sahibi iki mütefekkir olan Necip Fazıl ve Salih Mirzabeyoğlu'nu ve aralarındaki ilişkiyi anlamak, çağımızın önemli fikir, sanat ve aksiyon hareketini anlamak olacaktır. İslâm âlemi için kurtarıcı teklifleri olan ve Türkiye merkezli zuhur eden bu iki ismin ortaya koyduğu BD-İBDA düşünce sistemi, birbirinin mütemimim cüzü olurken, bizlere geriye ve ileriye gidişte de kılavuz özelliği bulunmaktadır. Bu mevzuu iki başlıkta ve netice bölümüyle aşağıda değerlendireceğiz.

İnsanın temel meselelerinde tecrit terleri döken ve bu açıdan Büyük Doğu'nun tecrit tavrı ve intikal mihrakını temsil eden İbda, her şeyden önce kendi hal muhasebesine girişmiş ve bu meyanda Büyük Doğu ideolojisi/dünya görüşüne muhatap anlayışını sistemli-tutarlı bir halde (İbda fikriyatı) ortaya koymuş, bu cehd ve kapasiteyi göstermiştir.

BÜYÜK DOĞU "NASIL", İBDA İSE ONU YÜRÜTÜCÜ "NİÇİN" KANADIDIR

Rahmetli Necip Fazıl, Büyük Doğu dünya görüşü ile İslâm'a muhatap anlayışın "nasıl"ını örgüleştirirken, Üstad'ın izinden giden rahmetli Salih Mirzabeyoğlu ise İBDA fikriyatı ile İslâm'a muhatap anlayışın "niçin"ini ortaya koymuştur. Bir başka deyişle "nasıl" davası olan Büyük Doğu'nun yürütücü "niçin" kanadı olarak Salih Mirzabeyoğlu ve İbda fikriyatı zuhur etmiştir. Yani Büyük Doğu'dan İbda doğmuştur.

İslâm ruhunun eşya ve hadiseler karşısındaki tavrı "nasıl"a karşılık olurken, bunun akıl ile izahı ve gerekçelendirilmesi ise "niçin" boyutuna denk gelir. "Nasıl" usul davasıdır. "Niçin" ise ruhun bulunduğu akıl ile zarflanması, tefekkür ve hikmete bürünmesi demektir. "Niçin" davasının ehemmiyetini şuradan anlayabiliriz ki İslâm davası her çağda onu yürütecek nesiller eliyle hayatîyet kazanır. Aksi halde ölü ve arkaik olur, hayatın dışına çıkar.

İslâm davasını yürütmek için sabit esaslar yanında onu yürütücü

ve dinamizmi temsil eden çağına göre değişken bir usul de gereklidir. Değişken derken reformizm/modernizm tarzı bir yapı bozuculuktan bahsetmiyoruz. Esası yürütecek olan fikrin tertibi, düzeni ve sıralanışı yani diyalektiğinden bahsediyoruz. Bunlar çağının sorunlarına karşı fikri tatbik edebilmek için hangi esasları öne alıp nasıl bir dil kullanılacağı ve hangi vasıtalara öncelik verileceği gibi ihtiyaçlara göre değişkenlik arzeden diyalektik/usul hususlarıdır. Nitekim "Tatbik Fikri"nin de çağının şartlarına göre değişken özellikleri olacağını hatırlatalım. Mesela kurulacak İslâmî rejim şeklinin ne olacağı ve idare yöntemindeki yenilikler gibi. Böylece insanın fıtratında olan yenilik ihtiyacına da cevap verilmekte ve dinamizm ve heyecan noktasında da süreklilik sağlanmaktadır.

Şu husus açıkça görülmektedir ki "nasıl" davasının hemen peşinden "niçin" davası gelmektedir. Zaten "nasıl"ı diri tutmak ve yürütmek için "niçin" sorusunun cevaplanması gerekmektedir. Öyle ki çağımızda "nasıl"dan ziyade "niçin" sorusu daha ziyade sorulmaktadır. Mesela, "Namaz nasıl kılınır?" sorusu yanında, "Namaz niçin kılınır?" sorusu da önem arz etmektedir. Çağımızda henüz İslâmî bir düzen tesis edilemediğinden ve kafa karışıklıkları çok olduğundan birçok meselede "niçin" sorusu ağırlık kazanmakta ve bu da hikmet ağırlıklı bir dil ve diyalektiği gerekli kılmaktadır. Bu mevzuun şeriatla karşılığı ise hikmet-i teşri olmaktadır. Öte yandan "nasıl" ağırlıklı olmasına rağmen Büyük Doğu'da "niçin" davasının bulunduğu, aynı şekilde "niçin" ağırlıklı İBDA'da da "nasıl" davasının olduğunu da hatırlatalım.

İnsanın temel meselelerinde tecrit terleri döken ve bu açıdan Büyük Doğu'nun tecrit tavrı ve intikal mihrakını temsil eden İbda, her şeyden önce kendi hal muhasebesini yapmış, "Ben kimim?" sorusu yanında

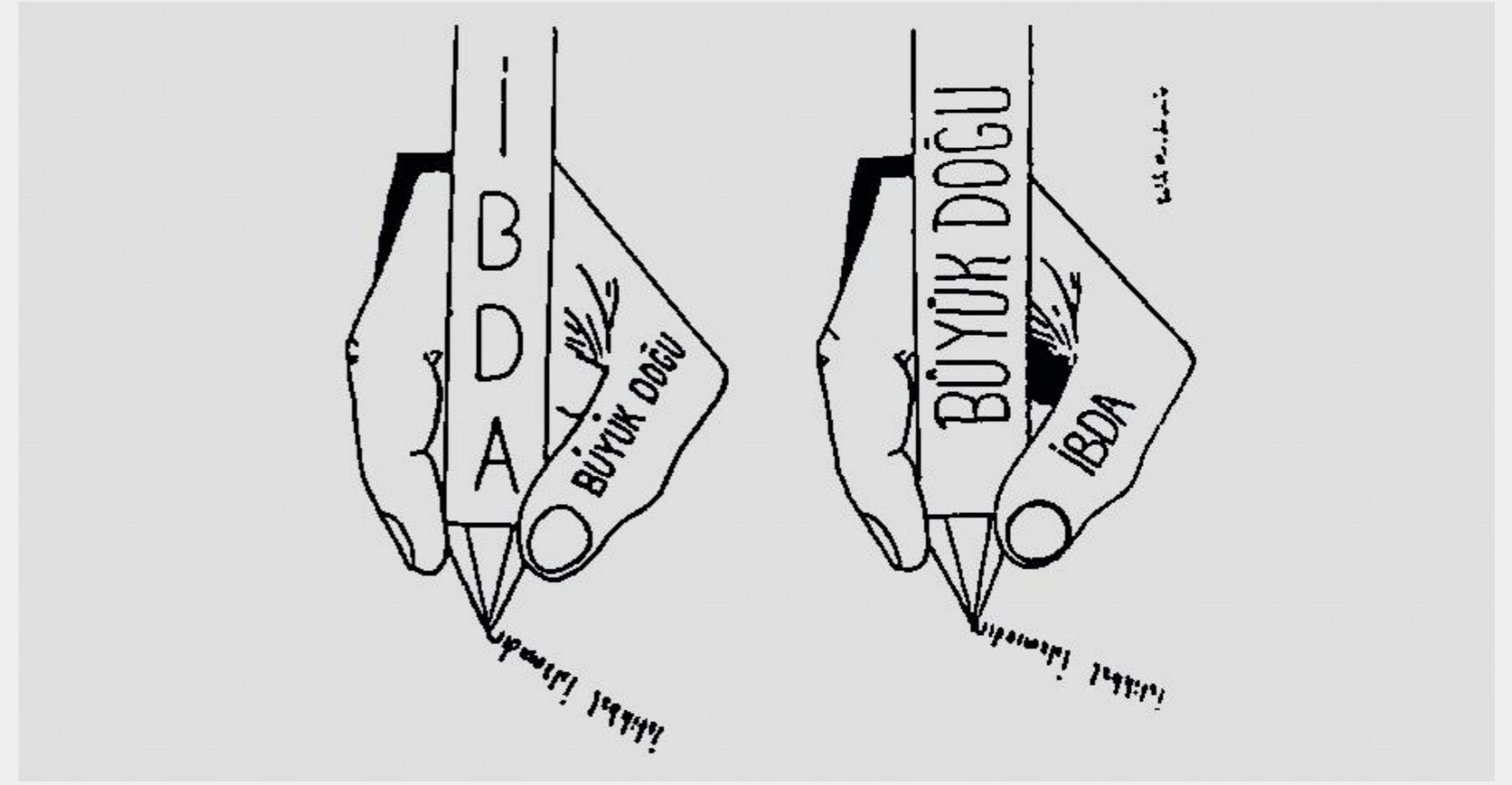
kâinat muhasebesine girişmiş ve bu meyanda Büyük Doğu ideolojisi/dünya görüşüne muhatap anlayışını sistemli-tutarlı bir halde (İbda fikriyatı) ortaya koymuş, bu cehd ve kapasiteyi göstermiştir. Büyük Doğu ile ilgisini bir ağacın "kök, dal ve yemiş" misalinden izah eden ve İbda'nın, "Büyük Doğu hakikatlerinin yemişleri" olduğunu, eşya ve hadiseler karşısında ruhun "nasıl" tavrının sebep, netice ve illet arayışı, "niçin" tavrının ise tesbit ve şahitlik etmek ve akılla ilgisini ve böylece "ruh bulur, akıl sorar" tesbitiyle fikrin görüldüğünü ifade eden Mirzabeyoğlu, bu meyanda Büyük Doğu ile ilgisini "nasıl" ve "niçin" ilişkisi içinde şöyle dile getirir:

"İslâm ruhunun eşya ve hadiseler karşısında "nasıl" tavrını temsil eden Büyük Doğu gövdesine mukabil İBDA, onun taşıyıcı "niçin" kanatlarıdır, onun içindir, onun gayesidir ve gayesi odur!.."¹

Çağımızda İslâm metinlerinin (Kur'an, Sünnet, İcmâ ve Kıyas) asıllarıyla mevcut olduğunu ancak aynı zamanda anlam ve yorumlama faaliyetini demek olan bu metinleri yürütecek usul ve "niçin" davasının zaruret olduğu belirtilmelidir. Zira "niçin" davası usul meselesi olup aslı elde etmek ve yürütmek için şarttır.

BÜYÜK DOĞU DAVASININ TAKİBİ VE YÜRÜTÜLMESİ

Büyük Doğu, şeriatın zerre taviz vermeden onu hayata hâkim kılmanın dünya görüşü olduğuna göre onun takibi, tatbiki ve yürütülmesi de bir vazife olarak bizlere yüklenmektedir. Bu ise sadece sevgi ve kuru nakilcilikten öte bu işin usul ve sistematikliğini gerektirmektedir. Elinde Büyük Doğu projesi olan tatbikçi onu nasıl uygulayacağına dair bir "tatbik fikri"ne, bir usul-yöntem sahibi olmalı, proje (ideolocya) ile arsa ve bina (hayat ve aksiyon) arasında irtibat kurabilmeli, belli bir anlayış melekeseine ermeli ve aksiyona geçmelidir. Buna "ideolocya ve ihtilâl" ilişkileri de diyebiliriz. Burada

İhtilâl kelimesi Üstad'ın altını çizdiği "İslâm inkılâbı" manasındadır.

Salih Mirzabeyoğlu'nun *Ideolocya* ve *Ihtilâl* eserinde çerçevelediği ve kavgaın içinden billurlaştırdığı aksiyon cephesinde tek ve öncü oluşu yanında çağımızda "İslâm hikemiyatı"ni kurucu vasfı da öne çıkmaktadır. Çağımızdaki ihtiyacı gören sorumluluk sahibi entelektüel çabasıyla Mirzabeyoğlu, felsefeye mukabil olarak İslâm'a bağlı tefekkür ocağı olarak "Hikemiyat"² alanını açarken hem felsefenin mihraksızlığına düşülmemiş hem kelâm ilmini alanında faaliyette bulunarak felsefeleşmekten korumuş olmaktadır.

Bu doğrultuda Üstad'ın "sende ifrat halde tecrit var; benim bugüne kadar yokluğundan en fazla şikâyet ettiğim mücerret fikir istidadı çok fazla!"³ diye övdüğü mütefekkir Salih Mirzabeyoğlu bu rolü ile İslâmî düşünce ve aksiyon açısından önemli bir isim olmaktadır. Çağımızda "niçin" davasının önemine paralel olarak, Mirzabeyoğlu'nun eserlerindeki tefekküre dikkat çeken Yusuf Kaplan'ın aşağıdaki tesbitlerini de bu mevzuda aktarmak istiyorum: "Doğrusu ben Salih Mirzabeyoğlu'nun hakkının yendiğini düşünüyorum. Çok esaslı metinleri var. Okunması gereken, harcanan eserler. Eserlerini de okuyorum şu an. Derinlikli bir medeniyet fikri ve çağdaş İslâm düşüncesinin inşası konusunda güzel ipuçları var."⁴

Büyük Doğu'ya nisbetini sistematik olarak ortaya koyan ve şuuru, "geliştikçe geliştirilecek prensiplerle gelişmek" olarak işaretleyen, "insanın anladığı üzerinde telif hakkı vardır!" hikmetini usul, üslup ve tarzıyla "şahsına münhasır" gösteren Salih Mirzabeyoğlu, "İbda Bünyesi"ni şöyle vasfeder: "Vücut hikemiz, varlık sebebimiz, can ışığımız, kalbimiz Büyük Doğu!.. Onun için yaşıyoruz!.. Nakışta zapt edilmiş mâna İBDA, mührü basan el ise, BÜYÜK DOĞU!.."⁵

Büyük Doğu'ya metodik bakışı getiren İbda, bunu başta sistematik usulü olan *İbda Diyalektiği*⁶ olmak üzere birçok eserinde izah eder. İslâm'ın önce bulmanın sonra aramanın (bulduğunun hakikatinde derinleşmek) rejimi oluşu ve bu minvalde "peşin fikir hikmeti"ne temas eden İbda, Büyük Doğu sisteminin idrakiyle ve onun muhakeme usulüyle yürür ve bu usul çerçevesinde Büyük Doğu'ya bağlılığını, "Biz en açık, kesin, tartışmasız ve cesur biçimde Büyük Doğucu olduğumuzu ve ondaki mevcut kuvvet ve istidadın 'derinliğine ve genişliğine' zâhiri olduğumuzu, bu işi gerçekleştirdiğimizi bildirdik."⁷ diye ifade eder. Mirzabeyoğlu Büyük Doğu'nun dil ve kavram dünyasına tâbi olmasının sebebini ise insanların anlaşabilmesinin "bilendirilebilir" ile mümkün olduğu ve ancak böylece "ben" ile "başkası" arasında ortaklık kurulabileceği, lisanın da böyle bir hakikat temelinden

doğduğu, dil ve işaretlerin insanlar arasında ortak bir "mâna" dünyası meydana getiren semboller olduğu ve dilin hâl, sembol, mevzu, tefekkür, yerinde "düşünce sistemi", araç, mahiyet hareket vs. mânaları yanında diyalektik mânasında da kullanıldığına ve "bütün bunlar çerçevesinde kapsayıcı dilin Büyük Doğu!"⁸ olduğu şeklinde izah eder.

İbda, Büyük Doğu'nun taşıyıcı "niçin" kanatları olarak onu sistem çerçevesinde kapsayan ve yürütendir. Bundan dolayı "İbda, yürüten Büyük Doğu'dur."⁹ diye tanımlamıştır. İbda, Büyük Doğu'nun "niçin" buudunu, "doğrulamalı usulü" ve "intikal mihrakı"ni, "teorik dil" ve "tecrit tavrı"ni temsil etmektedir.¹⁰ İbda, Büyük Doğu'ya sistemli bakış olup aynı zamanda onu eşya ve hadiseler zemininde yürüten bir diyalektik getirmiştir. Mirzabeyoğlu, "Büyük Doğu çerçevesine girmiş her şey, Büyük Doğu'nundur!"¹¹ diyerek vazife şuuru, "1975'ten başlayarak toplumun genel fikir çerçevesine BÜYÜK DOĞU'yu oturttuk mücadelemizin sebebi anlaşılıyor; İslâm inkılâbı burada..."¹² diyerek de hedefini ifade etmiştir.

Büyük Doğu-İbda, bir ayniyetin birbirine muvazi iki denk kanadı halinde, birbirinin mülazımıdır. Kurucu ve merkez olan Büyük Doğu'yu sistematik yürüten ve bu açıdan kurucu ve merkez rolde olan İbda, çifte kanat misali olarak birbirlerine muhtaçtır. Bir başka deyişle BD-İBDA; sebep ve netice, baba ve oğul gibidirler. Yani İbda'sız Büyük Doğu, Büyük Doğu'suz İbda olmaz.

GÜNÜMÜZDE BÜYÜK DOĞU-İBDA FİKRİYATININ TEMSİLİ VE SALİH MİRZABEYOĞLU

Mirzabeyoğlu'nun aşağıdaki Necip Fazıl tanımlaması "onun şahsında tecelli eden büyük mânanın" takipçisi olmasının ve onu "remz şahsiyet" görmesinin sebebi de izah ediyor. Mirzabeyoğlu'nun kapsamlı Necip Fazıl tanımlaması şöyledir:

"Beş asırlık tarih dilimimizle birlikte çağımızın nabzını yakalayan ve ideali aramayla toprağa bağlanma arasındaki bir berzahta kıvranan insanoğlunun oluş ıstırabını hakikatin hakikatine nisbetle heykelleştiren adam... İSLÂMA MUHAP ANLAYIŞ'ın dünya görüşünü örgü- leştiren adam... Davanın aşkını, vecdini, diyalektiğini, estetiğini, dost ve düşman kutuplarını işaretleyen, hedeflendiren, istikametlendiren, İslâm'ı eşya ve hâdi- selere tatbik edebilmenin "nasıl"ını çer- çeveleyen adam... Bunun sembol şahsı Büyük Doğu Mimarıdır."¹³

Bir davaya bağlanmanın edep ve nisbet ölçülerini işaretleyen ve buna göre kah- ramanca yaşamasını bilen İbda Mimarı Salih Mirzabeyoğlu'nun Büyük Doğu'ya nisbeti, taklit veya hayranlık seviyesin- de değil, derinlikli ve çileli bir muhase- be sonucu olmuştur. Nitekim o, "şahsa değil, fikre, temsil ettiği fikirden dolayı şahsa gösterilen hürmet tavrıdır bizimki" dedikten sonra şu muhasebeyi de yap- maktadır: "Muhafaz Üstad, 'benim ar- tık BÜYÜK DOĞU diye bir devam yoktur, bütün söylediklerimi reddediyorum' dese şu cevabı alır: "Bu dava sizden gençliğe mal olmuş bir davadır; mal olmuştur. Siz, 'yapılması gereken'i yaptınız. İstidat ayrı mesele, ancak onu siz yapmasaydınız biz yapacaktık. Bu iş yapılmamış olsay- dı, bütün aydın geçinenlerin gerçekleştir- mesi gereken borç olarak duracaktı! Sizi, Büyük Doğu örucülüğünden dolayı mi- silsiz hayranlığa değer bulurken, Büyük Doğu adına, Büyük Doğu önünde, Büyük Doğu için eleştirebilir, yargılayabilirim!"¹⁴

Bahsin devamında ise Mirzabeyoğlu Üs- tad'ın, "Ustada kalırsa bu öksüz yapı/ Onu sürdüremeyen çirak utansın!" mis- ralarını hatırlatarak, "Allah, çile içinde çile parantezi açmaktan başka işe yaramaz olanları ıslah etsin ve topyekûn gençliği, yapıyı ustadan alarak sürdürecektir mâna ve madde şartlarına erdirsin" diye dua eder.

Mirzabeyoğlu'nun, Büyük Doğu'ya sevgi- si kuru bir hayranlık tavrı değil, metodik bir bakış olup bunun prensiplerini de or- taya koymuştur. O, metodik bakışın pren- siplerini "peşin fikir hikmeti"¹⁵ yanına

tahkikçi ve "telif hakkı"¹⁶ sahibi olarak, Büyük Doğu üzerinde derinleşerek "yeni- den işlemek ve tahkim"¹⁷ usulü izlediği- ni ve bağlılıkta kendini yenilediğini ifade edelim. "Büyük Doğu'nun ruhuna nüfuz etmek ve su katılmamış İslâm "esas"ına yol veren prensiplerini kavramak, ancak muhakeme usulünü kavramakla müm- kündür." diyen Mirzabeyoğlu, bunun için "telkinle alınanı tahkikle bulma" şeklinde "araştırmacı ve tahlilci bir yaklaşımı"¹⁸ sa- vunur.

Mirzabeyoğlu kendi usulünü, "el attığım her meselede BÜYÜK DOĞU'yu yeniden keşfetmek, tanımak ve anlamak sure- tiyle yerine getirmeye çalıştım. Sevmek için bilmek gerek"¹⁹ diyerek "muhakeme davası"na işaretler belirtir. O, Büyük Doğu üzerindeki hakkını da şöyle ifade eder: "Yürüyen Büyük Doğu hâlindeki İBDA mihrakının, doğrudan doğruya Büyük Doğu üzerinde tashih hakkı açıktır."²⁰ Bu doğrultuda Mirzabeyoğlu, "taktik taarruz ve taktik geri çekilme niteliğindeki bazı siyasî değerlendirmeler hakkında hüküm sahibi oluşunu"²¹ da aynı bahiste belirtir.

İbda'nın Büyük Doğu'ya fikrî nisbeti ya- nında bâtnî nisbetini de ifade etmeliyiz. "Ruh hamurkârı" Necip Fazıl, İbda'nın (Gölge ve Akıncı Güç dergileri) fikir ve ak- siyon tohumlarını verirken, ömrünün son döneminde de Salih Mirzabeyoğlu'nu fiilî olarak yetiştirmiştir. Alıcı-verici rolündeki Necip Fazıl,²² Esseyid Abdülhakim Haz- retlerinden aldıklarını Mirzabeyoğlu'na vermiş ve böylece irşad halkası BD-İBDA ismiyle sürmüştür.²³ Büyük İrşad Kutbu Esseyid Abdülhakim Arvâsî'nin tasaru- rufunda olarak BD-İBDA'da fikir/zikir ve amel/aksiyon birlikte tezahür etmiştir.

NETİCE

Bazılarının gölgede kalma ukdesiyle Üstad'ın yerine göz diktiği, öyle ki Üs- tad Necip Fazıl'ı anarken bile kendini ön plana çıkardığı ortamda, bunca telif eser sahibi ve bir gençlik yoğuran Salih Mirzabeyoğlu, bir davada fani olmanın usul ve ahlâkına güzel bir misal olurken aynı zamanda BD-İBDA'nın ayniyetine bir delildir. Nitekim o, "Benim belirttiğim ve bende belirtilmiş her kıymet, yaptığım her şey Büyük Doğu'nundur ve ben, -if- tiharla söylüyorum-, her zerremle Büyük Doğu'nun tesiri altındayım!"²⁴ diye bunu ilan etmiştir.

Büyük Doğu-İbda, bir ayniyetin birbirine muvazi iki denk kanadı halinde, birbiri- nin mülazımıdır. Kurucu ve merkez olan Büyük Doğu'yu sistematik yürüten ve bu açıdan kurucu ve merkez rolde olan İbda, çifte kanat misali olarak birbirlerine muh- taçtır. Bir başka deyişle BD-İBDA; sebep

ve netice, baba ve oğul gibidirler. Yani İb- da'sız Büyük Doğu, Büyük Doğu'suz İbda olmaz. İbda'sız Büyük Doğu'nun hayati- yeti olmaz, Büyük Doğu'suz İbda'nın ise temeli olmaz. Bundan dolayıdır ki Büyük Doğu davası İbda eliyle yürümektedir.

Hülasa, yazar-çizer takımından birçok kişi Büyük Doğu'dan aldıklarını gizler- ken, Salih Mirzabeyoğlu ise bağlılığını iftiharla ilan ederek çileli hayatı boyunca ve kurduğu usul ve sistemiyle bu davayı sırtlanmış, kısaca "bağlılıkta kendini or- taya koyarak" örnek bir şahsiyet olmuş- tur.

Dipnotlar:

- 1) Salih Mirzabeyoğlu, İbda Diyalektiği, İbda Yayınları, İstanbul, 2018, s. 17.
- 2) Bu hususta Hikemiyat isimli müstakil bir eseri bulun- maktadır.
- 3) Salih Mirzabeyoğlu, Necip Fazıl'la Başbaşa, İbda Ya- yınları, İstanbul, 2019, s. 192.
- 4) My Mecra, Sezai Karakoç Özel Yayını, Yusuf Kaplan, 2021.
- 5) Mirzabeyoğlu, İbda Diyalektiği, s. 28.
- 6) Diyalektik kelimesi düşünme metodu ve ifadelendir- me sanatı mânasına gelir. Fikrin kendisi değil, düzeni, tertibi demektir. "İbda diyalektiği" ifadesinde ve bu isimdeki eserde ise "İbda'nın sistematik usulü" kastedil- mektedir. Bu hususta bkz. Selim Gürselgil, Eflatun'dan Mirzabeyoğlu'na Diyalektik Düşünce, İhtilâl Yayınları, İstanbul, 2023.
- 7) Salih Mirzabeyoğlu, Hikemiyat, İbda Yayınları, İstan- bul, 2016, s. 120.
- 8) Salih Mirzabeyoğlu, İslâma Muhatap Anlayış, İbda Ya- yınları, İstanbul, 2021, s. 64.
- 9) Mirzabeyoğlu, İslâma Muhatap Anlayış, s. 18; a.m- lf., Ölüm Odası Matla' Beyitler, İbda Yayınları, İstanbul, 2014, s. 78; a.mlf., Üç Işık, İbda Yayınları, İstanbul, 2021, s. 155.
- 10) Salih Mirzabeyoğlu, Dil ve Anlayış, İbda Yayınları, İs- tanbul, 2013), 23; a.mlf., Necip Fazıl'la Başbaşa, s. 185.
- 11) Mirzabeyoğlu, Hikemiyat, s. 27.
- 12) Mirzabeyoğlu, Hikemiyat, s. 284; a.mlf., İslâma Mu- hatap Anlayış, s. 64.
- 13) Mirzabeyoğlu, Hikemiyat, s. 284; a.mlf., İslâma Mu- hatap Anlayış, s. 64.
- 14) Mirzabeyoğlu, Necip Fazıl'la Başbaşa, s. 37.
- 15) Mirzabeyoğlu, İbda Diyalektiği, s. 119 ve 147.
- 16) Mirzabeyoğlu, Hikemiyat, s. 142.
- 17) Mirzabeyoğlu, Hikemiyat, s. 150.
- 18) Salih Mirzabeyoğlu, Kültür Davamız, İbda Yayınları, İstanbul, 1993, s. 18.
- 19) Mirzabeyoğlu, Necip Fazıl'la Başbaşa, s. 35.
- 20) Salih Mirzabeyoğlu, Kavgam I, İbda Yayınları, İstan- bul, 1995, s. 14.
- 21) Mirzabeyoğlu, Kavgam I, s. 15.
- 22) Mirzabeyoğlu, Hikemiyat, s.140.
- 23) Üstad Necip Fazıl, Mirzabeyoğlu'nu "Müjdelerin Müj- desini" ve "Işık" yazılarıyla tebci etmiş, Ideolocya Örgü- sü'ne yazdığı Ek bölümünün Mirzabeyoğlu'nun çıkardığı Akıncı Güç dergisi kadrosuna ithaf etmiş, "güvendiğim bir gence etüd yaptırırım" diyerek ona İstikbal İslâmın- dır kitabını hazırlatmıştır. Necip Fazıl, Mirzabeyoğlu'nun Kültür Davamız eseri hakkında, "Cumhuriyet sonrası kavruk nesillerin ilk ciddi fikir sesi ve ilk çileli nefis mu- rakabesi eseridir" demiş, ayrıca Necip Fazıl'la Başbaşa eserini, "Hakkımda yazılmış tek harika kitap" diye nite-lemiştir. Yine onun hakkında, "Fikir çilesi haysiyetinin müstesna genci Salih Mirzabeyoğlu" diyerek "fikirle ak- siyonu mezcedici bir mütefekkir" olarak onu yetiştirmiş, dergi-kitap formatında çıkardığı Raporlar'ın 7 ila 12. sa- yılarında "Necip Fazıl ve Yeni Dostları" kapak başlığıyla Mirzabeyoğlu'nun yazılarına yer vermiştir
- 24) Mirzabeyoğlu, İbda Diyalektiği, s. 28.

USAME BİN LADİN

2 Mayıs

11 Eylül saldırıları, Amerika'nın "yenilmezlik" algısının sarsılmasına sebep oldu. Eylemin merkezindeki Usame bin Ladin, 1957'de Suudi Arabistan'da varlıklı bir ailede doğdu. İslami ilimlerle yetiştirdi ve Sovyet işgaline karşı Afga- nistan'da bizzat savaştı. 1988'de El Kaide'yi kurarak mücadelesini büyüttü. Sudan'daki faaliyetlerinin ardından Afganis- tan'a geçerek Taliban ile ittifak kurdu. Müslü- man coğrafyasındaki Amerikan askerlerinin çekilmesi çağrısında bulundu. Batılı odakların nitelemelerine karşılık, sömürge karşıtı tavri- ya direniş sembolü haline geldi. Amerika ile iş birliği iddialarını reddederek ömrünü bu güçle mücadeleye adadı. İnandığı değerler uğruna her türlü maddi imkânı elinin tersiyle iten bin Ladin, 2 Mayıs 2011'de şehadete erdi. Vefatı, küresel hege- monyaya karşı sergilenen tavrın tarihe kazın- masına vesile oldu. Müslümanlara, zalimler karşısında izzetli ve vakur bir duruş sergileme lüzumunu gösterdi. Sergilediği bu kararlılık, Batı dünyasında hâlâ yankı bulmaktadır.

HASAN YEŞİL

4 Mayıs

Hasan Yeşil, Diyarbakır'da çalıştığı Sümer- bank'a giderken şehit edildi.

İMAM-I AZAM EBU HANİFE

6 Mayıs

İmam-ı Azam Ebu Hanife, Kufe'de doğmuş, ilmiyle tüm ümmete yön vermiş, zalimlerin karşısında dimdik durmuş bir önderdir. Akıl ve hikmetle ördüğü fihri, yüzyıllarca sürecektir bir meşale olmuş, adaletin ve doğrunun savunmanın simgesi olmuştur. Sadece kitaplarla değil, hayatla da konuşmuş, her eylemiyle hakikatin peşinden gitmiştir. Zul- me karşı durdu, haksızlık karşısında boyun eğmedi. İslam'ın güçlü sesi oldu. Zindana atıldığında bile, doğru bildiğinden asla taviz vermedi. Ama sonu, bir yiğidin değil, bir hakikat yolcusunun sonu oldu. O, zehirlene- rek şehit edildi. Bu, sadece Ebu Hanife'nin ölümü değil, hakikatin susturulmasıydı. Ama O'nun mirası, bugün hala var; onun fikri, onun adaleti, her zaman doğrunu savunacak bir ses olarak kalacaktır.

AHMET ATICI

16 Mayıs

Çorum'da, Komünistlerin saldırısına uğrayan Ahmet Atıcı, koşarken yoldan geçen bir kamyonun altında kalarak şehit oldu.

MAYIS ŞEHİTLERİMİZ

20
01

19
98

HIZIR ALİ HOCA

17 Mayıs

İsmailağa Camii'nde ders verirken şehit edildi.

Hızır Ali Muratoğlu Hoca, Mahmud Efendi hazretlerinin damadıydı. Amerika ve İsrail karşıtı konuşmaları, FETÖ'yü deşifre eden vaazları ve samimi duruşuyla çok sevil- yordu. 17 Mayıs 1998'de İsmailağa Cami- i'nde bir ders sırasında uğradığı saldırıyla şehit edildi. 1942'de Rize'de doğdu. Küçük yaşlardan itibaren dine bağlı, ahlaklı ve edepli biriydi. İstanbul'da üniversite okurken Mahmud Efendi ile tanıştı, onun sohbet hal- kasına katıldı, zamanla en yakınındaki isim- lerden biri oldu. Mahmud Efendi, kızını ona verdi. Hızır Hoca hem ilmiyle hem ahlakıyla örnek gösterilen, sohbetleriyle binleri etkile- yen biriydi. Güler yüzlü, yumuşak huyluydu ama inandığı davadan da taviz vermezdi. Avrupa'ya kadar gidip tebliğde bulundu. Şehadet arzusu hep vardı. Sonunda da bu arzuya yaşadığı gibi, o şekilde Rabbine kavuştu. Şehit edilışinden yıllar geçmesine rağmen dosyası hâlâ aydınlatılmadı. Sevenleri onu unutmadı. Hızır Hoca, Bayram Ali Öztürk Hoca ve diğer öncü isimler hâlâ hayırla yâd ediliyor.

İSMAİL YAMAÇ

21 Mayıs

İsmail Yamaç, İstanbul Çağlayan'da şehit edildi.

HALİL ÇETİN

25 Mayıs

Halil Çetin'in Adana'da şehadeti.

ABDULLAH ALTINTEPE

29 Mayıs

Mutlak Fikir başlısı Abdullah Altintepe'nin Konya Yenidoğan'da şehadeti.

HASAN SÜREN

29 Mayıs

Hasan Süren, MSP'nin tertiplendiği 'Konya Fe- tih Mitingi'nde polislerin kurşunlarına hedef' olarak şehit edildi.

HASAN AYCIN: NECİP FAZIL HÂLÂ GÖZÜMDE BİR ARAYIŞ VE ADANIŞ ABİDESİDİR

Hasan Aycin kimdir?

20 Eylül 1955'te Balıkesir'in Aslıhantepe-cik köyünde doğdu. İlk, orta ve yükseköğrenimini Balıkesir ile Bursa'da tamamladı. Merinos Fabrikası'nda grafiker olarak çalıştı, bir süre pazarcılık yaptı. Askerliğinin ardından 1984'te İstanbul'a yerleşerek serbest grafikerliğe başladı. Kayıtlar dergisinin kurucuları arasında yer aldı ve çalışmalarını kendi atölyesinde sürdürdü. İlk çizgisi 3 Şubat 1978'de Yenidevir gazetesinde yayımlandı. Millî Gazete, Zaman, Maveria, Yönelişler, Aylık Dergi, İslâm, Kadın ve Aile, Gül Çocuk, Mavi Kuş, Birdirbir, Inquiry, Kardelen, Kayıtlar, Kitap Postası, Kudüs, Elif ve Mostar gibi gazete ve dergilerde çizgileriyle yer aldı. Çalışmalarını daha sonra Yedi İklim, Hece, Hece Öykü, İtibar, Tohum, Kur'ani Hayat dergileri ile Yeni Şafak gazetesinde sürdürdü. Çizgi albümleri, romanları, anı ve söyleşi kitaplarıyla geniş bir külliyat ortaya koydu. Bocurgat, Gece Yürüyüşü, Asâ, Kulbar, Gözğü, Ahzan, Nun, Zılal, Kudüs Ey Ey, Sayha, Üns, Hub ve Sarp Geçit adlı albümleri yayımlandı. Esrarnâme, Sâhipkırân ve Bin Hüseyin romanları; Güneşin Altında adlı eserleri de okurla buluştu. Son yıllarda Yunus Emre ve İşk yeni baskılarıyla yayımlandı. 2025 yılında düzenlenen 12. Necip Fazıl Ödüllerinde "Necip Fazıl Saygı Ödülü"ne layık görülmüştür.

Necip Fazıl'ın yaşadığı zamana yetiştiniz mi? Varsa hatıralarınızdan kısaca bahseder misiniz?

Son yıllarına yetiştim. Duyuyordum, biliyordum ama ilk karşılaşmam üniversitedeyken oldu. Kendisini okumaya da o yıllarda başladım. Bursa'da bir grup arkadaşla MTTB'nin şubesini açmıştık. İki kez konferansa çağırdık; kırmadı, ikisine de geldi. İlkinde -Yalova

mydı, Mudanya mı, emin değilim ama hatırımda Mudanya kalmış- iki arkadaşla, arabası olan esnaf bir ağabeyi vapura, onu karşılamaya göndermiştik. Daha önce görmemişler, tanııyorlar. İhtiyarın biri bir kayaya oturmuş, gazete bulmacası dolduruyormuş. Daha doğrusu onlar öyle sanmış. Ortalıkta başka kimse yokmuş. Biri varıp sormuş: "Amca, vapur ne zaman gelecek?" Üstad, yerde bulunduğu bir çimento kâğıdına yazısını yazıyormuş meğer. O günlerde İhtilâl kitabını Millî Gazete'de tefrika ediyordu. "Bekleyin, bekleyin gelecek!" demiş, "Yoksa siz Necip Fazıl'ı mı bekliyorsunuz?" Arkadaş, "Üstad'ımı!" deyip elini öpmeye davranınca yazıyı uzatmış: "Bursa'ya varınca bunu gazeteye faks et!"

İkincisinde bir sıkıntı oldu. Konferans için bir önceki akşam afişe çıkıldı. Ben, gündüz asıla-

Üç ay uyuyamadım. Bursa'da bir gece saat 02.00 gibi bir öğrenci evinin kapısında buldum kendimi. "Ben canlı-cansız varlık kardeşlerimle boşlukta yüzüyorum," dediğimi hatırlıyorum kapıyı açan arkadaş. İçeri aldı. Çay demledi. O ve çay iyi geldi. Düşünüyorum da o kapı açılmasaydı, o arkadaş olmasaydı ben nerede olurdu şimdi? Necip Fazıl'la yolum o sıralar kesişti. Cinnet Mustafîli ve Çile; yani hayatı ve şiiri, bana ilâç oldu.

lenmişiz demek ki. Değindi. Sadece kürsüden inerken, "Yarın, Beyazıt Meydanı'nda komutu vereceğim!" dedi. Programın ardından otobüslerle İstanbul'a hareket ettik. Beyazıt Meydanı'nda MTTB'nin tertip ettiği "Ayasofya Açılış" mitingi vardı; akabinde Divanyolu'ndan Ayasofya'ya yürünecekti. Meydanda komut vermedi, nutuk da atmadı Üstad. Ayasofya'nın açılacağına dair inancımızı kendine has üslûbuyla, bir cümleyle tahkim etti; o kadar. O ruh gözümüyle, biz dünya gözümüyle açıldığını gördük, elhamdülillah.

Büyük Doğu ideolojisi sizce ne mana ifade etmektedir? Sizde ne gibi değişikliğe yol açmıştır?

Büyük Doğu'nun takipçisi olmadım, öğrencisi olmadım; yetişmedim daha doğrusu. Çocukluğumda taşradaydım, Üstad'ın

adını duyardım ama Büyük Doğu'dan haberim bile olmadı. Gençlik günlerimdeyse Büyük Doğu devam etmiyordu. Birçoklarının bu konuda şanslı olduklarını düşünüyorum. Safların henüz ayrılmadığı zamanlarda takip edenler, katılanlar, katkıda bulunanlar ve ondan nasipleneler de dâhil olmak üzere hepsi benden şanslıydı. Aziz Nesin, son günlerinde mektupla, ziyaretine varıp helâlleşmek için Üstad'dan müsaade istediğinde şaşırıyıştım. Osmanlıcaydı ve "Üstad'ım" diye başlıyordu. Orijinal hâliyle gazetede yayımlandığı için biliyoruz. Dedim ki: "Bizden önce de Necip Fazıl'a Üstad diyorlarmış."

Ben geç yürüdüm. Bırakıldığım yerde kalan biri olarak hatırlarım kendimi. Yere göğe, uçuşan kuşlara, dolaşan insanlara, olan biten her şeye olduğum yerden bakardım; burnumun dibinden sonsuza dek her şey etrafımdaydı. Değim gibi, taşradaydım. Yürüyebilsem, yürüyüversem bir adım, bir adım daha, sonsuza yürüyecekmişim gibi kuvvetli bir duygum vardı. Sekiz yaşında yürüdüm. İlk adımlarıma kendi gözlerimle şahit oldum. 15-16 yaşlarıma doğru o duygu yavaş yavaş kayboldu. Hep başladığım yere dönüyordum. İnsanlarda gördüğüm de oydu. Hatta bütün canlılarda. Yürümek bir kısır döngü müydü? Yürümek aslında bir döngü müydü? Yoksa döne döne tecrübe ettiğimiz şu kısır döngüler asıl döngünün işaretleri miydi? Ne ağır bir yükümü! Yüküm beni ezdi. Bir gün rüyamda kıyametin koştüğünü gördüm. Günlerce hasta yattım. O hâl bir nevi eşliğim oldu. Bir ayağımı boşa, bir ayağımı doluya basıp yürüdüm üç yıl boyunca. Üç ay uyuyamadım. Bursa'da bir gece saat 02.00 gibi bir öğrenci evinin kapısında buldum kendimi. "Ben canlı-cansız varlık kardeşlerimle boşlukta yüzüyorum," dediğimi hatırlıyorum kapıyı açan arkadaş. İçeri aldı. Çay demledi. O ve çay iyi geldi. Düşünüyorum da o kapı açılmasaydı, o arkadaş olmasaydı ben nerede olurdu şimdi? Necip Fazıl'la yolum o sıralar kesişti. Cinnet Mustafîli ve Çile; yani hayatı ve şiiri, bana ilâç oldu. Günlerce, aylarca uyuyamazsanız; uyuyanlara baktığınızda, onları seyrettiğinizde ne huzurlu bir manzara olduğunu görürsünüz. İnsanlardan hayvanlara bütün canlılar için ne büyük nimettir uyku.

"Uyku katillerin bile çeşmesi;
Yorgan, Allahsıza kadar sığınak
Tesellî pınarı, sabır memesi
Size şerbet, bana kum dolu çanak."
Diyor Çile'de. "Sanki burnum değdi

burnuna (yokun)" diyor. "Bildim seni ey Rab, bilinmez meşhur" diyor. Asıl döngünün "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn"-la bildirilen hakikat olduğunu Üstad'la yolum kesişmeseydi nasıl anlardım, ne yapardım bilmiyorum. Hasılı Büyük Doğu'dan çok kendi serüveni, duruşu, sanatı etkiledi beni Necip Fazıl'ın. Hâlâ gözümde bir arayış ve adanış abidesidir.

Necip Fazıl, "Umulur ki 15. İslâm Asrının yenileyicisi İslâm'da estetik planı başa alsın... Zira güzellik, hesap ve kitap sordurmadan yakalayıcı, zapt ve fethedici." diyor. Bu sözün anlamı açık, ancak bu tarzda ocaklaşabiliyor muyuz? Neden?

"Gencûr-i cevâhir-i sanâyi; ol san'atı yok ki zevka râci." (Sanat mücevheratı haznedarının sanat zevkini anlatma sanatı yok) demiş ya Şeyh Galip. Bu sorunun bende cevabı yok.

Batı'da sanat telakkilerinde farklılıklar olsa da onların genel anlayışıyla İslâm'ın sanat anlayışını karşılaştırıyor musunuz? Başlangıç ve varış noktaları olarak farklarını kısaca ifade eder misiniz?

Açık konuşalım; "Batı" dediğimizde muharref Tevrat, Zebur ve İncil kaynaklı modern Batı'yı oluşturan kıymetlerden bahsediyoruz. "İslâm" dediğimizde muharref olmayan, tahrif edilememiş Kur'an'dan ve onun hayata geçişinin en sağlam ifadesi olan Sünnet'ten, Sünnet'in bize kadar gelen müessir seyirinden bahsediyoruz. Bu iki anlayışta da insanın yeryüzündeki mevkii, Allah karşısındaki vaziyetidir. Batılı anlayışta insan, cennetten kovulmuş, dünyaya atılmıştır. Dolayısıyla Tanrı'ya hınçlıdır, O'nunla savaştadır, üstün gelmek davasındadır. Fakat mutlak kudret sahibi olan Tanrı karşısında âcizdir, mahduttur. Mevlânâ der ki: "Damla, derya ile nasıl mücadele eder?" İnsan acı, yorulur, uykusu gelir, hastalanır ve hatta ölür. Ölüm dramıdır. Nitekim Batı sanatlarının temelinde dram vardır. İslâmî anlayışta ise insan cennetteyken "Elestü birabbiküm?" hitabına mazhar olmuş ve kayıtsız şartsız "Evet!" demiştir. Farz edelim ki şöyle denildi: "Öyleyse ispat et!" Aslında biz Elest Bezmî'ndeki sözümüzün rehni olarak buradayız, kendi kendimizin rehniz. Bunun için Allah'a şükrederiz, O'nu tesbih ederiz ve yüceliğini ifade ederiz; yani hamedederiz. "İnnâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn" (Şüphesiz biz Allah içiniz ve O'na döneceğiz!) deriz. Tasamız ve gâyemiz; cennete, ilk yaratıldığımız yere, asil evimize dünya zahmetlerini

aşıp dönebilmektir. Ölüm bizim için dram değil; vuslattır, kavuşmadır.

İman ve sanat arasındaki münasebet hakkında neler söylemek istersiniz? Bu iki mevzuu kaynakta birleşmeleri ve birbirlerini yürütmeleri vs. açısından ele alır mısınız?

Sanatçının amel defteri vardır; kendisinin buna inanıp inanmaması hakikati değiştirmez. Amel deyin, iş deyin, fiil deyin, eylem deyin, edim deyin, ne dersiniz deyin defterde yerini alır. Sanatın amel defteri olmaz; kendisi ameldir. Sözün özü sanat, sanatçının amelidir. Ahirette herkesin elinde sadece o defter olacak. İnançımız budur.

Sanat hem iç oluş hem de dış oluşu açısından gereklidir. Sanatın kitlere telkin ve tesiri ve imanın ibdâi özelliğini açığa çıkarması açısından neler söylersiniz?

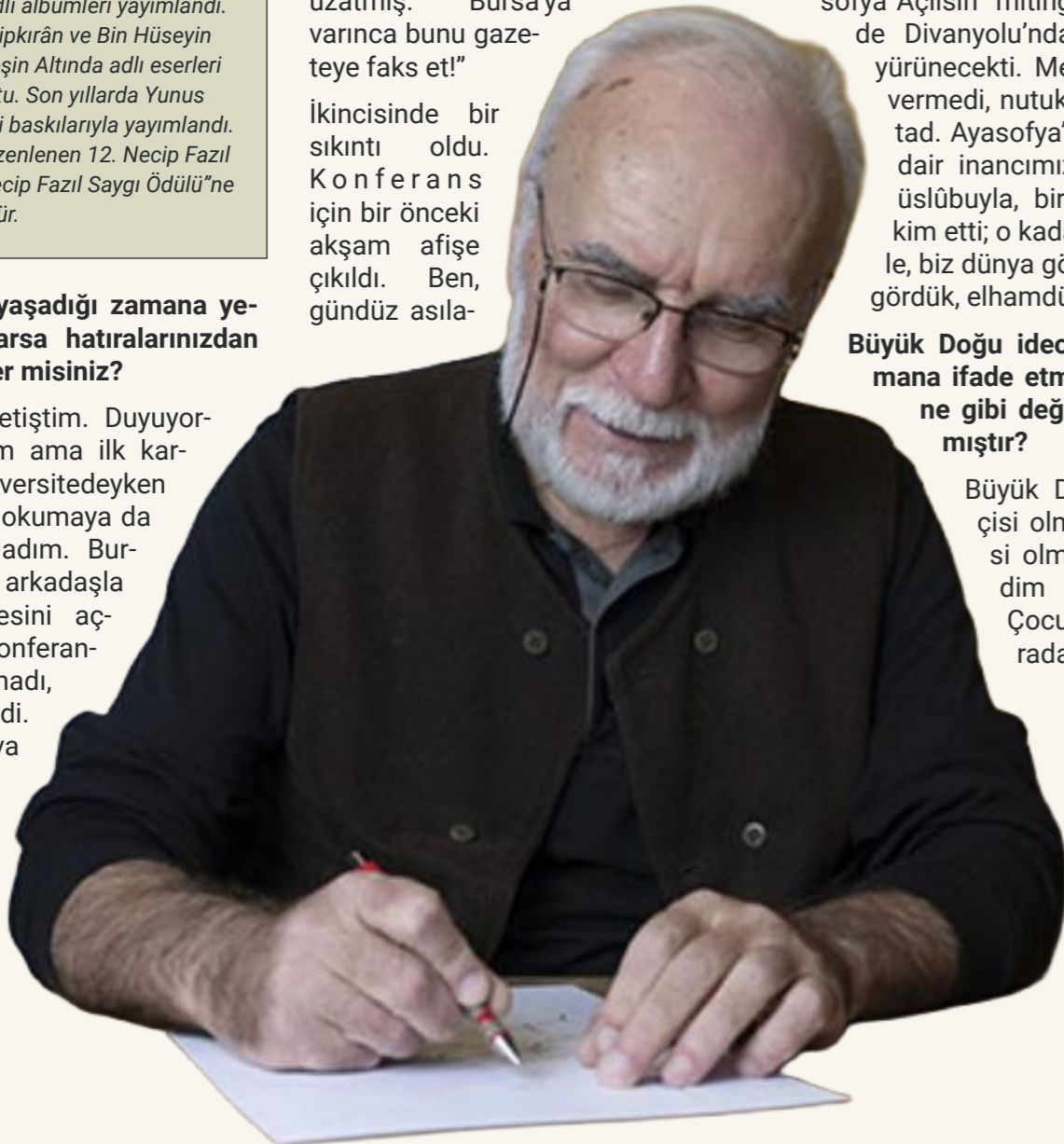
Naçizane düşüncem odur ki hitap muhataba özeldir. Ve hitabının muhatabı bizatihi sanatçının kendisidir. Kendine söylemediğini başkasına söylemez. Kendi üstünden herkese söyler. Başkaları kendilerindeki karşılığı kadar hitaba muhatap olurlar. Ya öyle değilse ne olacak? Ama öyledir. İman, iman eden içindir; etmeyen için iman yoktur. Mü'min sanatçı, eserini ortaya koyarken, sanatını icra ederken de mü'mindir, başka türlü mümkün değildir.

Sanat, dergi ve gazetelerin arka sayfa süsü veya hobiden ibaret değildir. Bu mevzuda neler söylersiniz?

Dediğim gibi sanat sanatçının amelidir. Sanatçıdan bağımsız değildir. Sanatçının hesap gününde hesabını vereceği amellerinden ayrı, lâ yüs'el bir amel değildir sanatı. İnanan inanır, inanmayan inanmaz.

Karikatür sanatı, vuruculuğu açısından İslâmî tebliğ, telkin ve tesir alanında önemli bir sanat dalı olarak nitelenebilir mi? Bu mevzu yeterince idrak ediliyor mu? Neden?

Takdir edersiniz ki karikatürün kabul gören genel mânâsından hareketle bu soruyu rahatça cevaplamak mümkün değil. Çünkü saldırmak, karalamak, aşağılamak, küfretmek gibi unsurları ihtiva eder. Oysa inancımız bizi bundan meneder. Charlie Hebdo karikatürlerini hatırlayanlar bilir. Hz. Peygamber'i hedef alan karikatürler dünyada büyük kriz ve protestolara sebep oldu, insanlar öldü. Ülkemizde de oldu. Okmeydanı'ndaki mitinge katılmıştım. Meydan hıncahınç doluydu. Öğle namazı için kalabalıktan uzaklaşıp bir yeşilliğe

montumu sererken biri geldi, cemaat olduk. Selâm verdiğimizde cami cemaatinden fazla olduğumuzu gördüm. Biri koluma girdi, "Sabah erkenden hanıma, 'Ulan, âhirette bu adamdan başkasından bize fayda yok; haydi bugün O'nun için meydana inelim!' dedim, el ele geldik!" dedi. O günlerden unutamadığım bir hâtıra da şudur: 2. Matbaacılar Sitesi'ndeki ofiste bir tepki çizgisi çizmiştim; imza atıyorken esnaftan bir arkadaş gelip usulca selâm verdi. Görür görmez çizgiyi çözmüş, kendisi de çözülmüştü. Kendi kendine, "Yâ Resûlallah! Huzuruna vardığımda, 'Ben de şunu yaptım.' diyebileceğim bir şeyim yok!" deyip ağlamaya başladı. Çok geçmedi, aramızdan göçtü. Selâm ve rahmet olsun inşallah. Çizgi şöyleydi: Yeryüzünde üç beş sefil köpek gölgelerini yere sermiş, gökyüzünde bütün ihtişamıyla parlayan Ay'a karşı havlıyorlardı.

Bir röportajda, "Müslümanlar karikatürle ilgilenmeli mi?" diye soru sorulmuştu. "Karikatür Müslümanlarla ilgileniyor, cevabı siz verin." demiştim.

İyi yanından bakarsak, iyi bakarsak, bize göre bakarsak ki öyle bakmalıyız ve baktığımız gibi de yapmalıyız... Kendi adıma tematik çalışmalarım oldu. Meselâ "40 Hadis 40 Çizgi", dünyada kendi alanında bir ilk. İçeride ve dışarıda sayısını bilemediğim kadar sergilen-di. Yine "Ramazannâme" başlığıyla, her güne oruç temalı bir hadis'e, bir çizgi çalışmam oldu; o da alanında bir ilk. Ve yine Kur'an-ı Kerim'in her sûresine bir çizgi; bitmek üzere kismetse... Demem o ki elimizden geleni yapalım, ötesi Allah kerîm.

On yıllarınızı bu sanata vermiş biri olarak, karikatür sanatına başlamak isteyenlere neler tavsiye edersiniz?

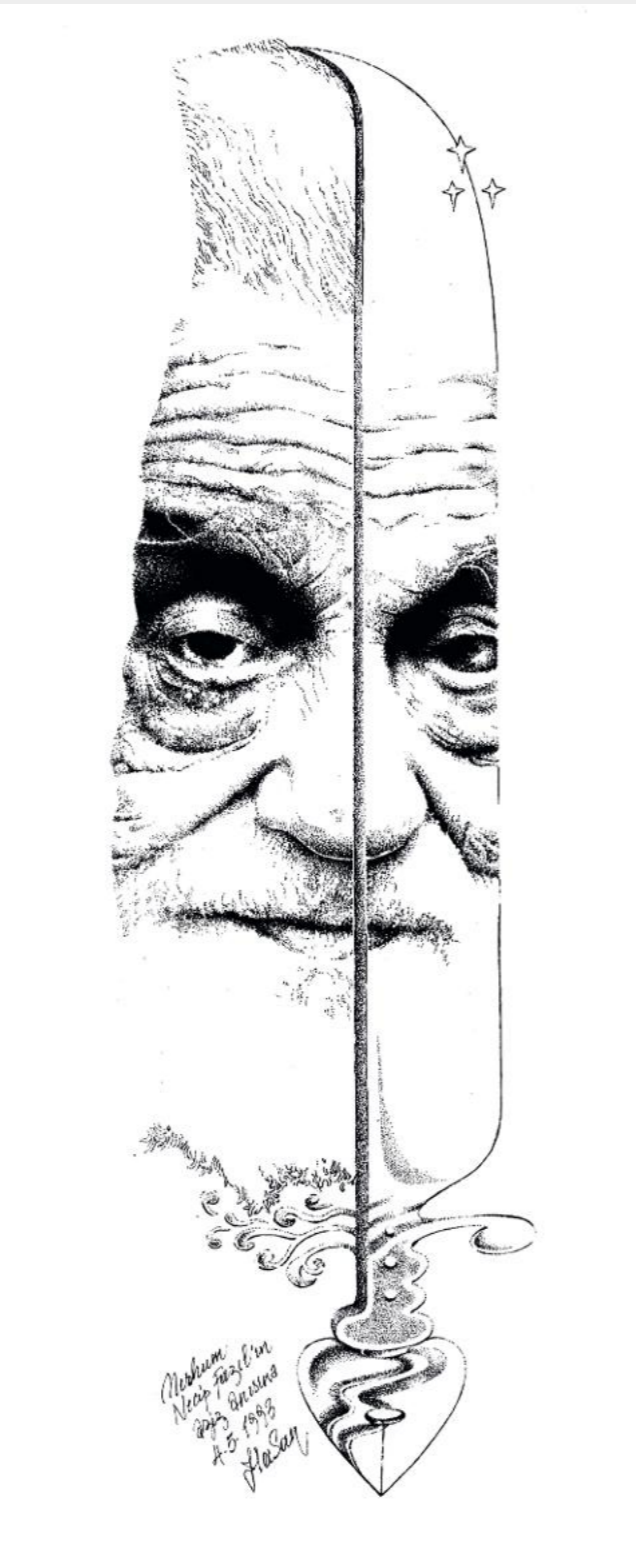
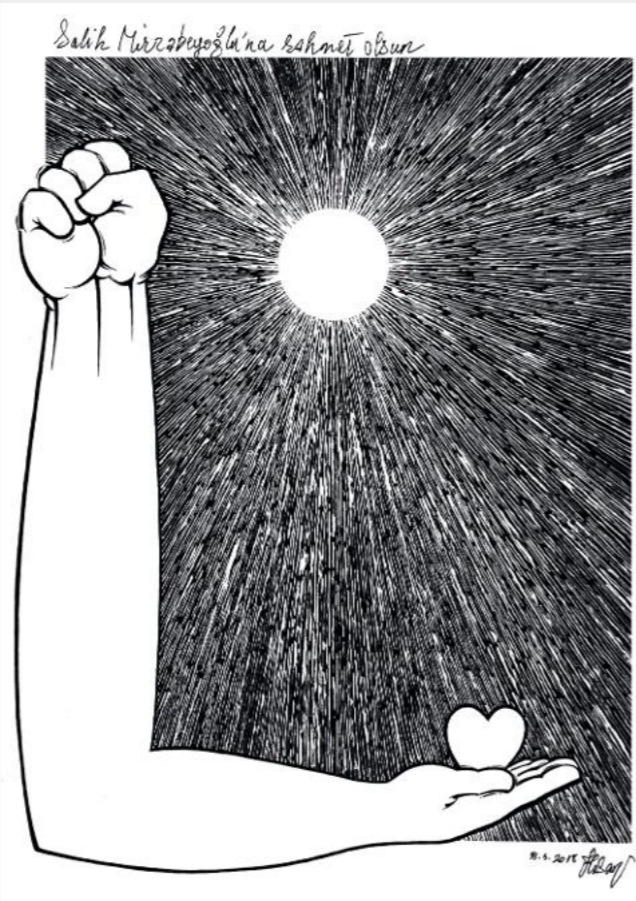
Her zaman söylediğimi söylerim. Vazgeçebilenler vazgeçsin. Sözüm işi hobi olarak görenlere değil. Vazgeçemeyenler sürdürülebilirler ancak. Onlar da sonunda ne yapmış olacaklarını düşünerek yapsınlar. Zira göz açıp kapayıncaya geçen ve ahirette hesabı olan tek bir hayatımız var.

Bu sene (2026) Star Gazetesi'nin düzenlediği törende 12. Necip Fazıl Saygı Ödülü aldınız. Geçmişten günümüze ve geleceğe yönelik bir muhasebe yaparak neler söylemek istersiniz?

Öncelikle Üstad'a selam ve rahmet olsun. Hatırası ebedi aziz olsun. Dediğiniz gibi ödül-lerin 12.si oldu. Bir geleneği oluştu. Her daim önemi, kıymeti, bereketi artarak sürsün ve hayırlara vesile olsun inşallah.

Teşekkür ederiz.

Rica ederim.

İÇTE YEŞERMİYEN, DIŞTA ZUHUR ETMEZ

Kerim Kulu

Bugün bir mesele üzerine düşünmeye başladığımızda, çoğu zaman önümüzde iki ayrı sıkıntı zuhur ediyor. Birincisi, klasik manada ilimler tasnifinin artık bize eskisi kadar yol göstermemesi. İlimler tasnifi, yalnız derslerin veya kitap başlıklarının sıralanışı değil; hangi bilginin merkezi, hangisinin tâli, hangisinin gaye, hangisinin vasıta sayıldığını belirleyen bir hayat ve hakikat telâkkisidir. İkincisi ise modern çağda ortaya çıkan fikir akımlarının, her ne kadar hayatın bazı cephelerini açıklama kudreti göstermiş olsalar da, insanı ve hakikati bir bütün içinde kavramakta aciz kalmaları. Bir tarafta tefsir, hadis, kelâm, fıkıh, tasavvuf gibi klasik disiplinler var; bunların her biri kendi alanında büyük bir derinlik taşıyor. Fakat modern dünyanın iktisadî, siyasî, teknik, kültürel ve psikolojik bakımdan çoğullaşmış yapısı karşısında, bu derinliği bugünün hayatına hangi dil ve hangi tertiple taşıyacağımız suali ortada duruyor. Öbür tarafta modern teorik akımlar, ideolojiler ve toplum tahlilleri var; bunlar da cemiyetin bazı damarlarını, güç ilişkilerini, tarihî hareketleri, sınıf, devlet, kültür, kurum ve pratik sahasını belli ölçüde görünür kılıyor. Fakat bu defa da başka bir eksik baş gösteriyor: hakikat, insan, ahlâk, anlam, gaye ve ontolojik nisbet meselesi dağılıyor.

Demek ki problem yalnız şu değildir: "Hangi fikir doğru?" Yahut "hangi disiplin bize daha çok şey söyler?" Problem daha derindedir. Nasıl bir çerçeveye baktığımız, ilimleri ve hayatı neye göre sıraladığımız, hangi sahayı merkeze alıp hangisini ona tâbi kıldığımız meselesidir. Bir başka deyişle, sadece bilgi değil; bilginin tertibi, yani bakışın usûlü meselesidir. Bugün klasik ilimlerin niçin zorlandığını, modern fikirlerin niçin bir yere kadar gelip orada tıkanıldığını, dindarlık ile hayat arasındaki kopukluğun niçin gittikçe arttığını anlayabilmek için, yalnız metinlere ya da yalnız sosyal vakıalara bakmak yetmiyor. Bunları birbirine bağlayan üst terkibi de görmek gerekiyor.

BÜYÜK DOĞU - İBDA FİKİRİYATI

HANGİ BOŞLUĞU DOLDURUR?

Büyük Doğu-İBDA fikriyatı hangi boşluğu doldurur? Daha doğrusu, bir insan niçin bu külliyata bakma ihtiyacı hisse-der? Bu suali yazının başına slogan gibi koymak istemiyoruz; zira böyle bir soru, ancak çevresindeki problemler görünür hâle gelince ağırlık kazanır. Fakat baştan şunu söylemek mümkündür; Büyük Doğu-İBDA'yı yalnız dış dünyaya dair hükümler, siyaset teklifleri, tarih muhasebeleri yahut ideolojik sertlik üzerinden okumak eksik kalır. Aynı şekilde onu sadece yüksek fikir, üslûp, vecd, estetik veya mücerret tefekkür tarafıyla okumak da yarım kalır. Onun kendine mahsus kuvveti, hayatın birbirinden kopmuş görünen sahalarını aynı nisbet içinde düşünmeye çalışmasıdır.

Bunu daha açık söylemek gerekirse, bugün hayatı anlamak noktasında iki ana hat var. Bunlardan birine dikey, diğerine yatay diyebiliriz; her ne kadar bu isimler alışkın olduğumuz anlamlardan biraz farklı işlese de. "Yatay" hat, hayatın ve toplumun çok çeşitli, hareketli, birbirine çarpan, tarih içinde sürekli şekil değiştiren cephesidir. İktisat, devlet, hukuk, eğitim, teknik, medya, sınıflaşma, kültürel formlar, hayat tarzları, kitle psikolojisi, ideolojik aygıtlar, güç ilişkileri, gündelik pratikler... Modern cemiyet bu bakımdan çok çeşitlidir. İnsan artık sade bir dünyada yaşamıyor; farklı kuvvetlerin ve kurumların iç içe geçtiği bir dünyada nefes alıyor. Bu yüzden "doğru prensip"e sahip olmak tek başına yetmiyor; o prensibin hangi zeminde, hangi engeller, hangi alışkanlıklar, hangi tarihî şartlar ve hangi müesseseler içinde hayata geçeceği de düşünülme zorunda kalıyor.

"Dikey" hat ise başka bir yerdedir. O, hayatın akıp giden çokluğundan ziyade, onu anlamlandıran temel prensiplerle ilgilidir. İnsan nedir? Bilgi neye göre kıymet kazanır? Ahlâk siyasetin içinde midir, üstünde midir, dışında mıdır? Hakikat yalnız vakıaların toplamı mıdır? İnsanın iç dünyasıyla dış dünyası arasında nasıl bir münasebet vardır? Hayatın gayesi

nedir? Bu gibi sualler, dikey hattın sualleridir. Burada mesele iktisadî yapı, tarihî akış veya güç ilişkileri değil; bunlara hangi merkezden bakılacağıdır.

Bugün bizi zorlayan şey, bu iki hattın birbirinden kopmasıdır. Klasik İslâmî ilimler, çoğu zaman dikey hatta güçlü bir zemin sunar. Varlık, insan, bilgi, ahlâk, hakikat, gaye ve nihai ölçü meselesinde sağlam bir omurga verir. Fakat modern hayatın yatay çeşitliliğini, yani kurumsal, siyasî, iktisadî ve kültürel parçalanmasını doğrudan kavramak söz konusu olduğunda, bu derinliğin bugüne tercümesi kolay olmaz. Modern fikir akımları ise tersine, çoğu zaman yatay sahada, yani hayatın çatışmalı ve tarihî hareketi içinde kuvvet kazanmışlardır. Toplumu, tarihi, iktidarı, sınıfı, müesseseleri ve pratik alanı ciddiye almışlardır. Fakat bu sefer de insan, hakikat ve gaye sahasında eksik kalmışlar; ontolojik bütünlüğü kuramamışlardır.

Buraya kadar söylenenler, bizi Büyük Doğu-İBDA'nın hangi iddiaya tekabül ettiği meselesine yaklaştırır. Bu fikriyatın önemi, ne sadece klasik İslâmî ilimler geleceğinin bugünkü bir devamı olmasıdır ne de sadece modern hayat üzerine söz söyleyen siyasî bir hat teklif etmesindedir. Onu dikkate değer kılan, yatay hayat ile dikey hakikati birbirine bağlama teşebbüsüdür. Yani bir taraftan modern dünyanın katmanlı, parçalı, hareketli yapısını ciddiye almak; öte taraftan bunu mutlak ölçüden, ontolojik derinlikten ve ahlâkî merkezden koparmamak.

Ne var ki bu çerçeve de henüz tamam değildir. Çünkü dikey ve yatay ayrımı, bizi başka bir ayrımın eşliğine getirir: iç ve dış.

İÇ VE DIŞ BÜTÜNLÜĞÜ

Klasik hikmet dilinde insan âlem-i sagır, âlem ise âlem-i kebîr diye ifade edilmiştir. Bu meşhur terkibi, sadece güzel bir benzetme diye geçiştirmek doğru olmaz. Burada söylenen şey şudur:

İnsan ile âlem arasında bir nisbet vardır. İnsanın içi ve dışı olduğu gibi, âlemin de içi ve dışı vardır. İnsanın kendi iç dünyası, duyguları, iradesi, vehimleri, korkuları, hırsları, sevgileri, nefreti, dikkati, gafleti; bunlar dış dünyadan kopuk değildir. Aynı şekilde dış dünyada cereyan eden siyasî, sosyal, tarihî, iktisadî ve kültürel hareketler de insanın içinden bütünüyle kopuk değildir. Âlem-i sağır ile âlem-i kebîr ifadesi, insan ile âlemi biri ötekini küçük kopyası gibi düşünmek için değil; biri olmadan öbürünün tam olamayacağını göstermek için önemlidir.

Burada iç ve dış ayrımı, sırf psikolojik yahut sosyolojik bir ayrım değil; ontolojik bir ayrımdır. İçte oluşan şey, dışta bir surete yönelir. Dışta yaşanan şey de içte karşılık bulur. İnsan kendi içinde dağınıksa, dış dünyayı da dağınık okur; dış dünyanın tazyikleri altında ezildikçe, kendi iç merkezini de kaybeder.

Büyük Doğu-İBDA külliyyatı niçin okunmalı? Çünkü modern dünyanın krizi sadece dışta değildir, içte de vardır. Sadece dikey değildir, yatay dağılma da vardır. Sadece içtimâî değildir, ontolojik bir kriz de vardır. Sadece bilgi eksikliği değil, nisbet kaybı da vardır. Bu külliyyat, her şeyi çözmüş bir hazır reçete olarak değil; içte ve dışta, yatay ve dikeyde, hakikate ve hayata aynı anda bakmayı zorlayan bir tefekkür ve tatbik cehti olarak okunmalıdır.

Büyük Doğu-İBDA külliyyatını sadece dış hedefler etrafında okuma alışkanlığı tam burada eksik kalıyor. Çünkü böyle bir okuma, bu fikriyatı sadece devlet, rejim, inkılâp, içtimâî değişim, siyasî tavrı yahut hareket sistemi gibi alanlarda donduruyor. Hâlbuki bu külliyyatın asıl farkı, içteki dönüşüm ile dıştaki tertibi aynı fikrî ve ahlâkî süreklilik içinde ele almasıdır. Kuru bir "kendini düzelt, gerisi gelir" anlayışı burada yoktur. Ama sadece dışı hedefleyen, içi ise ya teferruat sayan ya da otomatik netice kabul eden bir anlayış da yoktur. İç ve dış, burada birbiriyle bütündür.

Bu yüzden bir insanın Büyük Doğu-İBDA'ya dönme ihtiyacı, ne sade-

ce dış dünyayı değiştirme arzusu ile ne de sadece iç dünyasını derinleştirme talebiyle açıklanabilir. İhtiyaç, bu ikisinin ayrılmazlığını kavramaktan doğar. Modern insanın en temel krizlerinden biri, iç ve dış arasındaki nisbeti kaybetmesidir. İçte merkez yoksa dışta gürültü çoğalır. Dışta murad yoksa içte yoğunluk çürüme tehlikesi taşır. Bu külliyyatın okunmaya değer oluşu, içte ve dışta, yatay ve dikeyde, aynı anda çalışan bir dünya görüşü sunmasıdır.

SIR İDRAKİ VE AKIL

Bu çerçevede, en iyi kavramların nasıl işlediğine bakıldığında açığa çıkar. Büyük Doğu-İBDA'da kavramlar çoğu zaman bir sözlük maddesi gibi durmaz. Her biri, başka sahalara açılan bir kavşak noktası gibi çalışır. Bir kavram, sadece bir şeyi tanımlamakla kalmaz; farklı sahalara birbirine bağlar. Bunun için iyi misallerden biri sır idrakidir.

Sır idrakî denildiğinde çoğu zaman akla kapalı, belirsiz, sisli bir ruh hâli gelebilir. Oysa burada mesele belirsizlik değil; "kuru akıl"ın tahakkümünden kurtulmuş bir idrak tarzıdır. Mütefekkir Mirzabeyoğlu'nun işaret ettiği gibi, modern zihnin en büyük arzusu, bilme işini sadece akli sınırlama, kavramı dondurma ve görüneni tüketme faaliyeti sanmasıdır. Bu, aklın inkârı değil; aklın mutlaklaştırılmasıdır. Akli kendi yerine koymakla, akli her şeyin son mercii hâline getirmek arasındaki fark tam burada belirir. "Sır idrakî" dediğimiz şey, akli devre dışı bırakmak değil; akli ruha, anlama ve ölçüye bağlı bir keyfiyet olarak kullanabilmektir. Aksi hâlde bilgi insanı hakikat yerine kendi yaptığı putlara götürür.

Bu sebeple sır idrakî, önce bir kuru akıl tenkididir. Mirzabeyoğlu'nun "kuru akıl", "ruhsuz ruhçular", "akılsız akılcılar" gibi teşhislerle vurguladığı yer, tam da burasıdır. Akıl, ruh-tan ve vecdden kopunca, kendisini tek hâkim ilan eder. O zaman dinin bâtin cephesi kurur, hikmet damarları pörsür, irfan yerini malumat yığınına bırakır. Zihni bir hadımlaşma başlar. Kişi çok şey bilir, çok şey söyler, çok şey tekrar eder; fakat hakikatin önünde edepli durmayı, meçhule hürmeti, görünüşü anlama bağlamayı bilmez. Böyle bir akıl, ya kaba lâfızcılığa ya da keyfî yorumculuğa savrulur.

Sır idrakî olmadan düşünce nasıl

bir hâle gelir? Önce bilgi, hikmetten kopar. Sonra dil, anlamı taşımaktan çıkar ve tekrar mekanizmasına döner. Sonra siyaset, muradı kestiren bir feraset olmaktan çıkar, kaba reaksiyonlar yığınına döner. Sonra sanat, iç şekli ve unsurüstü nisbeti kaybederek kuru bir form yahut süs olur. Sonra şahsiyet, kendi içindeki düğümleri görmeden dış düşman arayan bir sathilik içinde donar. Demek ki sır idrakî, yalnız "manevî incelelik" demek değildir; fikirden dile, siyasetten sanata kadar her sahada diriltici unsur olarak belirir.

Mirzabeyoğlu'nun vurguladığı problem ve sır ayrımı da burada öğreticidir. Problem, insanın karşısına alıp çözmeye çalıştığı şeydir. Sır ise insanı kuşatan, insanın içinde bulunduğu ve sonuna kadar tüketmeyeceğidir. Modern zihin, her şeyi problem hâline getirerek, hepsini kendi dışına alıp kuşatabileceğini zanneder. Oysa insanın kendisi de sırrın içindedir; sırda dışarıdan bakamaz. Buradaki idrak, aklın felci değil; aklın haddini bilmesidir. "İdrakin aczini idrak" diye ifadesini bulan tavrı da buna yakındır. Yani sır idrakî, meçhule teslim olmuş bir gevşeklik değil; meçhule hürmet ederek düşünmeyi sürdürebilme kudretidir.

Bu idrakî müspet ilimlerle münasebeti de ayrıca dikkat çekicidir. Modern fizik, bilhassa kuantum sahasında, kâinatı katı parçalar toplamı olarak görmenin yetersizliğine işaret etmiştir; gözlemcinin sürece müdahil olduğunu, görünenin basit maddilikten ibaret olmadığını göstermiştir. Ayrıntılı bir fizik tartışmasına gerek yok; fakat şu kadarı söylenebilir: bilgi ile varlık, bilen ile bilinen arasındaki münasebet, "kuru akıl"ın zannettiği kadar basit değildir. Sır idrakî bu yüzden dinî yahut tasavvufî bir terbiye değil; eşyaya bakışta katı maddilikten uzak bir şuur hâlidir.

Sanat ve estetik sahasında da aynı kavram ayrı bir şekilde görünür. Mirzabeyoğlu'nun ve ondan önce Necip Fazıl'ın sanat bahsinde ısrarla üzerinde durduğu, form ile mânâ arasındaki bağıdır. Bir melodi yalnız notaların toplamı değildir; aynı düzen farklı tonda çalışıldığında, tek tek sesler değişse de melodi tanınır. Şiirde de böyledir; kelimeler sadece dış mânâlarıyla değil, iç şekilleriyle, telkin ettikleri sırla, gizli delâletleriyle çalışır. Bu açıdan sır idrakî, sa-

natta görüneni derin manaya bağlama kudretidir. Sanatkârı ayıran şey de budur: aynı dış görünüşü taklit etmek değil; görünüşün arkasındaki mânâyı, iç şekli, unsurüstü bağı sezebilme.

İdeoloji, usûl ve siyaset sahasında sır idrakî daha da kritik bir hâl alır. Çünkü burada mesele sadece doğru hüküm bulmak değil; zıt kutuplar arasında muvazeneyi kurabilmektir. Mirzabeyoğlu'nun yobazlık diye damgaladığı şey, sadece gelenekçi katılık değil; meçhule hürmet etmeyen, "dır" ve "tır" tahditleriyle hakikati kendi dar kalıplarına hapsedmeye çalışan zihindir. Böyle bir zihin, sır idrakîden mahrumdur. Onda kalıp vardır ama mânâ yoktur; hüküm vardır ama feraset yoktur; iddia vardır ama iç derinlik yoktur. Sır idrakî ise tam burada, zâhiri inkâr etmeden bâtına, ölçüyü bozmadan derinliğe, akli öldürmeden ruh ve manaya açılan bir yol olur.

Bu sebeple sır idrakî, yalnız teorik bir bahis değildir. Kişinin kendi iç dünyasında, kendi nefsinde, kendi zaafalarında, kendi aceleciliğinde, kendi taklit meylinde, kendi sahte kesinliklerinde çalışır. Aynı zamanda dış dünyaya bakışında, siyasî tavrında, dost-düşman teşhisinde, zaman ve zemin değerlendirmesinde, dil kullanımında ve hayat tarzında çalışır. Bir başka deyişle, iç-dış-yatay-dikey hatları birbirine kavuşturur. Bu kavramın asıl kıymeti de burada belirir.

BÜYÜK DOĞU-İBDA'YI OKUMAK

Buradan tekrar asıl meseleye dönebiliriz. Büyük Doğu-İBDA külliyyatını okumak, sadece "bazı doğru fikirleri öğrenmek" değildir. Metinleri ezberlemek, kavramları tekrar etmek, sloganları hafızaya kaydetmek, tarih muhasebelerini sahiplenmek, dış düşman teşhislerini benimsemek; bunların her biri, okumanın ilk ve en dış halkası olabilir. Fakat asıl istenen, şahsın kendi iç ve dış tertibini, kendi yatay ve dikey dengesini, kendi fikir ve tatbik nisbetini kurabilmesidir. Külliyyatı sadece dış dünyaya tatbik edecek malzeme deposu gibi okuyan kişi, sonunda ham bir kabukçuluğa düşer. Sadece iç yoğunluk ve fikir zevki için okuyan kişi de dışı ihmal eden bir havailikte kalır. Öyleyse burada okuma, lâfzî bir faaliyet değil; tefekkür, murakabe, iç gözlem ve tatbik cehdini birlikte isteyen bir iştir.

Bunun bugünkü nesiller açısından bir anlamı da var. Bir külliyyatın devamı, sadece metinlerin korunmasıyla olmaz. Sadece isimlerin tekrar edilmesiyle, sadece ai-diyet gösterilmesiyle, sadece sert tavrı alınmasıyla da olmaz. Devam, fikirlerin şahısta iç oluşu, cemiyette ise zaman ve zemine göre dış tatbik dönüşmesiyle olur. Her devir yeni bir kurucu isim bekleyerek geçmez. Bazen vazife, mevcut külliyyatı kendi iç ve dış tertibimizde yeniden işler hâle getirmektir. Yani kavramları taşıyıp tekrarlamak değil; onların bizi nasıl

değiştirdiğini, nasıl ölçülendirdiğini, nasıl daha sahih bir nisbet kurmaya zorladığını gösterebilmektir.

Sonunda dönüp yine aynı düğüm noktasına geliyoruz. Büyük Doğu-İBDA külliyyatı niçin okunmalı? Çünkü modern dünyanın krizi sadece dışta değildir, içte de vardır. Sadece dikey değildir, yatay dağılma da vardır. Sadece içtimâî değildir, ontolojik bir kriz de vardır. Sadece bilgi eksikliği değil, nisbet kaybı da vardır. Bu külliyyat, her şeyi çözmüş bir hazır reçete olarak değil; içte ve dışta, yatay ve dikeyde, hakikate ve hayata aynı anda bakmayı zorlayan bir tefekkür ve tatbik cehti olarak okunmalıdır.

Mesele şurada sadeleşir: Şahımda tezahür eden ile cemiyette arzu ettiğim arasında bir nisbet var mı? Bu sual hiç sorulmuyorsa, külliyyat en fazla bir bilgi birikimi yahut slogan deposu olur. Fakat bu sual gerçekten sorulmaya başlanırsa, metinler başka türlü açılır. O zaman okuma, yalnız gözle yapılan bir iş olmaktan çıkar; insanın içini ve dışını, nazarını ve fiilini, hakikat telâkkisini ve hayat tertibini yoklayan bir kılavuza dönüşür. Büyük Doğu-İBDA külliyyatını okumak gerekiyorsa, asıl sebep de budur. Çünkü bugün asıl ihtiyaç, yalnız ne düşünceğini bilmek değil; düşündüğünü hangi iç oluşla, hangi dış tatbik, hangi zaman ve zeminde sahih biçimde bağlayacağını gösterecek bir şuur kazanmaktır.

“NASIL” NECİP FAZIL; “NİÇİN” MİRZABEYOĞLU

Yavuz Arslan

İnsanlık tarihinin devasa bir kırılma noktasından geçtiği, eşyanın tabiatına dair tüm ezberlerin bozulduğu ve ruhun madde tarafından kuşatıldığı bir «mânevî panik» çağında bulunuyoruz. Sadece hadiselerin akışını seyretmek yerine, o akışın “niçin” ve “nasıl”ına dair sarsılmaz bir sistem inşa etmek, esaslı bir irade gerektiriyor. Tanzimat’tan bu yana devam eden “kendini kaybetme” cinnetine, Batı karşısında aşâğılık kompleksiyle eriyen sahte aydın tipine ve dini sadece vicdanlara hapseden anlayışsızlığa karşı durmak bir mecburiyettir.

Varoluşun hakikatini bir “Ideocycya Örgüsü” hâlinde sunan Üstad Necip Fazıl ve bu mirası bir “sistem bütünlüğü” içinde yeniden inşa ederek çağın idrakine sunan Mütefekkir Salih Mirzabeyoğlu, tefekkür ve aksiyon tarihinde “remz şahsiyetler” olarak tirsirlerini devam ettiriyorlar. Bu iki fikir ve aksiyon adamının arkasındaki mânevî kutup, “Altun Silsile”nin otuz üçüncü halkası Seyyid Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri ise bu muazzam fikir ve aksiyon sarayının temellerini atan mürşid-i kâmilidir.

Meselemiz; onların fikirle-

rini bir papağan gibi tekrar etmekten ziyade, Büyük Doğu-İBDA’ya “muhatap” olan anlayışımızın seviyesini daima yükseltmeye çalışmak, ideolojik formasyonu kuşanıp her sahada söz ve fiil sahibi olmaktır.

SEYYİD ABDÜLHAKİM ARVÂSÎ HAZRETLE- Rİ’NİN TEVECCÜHÜ

Fikir tarihini sadece kitaplar arası bir alışveriş olarak görenler, Necip Fazıl’ın “O ve Ben” ile anlattığı inkılâbı kavramakta zorlanırlar. 1934 yılına kadar bohem bir hayatın dehlizlerinde hakikatın kilidini kurcalayan genç

Necip Fazıl ve Salih Mirzabeyoğlu, fikirlerinin bedelini zindanlarda ve mahkemelerde ödemiş kahramanlardır. Onlar hareketin “nasıl”ını ve “niçin”ini hayatlarıyla göstermiş olan “remz şahsiyet”lerdir. Bugün bu alanda -hatta karşı tarafta- her kim “varlık” iddiasında ise düzünden veya tersinden onlarla muhatap olmak zorundadır. Açık veya örtülü... Bu böyledir.

bir şairin, vapurda rastladığı “esrarengiz adam” vasıtasıyla Efendi Hazretleri’ne ulaşarak “Çile”ye gösterdiği iştiyak, aslında bir milletin özüne dönüş hamlesinin ilk kıvılcımlarındandır.

Seyyid Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri, Nakşî yolunun en saf ve tavizsiz temsilini icra etti...

Maddenin insanı esir aldığı bir çağda, ruh müeyyidelerini muhafaza eden “14. Hicrî Asrın yenileyicisi” olarak mânevî panik devrinin kutbu oldu. 1934’teki bir fetihle Necip Fazıl’a teveccüh ederek ona gerçek sanatın “Allah’ı aramak” olduğunu fısıldadı.

Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri ve onun Necip Fazıl üzerindeki bu “yoğurucu” etkisi, Türk fikir hayatının Batı hayranlığı ile ham yobaz-kaba softa arasında sıkışıp kalmasını engelledi. Onun yüksek teveccühü, Necip Fazıl’da “Büyük Doğu”nun zuhuru, Salih Mirzabeyoğlu’nda ise “İBDA”nın hıke-miyâtına dönüştü.

ÜSTAD NECİP FAZIL VE İDEOLOJYA ÖRGÜSÜ

Salih Mirzabeyoğlu’nun ifadesiyle: “İdeali aramayla toprağa bağlanma arasındaki bir berzahta kıvranan insanoğlunun ‘oluş’ ıstı-rabını, İslâm’ın hakikatine nisbetle heykel-leştiiren adam!.. Beş asırlık tarih dilimimizle birlikte, içinde yaşadığımız çağın nabzını yakalayan adam!..”

Üstad Necip Fazıl, Arvâsî Hazretleri ile tanıştıktan sonra kalemini ve şiirini “asıl” olanın emrine verdi. Onun biricikliği, inancını modern dünyanın tüm problemlerine cevap verebilecek bir “sistem” (Ideocycya Örgüsü) hâline getirmesinde yatar. Büyük Doğu, İslâm’ın yeni zaman ve mekân problemlerine tatbikinden doğan esaslı bir dünya görüşüdür. Üstad, “anlayışları yenilemek” tezi etrafında, “Başyücelik” ismi altında bir “ideal devlet” modeli inşa etti. Bu model, Batı’nın kriz içindeki sistemlerine karşı sunulmuş en ciddi bir meydan okuma olarak meydan yerindedir.

Büyük Doğu’nun sistematik derinliği, bir cemiyetin varoluş reçetesi olan dokuz temel esas üzerine bina edildi. Hatırlayacak olursak:

Ruhçuluk: Materyalizme karşı İslâm tasavvufuna dayanan karakteri temsil eder.

Keyfiyetçilik: Kemmiyetin yerine keyfiyeti, yani özün esas alınmasını vurgular.

Şahsiyetçilik: Hakikatin yığınlar yerine li-yakatlı şahsiyetlerce taşınması gerektiğini söyler.

Ahlâkçılık: İslâm ahlâkını cemiyeti içten inşa eden bir hayat nizamı olarak idealize eder.

Milliyetçilik: Aidiyet şuurunu ırkçılıktan arındırılmış bir şekilde kurar.

Sermaye ve Mülkiyette Tedbircilik: Refahın devlet eliyle tabana yayılmasını savunur.

Cemiyetçilik: Ferdî mesuliyeti içtimaî aidiyetle birleştirir.

Nizamcılık: Doğru düşüncenin doğru aksiyona dönüşmesini şart koşar.

Müdahalecilik: İnsanın toplumdaki ba-şiboşluğuna karşı iradî hamlesini temsil eder.

Bu esaslar, Müslüman aydınların Batı’nın sunduğu paradigmalara karşı “alternatif bir anlayış” dili üretmesine imkân tanıdı. Necip Fazıl, eserleri boyunca İslâm’ın sadece vicdanlara hapsedilen bir “inanç” meselesi olmadığını; onun siyaset, mimarî, iktisat, hukuk, aksiyon ve estetik gibi hayatın içinde olan bütün meselelerle olan ilgisini delilleriyle gösterdi.

MÜTEFEKKİR SALİH MİRZABEYOĞLU VE İBDA DİYALEKTİĞİ

Salih Mirzabeyoğlu, Üstad’ın kurduğu Büyük Doğu gövdesine “niçin” tatbik edileceğini gösteren ve öğreten mütefekkidir. Mirzabeyoğlu, üstadının eserlerini “Muhatap Anlayış” süzgecinden geçirerek 21. yüzyılın diliyle yeniden inşa etti. “İslâm’a Muhatap Anlayış” kavramına göre, İslâm yenilenmez, ancak ona muhatap olan anlayış her an yenilenmelidir. Bu diyalektik, Mutlak Fikir’e her an taze ve güncel bir “oluş” hâliyle yaklaşır...

İBDA’nın aksiyon modelinde Mutlak Fikir’e nisbetle eşya ve hadiseye bir “bütünlük şuur” ile yaklaşmak temeldir. «Telkinle alınan tahkikle bulma» metodolojisi, Büyük Doğu’nun sentezci hükümlerini tahlil ederek aslına nüfuz etmeyi sağlar. Kumandan Mirzabeyoğlu’nun aksiyon alanındaki en sarsıcı doktrini «Kendinden Zuhur»dur. Bu kavram, merkezî bir emir-komuta zinciri beklemeden, ideolojiyi benimsemiş her feridin bulunduğu yerde doğruyu temsil etmesi ve eyleme geçmesidir. Bu prensip, insanın karar anlarında aktif bir fâil olmasını sağlar.

MÂNA VETESİRLERİ

Büyük Doğu ve İBDA çizgisi, hayatın bütünlüne dair sunduğu tekliflerle zihinlerdeki donuk kalıpları yıkarak taze bir bakış açısının doğmasına imkân tanıdı. Bu fikir örgüsü, sadece bir fikir akımı olmanın ötesine geçerek hayatı yeniden anlamlandırma cehdine kaynaklık etti.

Bu mirasın mevcudiyeti, Müslümanların kadîm formüllerini bugünün karmaşık sorunlarına tatbik etme kabiliyetini muhafaza etmesine de yol açtı. Salih Mirzabeyoğlu’nun sistemleştirdiği “Muhatap Anlayış” prensibi, yeni sahalarda “iyi, doğru ve güzel” bir perspektif kurmayı ve çağın meselelerini bu süzgeçten geçirmeyi mümkün kıldı.

İslâmî hareketlerin Batı’dan gelen yabancı akımların peşine takılma ihtimali, «Ideocycya Örgüsü»nün sağladığı özgün devlet ve cemiyet modeli sayesinde bertaraf edildi. İdeolojik bir omurganın varlığı,

Müslümanların kendi kökleri üzerinde sabit kalmasına ve cemiyet tasavvurunu aslına uygun inşa etmesine fırsat tanıdı. Stratejisi ve ideolojisi tam olan bir hareketin disiplini, İslâmî aksiyona yüksek bir nizam katarak bütün zafiyetlerin ve belirsizliklerin önüne geçti. Sanatı doğrudan “Allah’ı arama davası” mertebesine yükselten bu derin kavrayış, ruhun en ince kıvrımlarını Mutlak Fikir’in potasında eriterek medeniyet ufkumuzda estetik bir zenginliğe vesile oldu.

REMZ ŞAHSİYETLER

Necip Fazıl ve Salih Mirzabeyoğlu, fikirlerinin bedelini zindanlarda ve mahkemelerde ödemiş kahramanlardır. Onlar hareketin “nasıl”ını ve “niçin”ini hayatlarıyla göstermiş olan “remz şahsiyet”lerdir. Bugün bu alanda -hatta karşı tarafta- her kim “varlık” iddiasında ise düzünden veya tersinden onlarla muhatap olmak zorundadır. Açık veya örtülü... Bu böyledir.

Mirzabeyoğlu, “fikirden dolayı şahıs” anlayışıyla şahsın kimliğini, mensubu olduğu fikir keyfiyetinin belirlediğini vurgular.

Meselâ “Tilki Günlüğü” eseri, bu aksiyon ve fikir birliğinin en özgün örneklerinden biridir. Mirzabeyoğlu, kendi hayatını bir sanat eseri gibi işlemiş, zindanlarda bile “Telegram” gibi işkence yöntemlerine karşı direnişin destanını yazmıştır. Necip Fazıl ise “Büyük Doğu” dergisiyle tek başına bir ordu gibi çalışmıştır. Eserleri, mahkemelerde yaptığı savunmalar ve meydanlardaki konferansları bugün dahi gençliğin öz güven kaynağıdır.

MUTLAK FİKRİN GEREKLİLİĞİ VE İSTİKBÂLİN İNŞASI

Büyük Doğu-İBDA fikriyatı, temellerini “Mutlak Fikir” olan İslâm’a dayadığı için eskimez. Mesele, bu fikirleri eşya ve hadiseye tatbik etmektir. İstikbâli olmayan bir hareketin gücü ne olursa olsun istikbâli yoktur. Bu sistemin eskimezliği, Kur’ân ve Sünnet’e tam nisbetinden ve her an taze kalmayı sağlayan “Muhatap Anlayış” diyalektikinden kaynaklanır.

Necip Fazıl Kısakürek ve Salih Mirzabeyoğlu, fikir tarihinin “kayıp kitabı”nı yeniden keşfeden ve inşaaya girişen mimarlarıdır. Onların arkasındaki Seyyid Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri’nin ruhâniyeti, bu mimarinin pîrûpak harcıdır. Bu kahramanlar sayesinde bugün ideale uzanan bir istikbâlden bahsetmek mümkündür. Büyük Doğu-İBDA, eşyayı ve hadiseyi İslâm’ın mutlak ölçüleri içinde teslim alma davasıdır. Bu davanın bayrağını taşıyanlar, fikirlerini Mutlak Fikir’e dayandırdıkları sürece, zamanın pörsütücü rüzgârlarına karşı daima genç ve galip kalacaklardır. Hakikat birdir; bizim mesuliyetimiz o hakikate muhatap olan anlayışın seviyesini daima yükseltmeye gayret etmektir.

Dün, bugün ve gelecek...

Zaman, Büyük Doğu-İBDA’nındır!

POF. DR. SAMİ ŞENER: BİR NECİP FAZIL ÜNİVERSİTESİ'NİN OLMASI GEREKLİ

Pof. Dr. Sami Şener kimdir?

Prof. Dr. Sami Şener, 1949'da Erzin-
can'da doğmuş Türk sosyologdur.
İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Bölümü
mezunudur. Doktorasını "Netâicü'l-Vuku-
at Işığında Osmanlı Hükümet Yapısın-
da Değişme" teziyle tamamlamış, bu
çalışma daha sonra Osmanlı'da Siyasi
Çözülme adıyla yayımlanmıştır. 1993'te
Sakarya Üniversitesi Sosyoloji Bölü-
mü'nü kurarak yerli ve değer merkezli
bir sosyoloji geleneğinin kurumsallaş-
masına öncülük etmiştir. Şener, sosyo-
lojinin teorik bir alanla sınırlı kalmaması
gerektiğini savunmuş, saha çalışmaları
ve uygulamalı yaklaşımlara önem ver-
miştir. Türk toplumunun tarihî, kültürel
ve medeniyet birikimini merkeze alan
yerli sosyoloji anlayışıyla tanınır. Sosyo-
loglar Derneği (SOSYODER)'ni kurarak
sosyoloji mesleğinin kamusal alanda
tanınması için çalışmalar yürütmüştür.
Başlıca eserleri arasında Osmanlı'da Si-
yasi Çözülme, Sosyoloji: Sosyal Bilimlere
Alternatif Yaklaşım, Türkiye'de Gençlik,
Sömürgeciliğin Bir Diğer İsmi: Amerika,
Başarı Yolunda 70 Kural ve Yarınları
Hazırlanmak yer alır.

**Siz Büyük Doğucu bir akademis-
yensiniz. Büyük Doğu nedir ve
bir Müslüman'ın fert ve cemiyet ha-
yatında Büyük Doğu'nun rolü nedir?
Bizi ne kadar ilgilendiriyor, hayatımı-
za ne kadar temas ediyor?**

Büyük Doğu hareketi; tabii olarak rah-
metli Necip Fazıl Kısakürek'in gayre-
tiyle, hayata bakışı, hayatı değerlen-
dirışı ve en mühimi de Abdülhakim
Arvâsî Hazretleri'ne bağlandıktan
sonra İslâmî bir çerçevede hayatı ve
hâdiseleri görerek, bu husustaki dü-
şüncelerini anlatarak bir nesil hazırla-
maya çalışmasının merkezidir.

**Necip Fazıl mücadelesi gıptaıyla an-
latılıyor. Ancak Necip Fazıl günümü-
ze ne söyler? Bir başka deyişle Necip
Fazıl'ın fikirleri kütüphanenin tozlu
raflarında kalacak fikirler midir?**

Şimdi, evvelâ ben bir cemiyet bilimci-
yim. Dolayısıyla sosyoloji hayata
bakar. Hayatın problemlerini, sıkın-
tılarını dile getirir ve çareler arar. Bu
nuktada Necip Fazıl Kısakürek'in bir

cemiyetin çok mühim bir teşhisini
yaptığını görüyoruz. "Mevcut durum
nedir, cemiyet ne hâldedir ve bu hâle
gelmesinin sebepleri nelerdir?" soru-
larına tarihî ve içtimâî bir çerçevede
cevap vermiştir. Bu teşhisini şiirleriyle,
tiyatrolarıyla ve tetkikleriyle ortaya
koymuştur. Bilhassa bu sahadaki ça-
lışmaların çok az olduğu bir devirde
bunu yapmıştır. Necip Fazıl, tek ba-
şına bir davanın sorumluluğunu yüklen-
miştir.

Yasaklı ve zor devirlerde, yani İslâm'ın hayattan silinmek istendiği bir zaman diliminde ortaya çıkarak...

Tabii ki bu mücadelenin getirdiği sıkın-
tılar da vardı. Bu sıkıntıları da çekti.
Tevkif edildi, zindanlarda belli devirler-
de ve defalarca yatırıldı. Ama müca-
delesinden vazgeçmedi. Bu merhale,
birçok insanda olduğu gibi onu daha
da pişirdi, gayesine ve davasına daha
kuvvetli bağlanmasına sebep oldu.
Necip Fazıl'ın sadece bir şair ve sa-
dece bir fikir adamı olmadığını görü-
yoruz. Bu düşüncelerini hayata geçir-
mek için bir sistem hazırladığını da
görüyoruz. Bir mücadele ve müesses
bir çalışma ortaya koyduğunu, "İde-

olocya Örgüsü" kitabında müşahe-
de ediyoruz. Dolayısıyla bugün, bu
minvalde çalışan fikir adamlarının
ve siyaset adamlarının bu eserden
istifade etmeleri icap ediyor. Çünkü
Necip Fazıl, hakikaten zor bir devirde
bu mühim meseleye temas etmiş ve
birtakım hedefler, birtakım sistemler
getirmiştir. Bugün mücadele içinde
olan, siyaset sahnesinde bulunan
veya birtakım sivil cemiyet teşekkül-
lerinde çalışan insanların da bu biri-
kimden faydalanmaları gerektiğini
düşünüyorum.

**Mevcut düzene baktığımızda mu-
hafazakâr bir iktidar var, fakat Müs-
lümanlar; bu rejimin Batıcı hukuk,
eğitim, idare ve iktisat sistemi için-
de, modernist ve seküler bir hayat
tarzı içinde sıkışmış vaziyettedir.
Batı'yla hem siyasî hem de kültürel
bir hesaplaşma iddiası var ancak
bu hesaplaşma kültür zaviyesinden
zayıf kalıyor. Çünkü Batı'dan gelen
kültürel tesirler, bir müstemlekeleş-
tirme vasıtası olarak bizi kuşatmaya
devam ediyor. Modernizm ve seküle-
rizm üzerinden bu tahakküm açıkça
hissediliyor ve buna matuf bir şikâ-**

yet de mevcut. Buna rağmen iktidar bu
tezat içinde çıkış yolu arıyor. Öte yan-
dan, hakiki mânâda bir millî devletin
Batıcı kalıplarla tesis edilemeyeceği
de ortadadır; bu durumda ortaya çıkan
yapı ancak bir müstemleke düzeni olur.
Buna karşı bir intibah ve sahiplenme
arayışı olduğu da müşahede ediliyor.
Burada asıl mesele şudur: Büyük Do-
ğu'dan beslendikleri açık olduğu hâlde,
bu fikrin kurucu ismi olan Necip Fazıl
Kısakürek'i ve onun ortaya koyduğu
teklifi idrak etme noktasında neden
bir sükût söz konusu? Neden bu fikir,
sadece maziye dönük bir sevgiye indir-
geniyor? Tarihimizi sevmek ve kökleri-
mize bağlı kalmak, edebiyatla veya ha-
ması nutuklarla anmak değildir; bugün
o ruhu ve davayı yaşatmaktır. Nitekim
Necip Fazıl'ın ortaya koyduğu anlayış
da 1400 yıllık bir ananeye sahip çık-
mayı ve onu bugün yeniden inşa et-
meyi ifade eder. Bu noktada sorulması
gerekli şudur: İktidar bu fikre belli bir
muhabbet duysa bile, neden bu istika-
met hayata geçirilemiyor? Bu açmazın
sebebi nedir?

Şimdi bu bana göre; Necip Fazıl'dan
istifade etmek olsun, tarihi ve kültürel
temel kaynaklarımızdan faydalanmak
olsun, maziye, medeniyetimizin şahlan-
dığı devirlere ait çalışmalar olsun, bun-
ların noksanlığı aslında fikrî kemâlin
olmayışından neşet ediyor. Siyaset bu-
gün fikir üzerinde hareket etmiyor, ede-
miyor. Bu da birtakım zaafardan kay-
naklanıyor. Bu zaafalar da bir mânâda,
kendi mesuliyeti ve irfanıyla günün me-
selelerini kavrayamamakla alakadardır.
Evet, şimdi burada söylemek istediğim
husus şudur: Aslında biz fikrimizi bir
irfan ve kültür hareketi hâline getire-
medik. Fikir var ama bunu bir aksiyona
dönüştüremedikten, bir kültür hâline
getiremedikten sonra ne olursunuz?
Başka fikirlerin, başka sistemlerin tesir
sahasına girersiniz. Ümitleriniz, hayal-
leriniz belki kendi tarafınızda olur lakin
tatbikatınız başka bir istikamette tecelli
eder. Bugün yaşadığımız sıkıntı sade-
ce siyasette değil; iktisadî hayatta, ilmi
hayatta da aynı problemleri yaşıyoruz.

Peki Büyük Doğu ideolojisini hâkim kılmak için ne eksiklerimiz var?

Bir defa, geçmiş zamanda Necip Fa-
zıl'ın bunu günün terminolojisi içerisin-
de "ideoloji" olarak ifade ettiğini düşün-
üyorum. Çünkü Necip Fazıl çok zor bir
dönemdedi. "Allah" kelimesinin bile
yasak olduğu bir dönemde bunu başka
bir fikir veya dünya görüşü olarak ifade
edemedi, "ideoloji" demek zorunda kal-
dı. Çünkü ideolojiler dönemiydi. Ancak
orada anlatmak istediği, bir yaşama
kültürü, fikrî bir medeniyet anlayıştı.
Yoksa ideolojiler, biliyorsunuz, siyasîdir.
Bir medeniyet tasavvuru...
Tabii ki, medeniyet tasavvurunu anlat-
mak istedi orada. Dolayısıyla biz bu
medeniyet tasavvurunu artık lafta bırak-
mamalıyız. Lafta yeteri kadar kullandık
artık iş yapmamız, onu uygulamaya
dönüştürmemiz gerekiyor. Şu anda
Türkiye'de yapılamayan şey bu. Birçok
alanda bu sıkıntıyı maalesef yaşıyoruz.
**Aylık Baran dergisinin geçen sayısında
işlenen konu, Necip Fazıl'ın devlet ve
idare mefkûresi olan temel eseri İdeolo-**

Üniversitedeki eğitim sistemi
Batıcı-Kartezyen tarzda bir
eğitim sistemidir. Biz buna
karşı milliyetçi, muha-
fazakâr, mütediyyin
insanlar olarak ne ya-
pıyoruz?

Hiçbir şey yapamıyo-
ruz. Bunu münferit
yapıyoruz ancak. Bir
sistem dahilinde yap-
mıyoruz.

**Boğaziçi Üniversite-
si'ne müdahale edi-
liyor. Millî bir ruhla
müdahale ediliyor,
değil mi? Peki üniver-
sitelere neden genel
olarak müdahale edil-
miyor? Burada mesele
şu: Batı anlayışına ve
normlarına alışmış bir
zihin var. Bu şablonların dışına çıkılmı-
yor. Farklı bir şey alınsa bile kenarda
tutuluyor. Din de aynı şekilde kenarda
bırakılıyor.**

Geçen TRT Türk'te Cahit Tanyol'la ilgili
bir konuşma yaptım. Cahit Tanyol orada
inkılaplar için şunu söylüyor: "İnkılaplar,
bir kişiyi meşrulaştırmak için değil, bir
fikri meşrulaştırmak için yapılır." Çok
önemli bir söz. Şimdi biz de burada kişi-
leri bir yerlere getirmek için değil fikirle-
ri, dünya anlayışını ve felsefesini hâkim
kılmak için hareket etmek zorundayız.

Peki Büyük Doğu ideolojisini hâkim kılmak için ne eksiklerimiz var?

Bir defa, geçmiş zamanda Necip Fa-
zıl'ın bunu günün terminolojisi içerisin-
de "ideoloji" olarak ifade ettiğini düşün-
üyorum. Çünkü Necip Fazıl çok zor bir
dönemdedi. "Allah" kelimesinin bile
yasak olduğu bir dönemde bunu başka
bir fikir veya dünya görüşü olarak ifade
edemedi, "ideoloji" demek zorunda kal-
dı. Çünkü ideolojiler dönemiydi. Ancak
orada anlatmak istediği, bir yaşama
kültürü, fikrî bir medeniyet anlayıştı.
Yoksa ideolojiler, biliyorsunuz, siyasîdir.

Bir medeniyet tasavvuru...

Tabii ki, medeniyet tasavvurunu anlat-
mak istedi orada. Dolayısıyla biz bu
medeniyet tasavvurunu artık lafta bırak-
mamalıyız. Lafta yeteri kadar kullandık
artık iş yapmamız, onu uygulamaya
dönüştürmemiz gerekiyor. Şu anda
Türkiye'de yapılamayan şey bu. Birçok
alanda bu sıkıntıyı maalesef yaşıyoruz.

**Aylık Baran dergisinin geçen sayısında
işlenen konu, Necip Fazıl'ın devlet ve
idare mefkûresi olan temel eseri İdeolo-**

**Aslında biz fikrimizi bir
irfan ve kültür hareke-
ti hâline getiremedik.
Fikir var ama bunu bir
aksiyona dönüştüreme-
dikten, bir kültür hâline
getiremedikten sonra ne
olursunuz? Başka fikir-
lerin, başka sistemlerin
tesir sahasına girersiniz.
Ümitleriniz, hayalleriniz
belki kendi tarafınızda
olur lakin tatbikatınız
başka bir istikamette
tecelli eder.**

locya Örgüsü'nün kalbi mesabesin-
deki "Başyücelik" modeliydi. Necip
Fazıl buna "Başyücelik Devlet ve
İdare Mefkûresi" diyor.
Neden yeterince tartışıl-
maz? Anayasalar, reform-
lar konuşuluyor, neden bu
model yeterince tartışıl-
maz, akademik araştırmalar
yapılmaz, alternatif
olarak öne sürülmez?

Evet, Necip Fazıl'ın *Batı Te-
fekürü ve İslâm Tasavvufu*
kitabını okuduğumda ne
kadar çaplı bir insan oldu-
ğunu görüyorum. Felsefî
mânâda ne kadar önemli
bir isim... Bir anlamda, Batı
felsefesinin özünü bize
sunmuş o kitapta. Bugün
kaç felsefe bölümünde
okuyan insan bu kitabı oku-

du? Bir okusunlar. Felsefeyi kendi gözü-
müzdü okumamız lâzım. Sosyolojiyi
kendi gözümüzden okumamız lâzım.
İktisadî kendi kültürümüzden ve uygu-
lamalarımızdan hareketle okumamız
lâzım.

**Ama üniversite eğitime bu giremiyor.
Üniversite eğitiminde bu yok, niye gi-
remiyor? YÖK öncü olsun bu hususta.
Vizyon sahibi olması gerekiyor mu?**

Bu sene "İslâmî Perspektiften Psikoloji"
diye bir ders koydum ve bu dersi oku-
tuyorum. Bunu hocalar yapabilir. YÖK'e
gitmeye gerek yok. YÖK yapsa daha iyi
olur keşke bunu yapsa... Çünkü belli bir
medeniyet dünyası kendine ait bir araş-
tırma ve pratik ortaya koymuş, siz bunu
bilim alanına sokmuyorsunuz.

**Cumhurbaşkanlığı kurulları yok mu?
Var. Ne yapıyorlar bilmiyoruz. Bu ku-
rullara bir sistem teklif edin hocam. Şu
şu bütün alanlarda bizim dini ve millî
bakışımızla ilgili...**

Bence kurul ne yapar? Bir konuda önce
bir eksikliği görür, sonra buna ait birtakım
ilim adamlarını arar ve onlardan ça-
lışmalar ister. Şimdi biz verdiğimiz za-
man kıymeti olmuyor. Başka konularda
ve farklı zamanlarda kurul üyelerinden
bazıları, "Hocam benim mutlaka gelip
buralarda bir şeyler yapman lazım" dedi
ama öyle kaldı. Bir türlü uygulamaya
geçmedi. Uygulamaya geçmesi için
burada, kurullardaki insanların statik
bir ilim adamı değil dinamik, aksiyon
içinde olan bir ilim adamı olması lâzım.
Necip Fazıl'ın dediği gibi, "İman ve Ak-
siyon" lâzım. Bu eksikliği çekiyoruz. Bir
şeyi alıp bir yere taşıyacak, götürecektir
nitelikte insanlar olması lâzım.

İlim adamında iman ve aksiyon olmaz mı?

Olmaz olur mu? İlim adamında eğer iman olmazsa ahlâk da olmuyor. İmanın sonucu ahlâktır. Niye iman ediyoruz? Ahlâkı güzelleştirmek için, ahlâkî davranışları ortaya koymak için.

Üniversitelerin ilim anlayışı genelde şöyle: Batı'nın ilmini alalım falan deniliyor. Peki ilmin arkasında kültür ve ahlâk gelmiyor mu?

Kendi yanlış tecrübeleri var orada, ahlâk yok.

Yok yok, "Onun ilmi gelirken onun ahlâksızlığı ve kültürü de gelmiyor mu?" diye soruyorum.

Gelmez olur mu? Benim "Sosyal Bilim ve Değerler" kitabım var, orada bunu anlatıyorum. İlim, bir dünya görüşü, bir hayat anlayışı ve bir değerler sistemi ile birlikte gelir. Bu değerler sisteminde, siz kendi değerlerinizi vermezseniz başkası kendi değerlerini, hatta kendi problemlerini size dayatır. Ondan sonra gençlerden "şöyle oluyor, böyle oluyor" diye şikâyet ediyoruz ama buna hakkımız yok. Önce onlara doğru bir şey verelim ki, eğer buna rağmen bunu yapmıyorlarsa, o zaman şikâyet edelim.

İlahiyatlarda dini ilimler "teoloji" adı altında ele alınıyor. İlahiyatlarda da durum aslında bu...

Evet, teoloji aslında "dincilik" demektir. Bu dincilik de ilme müsaade etmemektir. Halbuki bizim İslâm bilim anlayışımızda böyle bir dincilik yok. Sadece din değil, hayat da var, düşünce de var ve onun uygulaması da var.

O dincilik dedikleri de sosyal bilimlerin içerisinde yer alıyor.

Şu bağnaz dincilik var ya, Orta çağ anlayışı, işte onu demek istedim.

Onları da rasyonalizme bağladılar. Akılcılığa bağlayıp İslâm'ı akılla sınırlamak, mucizeleri inkâr etmek, mezhepleri tanınamak gibi birçok sapkın yaklaşım da ilahiyatlardan çıkıyor.

Evet, zaten rasyonalizmin dinle bir

alakası yoktu. Avrupa'da dine alternatif olarak ortaya çıktı. Dinin yerini doldurmak için ortaya kondu ama dolduramadı.

Onların teoloji anlayışında, dinî ilimleri teoloji adı altında sosyal bilimler kategorisinde inceliyorlar. Bunu ifade etmek istiyorum.

Bizim din anlayışımızda ise dinin hem inanç boyutu vardır hem düşünce boyutu vardır hem de uygulama boyutu vardır. Kalam bir yönüyle felsefi tarafı temsil eder. Fıkıh ise sosyal hayatı düzenleyen yönüdür. Tasavvuf iç hayatı ve ahlâkî alanı düzenler. Bunun yanında beşerî akıl ile ilgili alanlar da vardır. Bunlar birbirinden kopuk değildir.

Zaten bütün ilimleri eski medreselerde alet ilimleri, din ilimleri hep beraber öğretilirdi. Ayrılmazdı aslında. Astronomi, fizik, kimya vs. hep bir medrese çatısı altında olurdu.

Evet, Batı bilimi birbirinden kopardı, parçaladı. Halbuki insan bir bütündür. İnsanın şu anda hem fizikî tarafı var hem ruhî tarafı var, ahlâkî tarafı var. İnsanı sen parçalarsan ortada "insan" diye bir şey bulamazsın. Maalesef böyle bir yanlış yapıldı Avrupa'da.

İzinizle "Yürüyen Büyük Doğu" davasına dönelim. Üstad'ın sağlığında onun övgülerini de alan İbda Mimarı Salih Mirzabeyoğlu'nun, Büyük Doğu'nun yürütücü gücü olarak şu sözünü mevzu etmek istiyorum. Salih Mirzabeyoğlu diyor ki, "Toplumun genel fikir çerçevesine Büyük Doğu'yu oturtmak." Mücadelesinin amacını böyle ifade ediyor. Neler söylemek istersiniz.

Rahmetli Salih Mirzabeyoğlu, Büyük Doğu davasını sürdüren kıymetli ve çilekeş insanlardan biridir. Bir dönem var, 1940'lardan 1950'lere uzanan bir süreç. Bu dönemde bu ülkenin inancına, ahlâkına, şuuruna ve fikriyatına kapıların kapatıldığı bir tablo söz konusudur. Bu ortamda Necip Fazıl'ın haykırdığını, bir uyanış hareketi başlattığını görüyoruz. Salih Mirzabeyoğlu'nun gayesi de bu mücadeleyi canlı tutmak, sürdürmek ve Necip Fazıl'ın misyonunu devam ettirmek olmuştur. Bu uğurda hayatını maalesef hastalıklarla kaybetmiştir. Allah rahmet eylesin.

Zaten eserleri, mesela "Hikemiyat",

"Necip Fazıl'la Başbaşa", "İslâm'a Muhatap Anlayış", "İbda Diyalektiği", Büyük Doğu'nun çağımızda yürütülmesi, devamı ve tatbiki için ortaya konulmuş canlı misaller olarak değerlendirilebilir.

Evet, Necip Fazıl'ın fikriyatını bir mücadele alanı olarak sürdürmüştür. Tabii kendisine de bu noktada takdirlerimizi ve teşekkürlerimizi sunmak durumundayız.

Sosyoloji ve üniversite mevzularına dönersek hocam...

Sosyoloji, hayatımızın ilmidir. Dolayısıyla mücadelenin hayatımızda, aile hayatımızda ve fikriyatımızda mutlaka bir yeri vardır. Üniversitenin görevi, araştırma, eğitim ve mesleğe hazırlama olmak üzere üç temel fonksiyondan oluşur. Ancak bu bana göre yeterli değildir. Dördüncü bir boyut olarak öğrencilerin hayata hazırlanması gerekir. Hayat dediğimiz şey, sadece meslek, makale yazmak veya bilgi edinmek değildir, aynı zamanda sosyal ilişkiler boyutunu da içerir. Bu noktada ciddi bir eksiklik vardır. Sosyal bilimler alanında, sosyoloji ve psikolojide önemli boşluklar söz konusudur. Bir insanın kişiliğinin inşa edilmesi gerekir, ancak bu süreç yeterince gerçekleştirilememektedir. Eğitim sistemi buna hazır değildir ve buna yönelik dersler maalesef verilmemektedir. Birinci problem budur.

Gençliği yarına hazırlama meselesi aslında daha erken, ortaokul ve lisede başlamalıdır. Ancak üniversite, bilginin ve kültürün olgunlaştığı bir dönem olması sebebiyle, bu kültürü taşıyan insanı yetiştirme görevini de üstlenmelidir. Üniversitelerde eğitim ve kısmen araştırmalar yapılmaktadır fakat bunlar yeterli değildir. Eğitimin niteliği için hoca kalitesinin artırılması gerekir. Bunun için üniversitelerin akademik kadrolarının mali şartlarının iyileştirilmesi şarttır. Bu konuda YÖK'e de bir rapor sunmuştum. Bugün makale yazan, öğrenciyle ilgilenen, araştırma yapan ve dersini iyi veren bir akademisyen ile bunları sıradan yapan kişi aynı şekilde değerlendirilmektedir. Bir memur gibi görülmektedir. Halbuki yurt dışında, Amerika'da, Çin'de ve diğer ülkelerde akademisyenlerle yapılan anlaşmalarda maaşlar kapasitelerine göre belirlenir. Örneğin, "beş makale yazarım, üç araştırma yaparım,

şu kadar ders veririm" gibi kriterlere göre bir ücretlendirme yapılır. Yani verilen hizmetin niteliğine göre maaş belirlenir. Bizde ise bir kitabı olmayan profesörle, yirmi-otuz kitabı olan profesör aynı maaşı almaktadır. Bu, ciddi bir sorundur. Ayrıca öğrenciye rehberlik eden, yön veren hocayla sadece dersini anlatıp odasına çekilen hoca arasında hiçbir fark gözetilmemektedir. Bu da üniversite sisteminin önemli bir eksikliğidir. Üniversitenin bu yapıdan çıkması gerekir. Bunun ciddi bir mesele olduğunu düşünüyorum. Ayrıca üniversiteye herkesin girmemesi gerekir. Herkes üniversite öğrencisi olmamalıdır. Şu anda bir enflasyon söz konusudur ve özel üniversitelerin önemli bir bölümü maalesef ticarethane gibi çalışmaktadır.

Üstad ilk ve orta eğitimi 10 seneye sınırlayıp, ondan sonra "lise yok", diyor. "Üniversite var, giden gider" diyor. Üstad, ilmi tarafı olmayanın doğrudan iş hayatına atılmasını söylüyor.

Evet, bugün birçok meslek yok oluyor çünkü eleman bulunamıyor. Niye eleman yok? Beğenilmiyor. Halbuki "beğenmek" diye bir şey yok, meslek meslektir. Hangi meslek olursa olsun, birinin eksik olması ciddi sıkıntılar doğurur. Bugün bir musluk tamircisinin olmaması bile büyük bir problem meydana getiriyor. Ancak genç insan bunu maalesef düşünemiyor ve eğitime de yük oluyor. Bazı gençleri biliyoruz, ders çalışmıyorlar, tembellik yapıyorlar ama "üniversiteli". Bunun bir anlamı yok. Bu meselenin üzerine gidilmesi gerekir. Maalesef siyaset bu noktada, halk desteğini almak veya oy toplamak gibi düşüncelerle yıllardır "herkes üniversiteli olsun" anlayışını benimliyor. Halbuki buna gerek yok. Dünyada böyle bir yaklaşım yok. Bu durum yanlış bir politika olarak uygulanıyor.

Necip Fazıl, İdeolocya Örgüsü'nün "Üniversite" bahsinde şöyle diyor: "Bizim üniversitelerimizin adı Külliye'dir. Millî şahsiyet ve şuurun ilmî ocağını temsil edecek olan müesseseyi yabancı bir kelimeyle isimlendirmekteki abes üstüne abes düşünülemez. İstanbul, Ankara, İzmir, Erzurum vesaire külliyele... Üniversitelerimizi böyle anlayacak ve isimlendireceğiz. Zaten külliyenin küllî delâleti yeter." diyor.

Necip Fazıl hep şunu söyler: Ruhu ön plana alalım. Burada ruh derken kültürü ön plana alalım. Üniversitenin gerekirse ismi değişebilir, değişmese bile artık yerleşmiş olan bu yapının, kültürünü, kişiliğini, insanın tarihine olan bağlılığını verebilecek bir hâle kavuşması gerekir.

Üniversite, yabancı ülkelerin üniversitelerinin bir şubesi gibi çalışmamalıdır. Bugün maalesef böyle çalışıyor. Bunu sürekli söylüyorum, yazıyorum. Sosyal bilimlerimiz Batı'nın tecrübeleriyle sınırlı. Halbuki bizim de tecrübelerimiz var, kendimize ait felsefelerimiz ve bilim anlayışlarımız var. Bu bilim felsefesini niçin işletmiyoruz? Neden Batı ile yetiniyoruz? Mesela biraz önce o dersi koyarken öğretim üyelerine şunu söyledim: "Biz psikolojide sadece Batı merkezli bir yaklaşım öğretiyoruz. Halbuki bir Doğu psikolojisi var. Buna neden yer vermiyoruz?" dediğimde, onlar da uygun buldular ve böyle bir dersi programa aldık. Bu, bilim adamlarının gayreti ve şuur ile gerçekleşecek bir meseledir.

Büyük Doğucu akademisyenler niye bir platform oluşturup, bir çatı altında bir kültür devrimine teşebbüs etmezler?

Bu bir şuur ve anlayış meselesi. Demek ki biz bu şuura henüz gelemediğimiz.

Bu üniversitelerde Büyük Doğucular var, ne yapıyorlar, niye temayüz etmiyorlar?

Bizim şöyle bir eksikimiz var: Birlikte iş yapamıyoruz. Böyle bir eksikliğimiz var.

Araya kompleksler giriyor.

Kompleks mi diyelim, bu işin önemini kavrayamamak mı diyelim, başka sebepler mi diyelim, çekinme mi diyelim? "Böyle bir şey olursa birileri bizi desteklemez, kabul etmez veya yanımızdan uzaklaşır" gibi düşünceler mi var, bunlara bakmak gerek.

Üstad, "Kim var?" deyince sağına solu bakmadan "Ben varım!" demenin ahlâkıdan bahsediyor.

Maalesef, sosyologları bir araya getirmek için 11 yıl önce bir Sosyologlar Derneği kurdum. Ama sorarsanız, "Kaç talebeniz var?" diye, bırakın başkalarını, kendi talebelerim arasında bile sadece arada bir yardım eden 15-20 kişi var.

Halbuki benim 26-27 civarında profesör öğrencim bulunuyor. Bakın, yalnızca profesör düzeyindeki öğrencilerimin sayısı bu kadar.

Bunlar Büyük Doğu'ya yakın değil mi?

Tabii ki çoğu tanır, eder, bilir, sever. Demek istediğim bizim böyle bir eksikliğimiz var.

Nemelizimcilik mi?

Artık bilemiyorum, tek tek tabii incelemek lazım.

Evet, hocam.

Evet, şimdi üniversitenin öncelikle puanlarının yükseltilmesi lazım ki buraya kaliteli, fikir ve düşünce üreten insanlar gelsin. Üniversitelerde öğrencilere ciddi anlamda rehberlik yapılamıyor. Mesela biz burada, dekanlığımız bünyesinde önemli ölçüde rehberlik yapmaya çalışıyoruz ve bunun çok faydasını görüyoruz. İnsanlar burada rahatlayarak, mutlu bir şekilde...

Ne demektir rehberlik, onu da söyley misiniz?

Öğrenci işleri dekanlığı bünyesinde bu çalışmalarını yürütüyoruz. Öğrencilerle konuştuğumuzda, "Hocam, sizi bütün öğrenciler tanıyor" diyorlar. Bu güzel bir şey. Önce tanımaları, sonra da rahat bir şekilde buraya gelebilmeleri gerekir. Üniversite bünyesinde öğrenci konseyi de bize bağlı. Öğrenci konseyi, bütün fakülterin temsilcilerinin yer aldığı bir yapıdır. Onlarla da zaman zaman bir araya geliyoruz. Dolayısıyla öğrenci danışmanlığı ve rehberliği çalışmalarının bütün üniversitelerde kurumsal olarak yürütülmesi gerektiğini düşünüyorum.

Ve belki şunu diyebiliriz: Sizin bu çalışmanızın, Üstad'ın dediği "millî şahsiyet ve şuurun ilmî ocağını temsil etme" noktasında bir rolü oluyor mu?

Elbette olur. Bir insana sadece anlatarak belli bir anlayışa ve davranışa yön vere-

TARİHTE MAYIS

19 MAYIS
1925 - (Hacı Malik Şahbaz) Meşhur ismiyle Malcolm X'in doğumu. (Omaha, Nebraska, ABD)

20 MAYIS
2010 - Mütefekkir Salih Mirza-beyoğlu'nun eseri Ölüm Odası B-Yedi, Baran Dergisi'nin 175. sayısında yayımlanmaya başladı.

21 MAYIS
2004 - DGM'ler kaldırıldı.

22 MAYIS
1955 - 93 Harbi Kahramanı Nene Hatun'un vefatı.

23 MAYIS
1040 - Selçuklu'nun Dandakan zaferi, Bir gün sonra Büyük Selçuklu kuruldu.

24 MAYIS
1957 - Meşhur tarihçilerden İbnü-lemine Mahmud Kemal vefat etti.

25 MAYIS
1983 - Büyük Doğu Mimarı Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in ebediyete irtihali.

26 MAYIS
1895 - 19. yüzyılın ünlü Türk âlimi, devlet adamı ve Mecelle'nin yazarı Ahmet Cevdet Paşa'nın vefatı.

1904 - Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in doğumu.

27 MAYIS
1960 - Mustafa Kemal'in I. Meclis'e yaptığı darbenin ardından Türkiye Cumhuriyeti tarihinde yapılan ikinci askeri darbe.

29 MAYIS
1453 - Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri'nin İstanbul'u fethi.

30 MAYIS
1979 - Akıncı Güç Dergisi çıktı. Bir patlamaya yol açan bu dergi, Üstad tarafından 10 Haziran 1979 tarihli "Müjdelerin müjdesi" yazısıyla karşılandı.

13 MAYIS
1981 - Mehmet Ali Ağca'nın suikast teşebbüsünde Papa II. John Paul yaralandı.

14 MAYIS
1948 - Filistin topraklarında yasadışı İsrail Devleti'nin kuruluşu.

15 MAYIS
1948 - Nakba günü... Birinci Arap-İsrail savaşı başladı.

16 MAYIS
1926 -Vatan dostu Vahidüddin Han İtalya'da vefat etti.

2018 - Kumandan Salih Mirzabeyoğlu, 2000 senesinde Kartal Cezaevi'nde başlayan ve 18 sene kesintisiz bir şekilde devam eden Telegram işkencesinin sonunda, Telegramcılar tarafından tansiyonu ile oynamak suretiyle şehid edildi.

17 MAYIS
804 - İmam-ı Azam Hazretleri'nin önde gelen talebesi İmam Muhammed'in vefatı.

1954 - ABD'de siyahi çocukların beyazlarla aynı okula gitmelerini yasaklayan kanun kaldırıldı.

18 MAYIS
1944 - Sovyet lideri Stalin, Kırım Türklerini 2. Dünya Savaşı sırasında Almanlarla iş birliği yapıp vatanlarına ihanet ettiği gerekçesiyle anavatanlarına sürgün etti. Kadınlar, kundaktaki bebekler, yaşlılar, hastalar, savaşamayacak durumda erkeklerden oluşan 423 bin Kırım Tatarı o gece Kırım'daki istasyonlardan hayvan vagonlarına istif edilerek vatanlarından sürüldü. Kırım Tatarları, sürgünde 195 bin insan kaybetti...

2018 - Mütefekkir Salih Mirzabeyoğlu, Cuma günü Fatih Camii'nde kılınan cenaze namazından sonra Eyüp Sultan mezarlığında, Üstad Necip Fazıl'ın ayak ucundaki ebedi istirahatgâhına defnedildi.

1 MAYIS
2010 - Fransa'da peçe yasaklandı.

3 MAYIS
1481 - Fatih Sultan Mehmed Han Hazretleri'nin vefatı.

1919 - Afgan-İngiliz Savaşı başladı. Afganistan bağımsızlığını kazanmak için İşgalci İngiliz kuvvetlerine saldırdı.

4 MAYIS
677 - Eyyüb el Ensari (r.a.) Hazretleri'nin vefatı.

2018 - Kumandan Mirzabeyoğlu Cuma günü, telegramcılarının, tansiyonunu manipüle etmesi neticesinde beyin kanaması geçirdi ve Yalova Devlet Hastanesi'ne kaldırıldı.

5 MAYIS
2011 - Baran Dergisi Yayın Kurulu Üyesi Kâzım Albayrak, 15 Temmuz Şehidimiz Halil Kantarcı, Gazeteci-Yazar Yakup Köse, Av. Ali Rıza Yaman, Av. Müşir Deliduman'ın da içerisinde bulunduğu bir grup ilk kez 28 Şubatçı zihniyetin yargılanması için suç duyurusunda bulunup basın açıklaması yaptılar.

7 MAYIS
2014 - Şeyh Nâzım Kıbrıs'ın vefatı.

2018 - Mütefekkir Salih Mirzabeyoğlu'nun beyin ölümünün gerçekleştiği açıklandı.

8 MAYIS
1157 - Sultan Sencer vefat etti. Yüz yıldan kısa bir sürede İslâm âlemine dirlik ve birlik getiren Büyük Selçuklu Devleti yıkıldı.

9 MAYIS
1258 - Osman Gazi'nin doğumu.

1950 - İbda Mimarı Kumandan Salih Mirzabeyoğlu'nun doğumu.

10 MAYIS
2005 - Amerikan askerlerinin Guantanamo'da Kur'an-ı Kerim'e hakaretleri sebebiyle Afganistan ve Pakistan'da hadiseler çıktı. Teyakkuz geçen Müslüman halkın yaptığı gösterilere polis müdahale etti ve 15 Müslüman şehid oldu.

12 MAYIS
1881 - Fransızlar Tunus'u işgal etti.

tercüman mı yetiştiriyoruz? Üniversitede akademik ve eğitimci yetiştirmemiz lazım.

Dil, branşın önüne geçiyor.

Evet, maalesef böyle bir durum oluyor. Bunun da çözülmesi gerekiyor. Dolayısıyla sizin kanalınızla da bu bilgimizi, görüşümüzü iletmış olalım diyorum.

Peki hocam, son olarak ne söylemek istersiniz?

Demin dediğiniz gibi, Necip Fazıl bizim hakikaten ülkemizin yetiştirdiği çok önemli değerlerin belki başında geliyor ve biz tabii ki onu tanıtmamız, onu anlatmamız, onun yaşayışını genç insanlara anlatmamız çok önemli. Yani üniversitelerde de aslında neden bir Necip Fazıl Üniversitesi yok mesela?

Evet hem bu isimde bir üniversite hem bütün üniversitelerde Necip Fazıl araştırma merkezleri niye yok?

Evet, niye yok? Yani araştırma merkezleri olsun, hepsini araştırın. Bütün değerlerimizi araştırın, bunları tanıtsın. Çünkü demin de dediğim gibi, insanlara böyle soyut bilgilerle bir şey anlatamıyorsunuz, somut örnekler göstermeniz lazım. Bu çok önemli. Eğitimde model insanlar çok önemli. Necip Fazıl'ın da bu model insanlardan biri olarak gençliğimize ve eğitim programlarımızda yerinin olması lazım. Necip Fazıl'ın edebî yönü, sanat yönü, siyaset yönü, sosyal yönü, sosyolojik yönü gibi alanlarda çalışmalar yapılması gerektiğini düşünüyorum, inanıyorum. Bunların faydalı olacağını düşünüyorum. Bu tabii sadece Necip Fazıl'la sınırlı değil, bizim bir sürü değerimiz var. Hepsini aslında bu şekilde ele almamız lazım.

Necip Fazıl'ın öncü, kurucu bir rolü var. Necip Fazıl adına neden bir üniversite olmaz?

Evet, Necip Fazıl çok yönlü. Necip Fazıl adına nasıl bir üniversite olmaz... Böyle bir şeyi de burada dile getirmiş olalım. Bir Necip Fazıl Kısakürek Üniversitesi, aslında bugünkü hükümet mensuplarının beslendikleri bir kaynak olarak, gerekli görüyorum.

Peki hocam, çok teşekkür ediyoruz. Ağzınıza sağlık.

Bir şey değil, estağfurullah.

müeyyideler uygulanması lazım veya ahlâkî yönden birtakım sıkıntıları olduğu zaman tabii ki onlarla ilgilenilmesi lazım. Ama herhangi bir problem yoksa, "Sen, ben seni istemiyorum, seni çık git" denmemesi lazım. Bir gerekçe olması lazım. Bu, üniversitelerde maalesef, özel üniversitelerde çoğunlukla olmuyor.

Bir konu da yayın konusu. Mesela bugün akademik dünyada yükseltmek için yayın yapmanız lazım ve bu yayınların çoğunun da yurt dışında yapılması isteniyor. Şimdi yurt dışında yapılması demek, oraya para ödemek demek. Yani bir kişinin yayını yayımlatması için çok ciddi paralar ödemesi lazım. Bakın, düşünebiliyor musunuz? Bir makale yayımlanacak, böyle bir sistem. Yani yurt dışında da bu iş büyük ölçüde ticarileşmiş durumda. Ben bunu YÖK başkanına da söyledim. Yani YÖK başkanını üniversite talebeliğinden tanıyorum. Söyledim, dedim ki: "Ya bunu yurt dışına göndermeyelim bu insanları, mecbur etmeyelim daha doğrusu. Gönderen göndersin ama herkes göndermek zorundadır, herkes yabancı dergilerde yayın yapmak zorundadır kuralını kaldıralım. Türkiye'de çok iyi hocalardan oluşan hakemler oluşturalım. Türkiye'de adam yazsın, ister Türkçe yazsın ister yabancı dille yazsın ama Türkiye'de biz bunun derece almasını sağlayalım" diye söylememe rağmen maalesef herhangi bir netice alabilmiş değiliz.

Bir de yabancı dil meselesi var, evet önemli ama yabancı dil, bir insanın akademik kariyerinin, çalışmasının ve eğitimciliğinin önüne geçmemeli. Yani yabancı dil bugün artık değişik şeylerle, bilgisayar programlarıyla hemen çevrilebiliyor. Yani önemli olan bunun yabancı dil bilmesi mi? İşte makine yapıyor, birtakım aletler şu anda çıkıyor. Hani konuşurken sen Türkçe konuşuyorsun, o yabancı dile çeviriyor. Yani yabancı dili bu kadar önemli hale getirmeyelim. Tamam, evet, isteyen yazsın, isteyen konuşsun, tamam ama onun akademik ilerlemesi için yabancı dili bir bariyer olarak koymayalım. Maalesef yıllardan beri biz bunu Sosyologlar Derneği olarak da ileri sürdük, açıklama yaptık fakat kimse dinlemiyor. Yani bir defa, biz üniversitelerde sadece

mezsınız. Eğer şahsiyetinizle ona örnek olursanız, o çok daha hızlı şekilde o havaya, o ortama girer. Burada millî şahsiyetin inşası açısından, derste anlatmak ayrı bir şeydir, fakat bunu ilişkilerle ortaya koymak çok daha önemlidir.

Bu bir ders mi, isteyen mi geliyor, nasıl işliyor?

Hayır, dersler ayrı. Bu tamamen buraya çeşitli işleri için gelen veya sıkıntılarını paylaşmak isteyen öğrencilerle yürütülen bir süreçtir. Mesela bize bağlı psikologlar da var.

Talep üzerine mi oluyor?

Onların talebi üzerine biz onlarla ilgileniyoruz. Duyanlar da "Öğrenci dekanlığı var, sıkıntılarımızı oraya götürebiliriz" düşüncesiyle buraya geliyorlar.

Talep var yani.

Tabii hem ihtiyaç var hem giderek internet üzerinden de bir sürü sıkıntı, dert, şikâyet alıyoruz.

Çözüm odaklı mı?

Evet, bir çözüm merkezi gibi çalışıyor. Yardımcım da burada öğrenci destek merkezi kapsamında görev yapıyor. Öğrenciyi her yönüyle desteklemeye çalışıyoruz. Sıkıntılı bir öğrenciyi gördüğümüzde hemen psikoloğa yönlendiriyoruz, durumunun incelenmesini sağlıyoruz. Bu şekilde bir sistemimiz var. Burada öğrencilere ücretsiz psikolojik destek hizmeti veriliyor.

Peki, tekrar üniversite mevzuundan devam edelim.

Üniversitede, bir defa, hocalara farklı bir statü verilmesi lazım, çalışmalarının ödüllendirilmesi lazım ve onların daha çok öğrenciyeye yönelik, eğitime yönelik, bu arada ahlâka yönelik çabalara ağırlık vermeleri teşvik edilmelidir bu noktada. Bir defa özel üniversitelerle devlet üniversiteleri arasında birtakım farklılıklar var. Yani devlet üniversitelerinde kadrolar daha sağlam, özel üniversitelerde ise yönetime bağlı olarak değişiyor. Ben, özel üniversitelerdeki hocaların da yerlerinin sağlam olmasını istiyorum. Tabii ki derslerini çok ihmal etmeleri halinde birtakım

Necip Fazıl çok yönlü. Necip Fazıl adına nasıl bir üniversite olmaz... Böyle bir şeyi de burada dile getirmiş olalım. Bir Necip Fazıl Kısakürek Üniversitesi, aslında bugünkü hükümet mensuplarının besledikleri bir kaynak olarak, gerekli görüyorum.

ABDURRAHMAN HACİMELEK: GAYEM ÇAĞIMIZ VELİ VE ÂLİMLERİNİN AYNASINDAN İNSANLARA NECİP FAZİL'İ AKSETTİRMEK

Abdurrahman Hacimelek Kimdir?

Abdurrahman Hacimelek, 1993 yılında Kastamonu'da doğmuştur. Lisans öğrenimine felsefe ve uluslararası ilişkiler alanlarında devam etmektedir. Kökler Vakfı bünyesinde faaliyet gösteren Necip Fazıl Araştırmaları Merkezi'nde koordinatörlük ve araştırmacılık görevlerini yürütmektedir. Necip Fazıl Kısakürek üzerine yaptığı çalışmaların yanı sıra, Nakşibendilik tarihine, edebî geleneklere ve içtimaî meselelere dair araştırmalar yapmaktadır.

"Alimler ve Necip Fazıl'dan sonra "Veliler ve Necip Fazıl" kitabınız çıktı. Birinciye de kısaca değinmekle beraber "Veliler" cildinin muhtevasından, oluşum sürecinden bahsedersiniz mi?"

Her iki eser de Necip Fazıl araştırmaları ile Nakşibendilik araştırmaları bir keşişim kümesi olarak meydana geldi. Hacmi çok daha geniş bir çalışmaydı. Fakat okuyucuya zahmet vermemek adına biraz daha muhtasar hâle getirdim. Elhamdülillâh, eser çıktıktan sonra da yeni yeni bilgiler elimize geçti, geçiyor. Nasip olursa sonraki baskılara da bunlar eklenecek.

Çok kıymetli sözler, değerlendirmeler... Çünkü "Sözlerin büyüğü, büyüklerin sözleridir." O yüzden tek bir cümle bile çok kıymetli. Meselâ elimize geçen yeni bir söz, yeni bir kıymetlendirme, ölçülendirme: Necip Fazıl'ın vefat haberini kürsüde alan Mahmud Ustaosmanoğlu Efendi (kuddise sırruhû) Hazretleri, "Bir Üstadımız vardı, şimdi haber aldık ki o da vefat etmiş." buyurmuşlar... Buradaki "Üstadımız" kelimesinin işaret ettiği mânâyı iyi araştırmak ve idrak etmek gerekir. Meselâ İsmail Çetin Efendi (kuddise sırruhû) Hazretlerinin de tam bu minvalde iki farklı yerde dile getirdikleri sözleri var: "Necip Fazıl fikirde üstadıdır. Fikirde bize örnektir." ve "Necip Fazıl fikirde mihenk taşıdır." Burada "fikir"

kelimesinin mânâsı da biraz biraz tebellür etse gerek. İki büyük âlim ve iki büyük veli, "fikir"den bahsediyorlar ve Necip Fazıl'ı o sahada "üstad" kabul ediyorlar. Şimdi bu büyük zatlar böyle düşünüyorken, başkalarının Necip Fazıl'ın mânâsı hakkında, Necip Fazıl'ın remz şahsiyet olması haysiyeti hakkında başka türlü düşünceleri herhâlde Müslümanlar için bağlayıcı değildir.

Ehl-i Sünnet itikadında olanlar için bu sözlerin senet değeri, itibarı tartışmasız olmalı... Ama artık Ehl-i Sünnet'im diyenler içinde de anlayışsızlık, başboşluk haddi aştı. Bu sözler eğer kulaklarına ulaşırsa edep ve tevazu sahipleri bu sözlere sevinir; onları hikmet bilip akıllarına, şuurlarına, irfanlarına katarlar. Başboşlar da bu kadar büyüğün böyle sözlerine bakıp azıcık da olsa ağızlarını, ham nefislerini gemlerlerse kendi kendilerine ve ümmete zararları daha az olur diye düşünüyorum.

Yakın dönemin ilim ve tasavvuf tarihi de denebilir eserine...

Evet, son asrın tarihi... Ama meseleleri ve bağlantılarını, bağlamlarını fazla yorumlamadım. Meseleler eserlerde hayat hikâyeleri içinde dağınık hâldeler; onları fikir ağı ile bir araya getirmedim, tasnif etmedim. Az da olsa yakın tarih bilgisi olanlar, mese-

leri başlıklar hâlinde olsun bilenler için bu eser, bir içtimaî tarihtir, ilim ve tasavvuf tarihidir denebilir. Bir davalar geçidi... Kısmen o niyeti de güttük. Okuyucu eğer düşünerek okursa esaslı illet ve hikmetlerle yakın tarihi güzel bir şekilde yorumlayabilir.

Meselâ Seyyid Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri faslında, Hazret'in yüksek sözleriyle muhtasar bir şekilde dünya tarihini özetlemeye çalıştım. Hazret-i Peygamber (sallallâhu aleyhi vesellem), peygamberlik, hilâfet, velilik, İslâm tarihi, İslâm devletleri, Osmanlı, Babür, Tanzimat, İttihatçılık, Ahbes vesaireyi ara başlıklar şeklinde serpiştirdim. Büyüklerin hayatlarının hemen ardından gelen, büyüklerin sözlerinden alıntılar kısmında hep tarih bahisleri almaya özen gösterdim. Tarih muhasebesi -ki peygamberler tarihi demek- dünya görüşümüzün temeli... O bölümlerdeki sözler bir arada derlense güzel bir tarih hikemiyâtı çıkar.

Bu zatlar son yüzyılın, yüz elli yılın insanları... Geriye doğru âlimlerimizin ve velilerin kıymet hükümleriyle bir tarih eseri yazmak; yani onların sözleri ve değerlendirmeleriyle, meselâ Nakşî-Hâlidî meşâyihından Sarıyerli Sadık Efendi'nin "Tanzîr-i Telemak" eseri ışığında, Molla Murad Hazretlerinin günlükleri, mektupları ışığında Tanzimat devresini, ıslahatları, teşeyyüü (Şiileşmeyi), toplumumuzu içten çürüten Bizans ve Fars tesirini, Ulu Hakan'ı vesâir meseleleri ele almak büyük bir hedef benim için... Dualarınız, teveccühleriniz bereketiyle inşallah.

**Bu iki eserde hâkim
şekil biyografiler...**

Evet, her iki eserde de uzun sayfalar biyografilere ait. Bazılarını neredeyse kitapçıklar hacminde uzun tuttum. Sebebi şu: Necip Fazıl hakkındaki bu sözlerin ne kadar büyük zatların sözleri olduğu anlaşılmalı. O büyüklerin neden büyük olduklarını hayat hikâyeleriyle anlasınlar ve onların buyurdıkları sözlerin de zatlarına nispetle ne kadar büyük olduğunu anlasınlar. Anlayalım...

Onlar, yarın bir gün gerçek Türk tarihi, ümmet tarihi yazılırsa ne büyük kahramanlarımış, göreceğiz inşallah. Biz zannediyoruz -zannettiriyoruz- ki Mısır, Hindistan'dan ibaret İslâm "kahraman"ları... Yanımızdan, yöremizden haberimiz yok. Olması gerektiğine dair şuur da yok. Hep kökü dışarıda aradık... Necip Fazıl'ın "müzmin şahsiyetsizlik ve asliyetsizlik hastalığı" dediği vaziyet tespiti, sadece Batıcılar için geçerli değil maalesef... Ki, buradan gelen tesirler de esasen Batıcı... Meselâ Mehmed Âkif bir Batıcı... Vehhâbiler Batıcı... Siyaseten değil, diyalektik olarak, idrakin bir nevi olarak Batıcılar. Bir bahs-i diğer...

Esasen kahramanlarımızı tanımak ve tanıtmak meselesinde suç bizde. Biz kendi kahramanlarımızla doğru muhataplık kuramıyor; onları, onların ahlâklarını, sözlerini güzel sunamıyoruz. Büyüklerin hayatları ele alınmadı. Bu iş doktora vesaire işi de değil; aşk ve fikir işi...

Şu ana kadar bir büyük hakkında, onların faziletlerine yakışır tarzda bir iki eser okudum. Birincisi İsmail Çetin (kuddise sırruhû) Hazretlerinin oğlu Said Çetin Efendi tarafından kaleme alınan "Velinimetim" isimli muazzam biyografi. Necip Fazıl'ın üslûbunun kokusu var ama yine de kendine has... Çok büyük zevk aldım; hem Hazret'in hayatından hem de eserin üslûbundan... Diğeri de Ali Ulvi Kurucu Efendi'nin meşhur hâtıraları... Bu hâtıralarda Necip Fazıl'a olması gerektiği gibi yer vermeyen Ali Efendi değil, kitabı hazırlayan kişi... Yine de çok kıymetli. Bir de Münir Derman Hazretlerinin hayatı hakkında Kökler Yayınlarından çıkan doktora var.

Necip Fazıl'ın alimler ve veliler ile münasebetlerine dair başka bir çalışma olabilir mi? Yoksa bu kadardan mı ibarettir? Ekleme değil, onu yapacağınızı söylediniz, daha başka kitap çalışması olur mu?

Büyük Doğu'dan öğrendiğimiz en temel anlayış, büyüklere ve eserlerine yaklaşma edebî. Korkulu bir davranış. Özellikle veliler ile ilgili bir şeyler söyleyebilmek. Hal ve ilim ehli büyükleri tanımasaydık, onlar bu esere yardım etmeselerdi cesaret edemezdim diye düşünüyorum.

Bu edeb sebebiyle büyükler ve sözleri

için "anladım" denmez. Aklıma geldi: Salih Mirzabeyoğlu buyurmuş ki, mealen söylüyorum: "Dünyada Mahmud Efendi Hazretleri'ni anlayan beş, altı kişi vardır. Biri de benim..." Bu söz bir ölçü olmalı bizim için...

"Ârifin kadrin yine ol ârif olanlar bilir Ehl-i ulûvvun rütbesini bilmez ehl-i inhitât"

Tabii arifler de kendi içlerinde derece derece... Tasavvuf kahramanlarının, batın kahramanlarının en basit gibi görünen sözleri bile, hal ve makamlarına göre derin derin incelikler, kat kat hikmetler taşır. Onların sözleri cevâmîü'l-kelîm tarzıdır, çok manalar ihtiva eder. Mesela eskiden yazılan eserlerin bazılarının başlığı şöyledir: "Şerh-i Bazı Kelam-ı Şeyh Sadî", "Şerh-i Bazı Ebyât-ı Yunus Emre"... Burada büyüklerin basit gibi görünen kısa kısa cümlelerini, birer şiirlerini yahud beyitlerini uzunca şerh ederler.

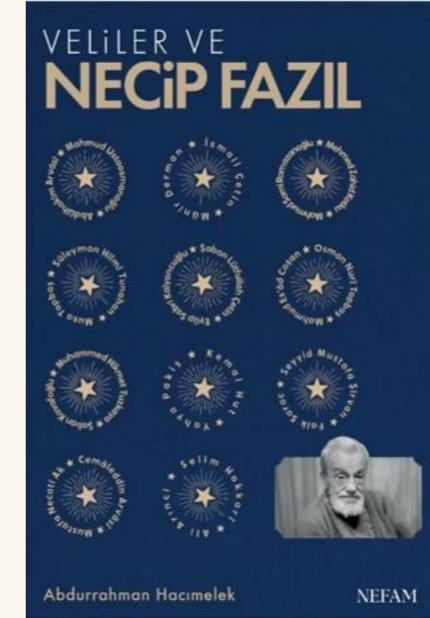
Biz de bir cümle, üç cümle, beş cümle olan büyüklerin sadece Necip Fazıl hakkındaki sözlerini ayrıca ele alan ve onları uzunca şerh eden müstakil bir fikir eseri düşünüyorum. Ki bu kıymet hükümleri tam manasıyla anlaşılmalı. İnşallah bu şerh eseri yapılabilsen, bu neşrettiğimiz eserleri de tamamlayıcı bir çalışma olacak diye düşünüyorum.

Büyüklerin yardımı ile bunda muvaffak olursam, Necip Fazıl'ın "O ve Ben"de geçen ve kendi varoluş memuriyetini belirttiği şu sözünün anlaşılmasına güzel bir hizmet olur: "Davanın -yani tavizsiz bir şekilde bütün saffet ve asliyetiyle sadece ama sadece İslâm davasının-, cemiyyet planına bağlı sözcüsü, fikircisi, aksiyoncusu..."

Peygamber varisi olan velilerimiz ve alimlerimiz -ki, Allah bizleri onların şefaatlerine nail eylesin, himmetlerini üzerlerimizden eksik etmesin- Necip Fazıl'ı işte böyle görüyorlar: İslâm'ın sosyal mücadele sahasındaki sözcüsü, fikircisi ve aksiyoncusu...

Sırada aydınlar ve siyasilere dair cildler var değil mi?

Esasen kahramanlarımızı tanımak ve tanıtmak meselesinde suç bizde. Biz kendi kahramanlarımızla doğru muhataplık kuramıyor; onları, onların ahlâklarını, sözlerini güzel sunamıyoruz. Büyüklerin hayatları ele alınmadı. Bu iş doktora vesaire işi de değil; aşk ve fikir işi...

Evet, onların okumaları tamam ama yazıma başlayamadım henüz. Keşke hemen onları bitirebilsem de, zahir ve batını ile Necip Fazıl'ın çevresini Türk irfanına tam bir manzara şeklinde sunabilsem. O cildlerde, az da olsa yorum girmek düşüncesindeyim. Çünkü bizdeki aydınlar ve siyasilerin kendileri ve sözleri hemen hiç "büyük" değil. O hususta edeb ve hadler korkum yok.

"Tam bir manzara şeklinde sunmak" dedim ama, esasen "Alimler" ve "Veliler" cildleri ile bu manzara tamam. Tabii ehline ve zevkine, meşrebine göre. Fakat diğer cildler, bu iki eseri de delillendirmeye destek olacak diye düşünüyorum. Hele beşinci ve son olacak olan, Salih Mirzabeyoğlu ve Necip Fazıl'a dair cild, meseleyi tamamlayacak inşallah. Mevlâ'nın inayeti, büyüklerimizin himmet ve yönlendirmeleri ile.

Eserdeki hadiseler de bakınca şeyh efendiler tazim ve hürmet ediyor Üstad'a. Hatta kusur olarak addedilen şeyleri bile o da olsun, ki gereksiz yere yükseltilmesin mesabesinde mealen bir söz ediliyor. Bunlar bile Üstad'ın mücadelesinin ne kadar kıymetli olduğunu göstermiyor mu?

Velilik ilmi hususunda Necip Fazıl'ın veliler arasında yeri var mı yok mu, varsa neresidir meseleleri hakkında işaretlerle konuşulabilir. Ama tabii bunlardan önce asgari bir tasavvuf irfanı lâzım. Meselâ biz Necip Fazıl'ın velâyet sahibi olduğunu söylerken insanlar onun hilâfet sahibi olduğunu, mürşit sıfatına sahip olduğunu kastettiğimizi anlayabilir. Çünkü bunların arasını tefrik edemiyorlar. Tabii bu hususta meselâ eserde Yahya Abbâsî Efendi'nin bir sözü var. "Necip Fazıl veli olduğu hâlde her veli illâ mürşit olacak değildir. Necip Fazıl veli olduğu hâlde mürşidi onu halife seçmemiştir." gibi çok sırrı bir ifade söyleniyor.

Tabii insanlar hemen şöyle bir algıya kapılıyorlar: Takım elbise giyiyor, saçında jöle var, sigara içiyor, belli yaşlara kadar sakalı yok; nasıl mürşit olacak? Genel kanaat bu yöndedir. Ama tasav-

vufta velâyet meselesinde illâ mürşit olmak şart değildir. Ki Necip Fazıl'ın -tabii yine bu tasavvuf irfanını ve ilmini bilmemekten kaynaklanıyor-Melâmî meşrep olmak diye bir mesele var ki bugün insanların çoğu bunu şeratsızlık, dinde lâubalilik olarak anlıyor ama şeriatlı bir şekilde, yani hakikatiyle Melâmîliği Hz. Ebû Bekir (radiyallâhu anh) efendimizden başlatıyor kaynaklar ve biz Melâmîliğin hakikatini Nakşibendilikte görüyoruz.

Günümüz dünyasında da Melâmîliği bir şahıs olarak ifade etmek noktasında Necip Fazıl'ı rahatlıkla söyleyebiliriz. Çoğu insanın kusur olarak gördüğünü veya Necip Fazıl'da kusur olarak aradığını veliler hiç öyle görmüyorlar. Yani bugün bu kadar veli, Necip Fazıl hakkında övücü sözler söylemişler. Hatta şeyhlere şikâyetlerle gidiliyor, "Necip Fazıl şöyle, Necip Fazıl böyle." diye. Çünkü biliyorsunuz; 'Fikir hırslı zı dedikodu yapar.' Bunu daha çok kendi aramızda yapıyoruz. Yani bizden bir kıymet çıktığı zaman onu gömmeye çalışıyoruz. Meselâ Mehmed Zâhid Kotku Hazretlerinin yanında Necip Fazıl sigara içiyor, bazı sorular soruyor. O çıktıktan sonra soruyorlar: 'Efendim, Necip Fazıl sizin yanınızda böyle sigara içti, bu nasıl olur?' diye. Mehmed Zâhid Efendi ne buyuruyorlar? 'Onu da yapmasa peygamber mi diyeceksiniz?' Düşünün ki o kadar aslında Necip Fazıl... Temizliğine delildir aslında bu söz ve bunu büyük bir veli zat söylüyor.

Tabii böyle sırrı ifadeler var bizzat Necip Fazıl'ın kendisine söylenen. Necip Fazıl ile Salih Mirzabeyoğlu arasında geçen diyaloglar var. Salih Mirzabeyoğlu'nun eserlerinde Necip Fazıl'ın 'remz şahsiyet' olmasının ne tür hassasiyetler, itibarlar taşıdığını belirttiği ifadeler var. Bunlar tabii biraz da zevke seslenen şeyler. Ayrıca bugünün insanının bunları bilip bilmemesi neleri değiştirir? O yüzden bazı şeyleri zevke, zevken idraka ısmarlamak daha doğru olur diye düşünüyoruz. Ortalama bir tasavvufî irfan ve edep Türkiye'de yeşerse Al-

lah'ın izniyle bu tür meseleler de yarın konuşulur, konuşulacaktır diye âcizane düşünüyoruz.

Bu iki eseri yazmaktaki gayeniz nedir?

Necip Fazıl'ın daha iyi anlaşılabilmesi ve Müslümanların kendi ilim ve fikir dünyalarını tanıması. Müslümanlardan kastım, gerçek manada Ehl-i Sünnet itikadına sahip olanlar. Bilhassa son asırda yaşamış âlimleri, Necip Fazıl'ın aynasından insanlara aksettirmek. Burada Necip Fazıl bir vesile. Âlimler de Necip Fazıl'a vesile, birer ayna.

Salih Mirzabeyoğlu hakkında da buna benzer çalışmalar yapılabilir mi?

Tabii ki zaten yapılması da gerekiyor. Külliyatta da en başta, en çok bilinen Mahmud Efendi Hazretlerine dair bilgiler yer alıyor. Raşit Efendi'den gelen şifahî bir bilgi mevcut. Geçen gün Kâzım Albayrak hocamız da gönderdi, Hatipoğlu soyisimli o sülâleden bir hocafendi var. Bunun dışında başka âlimlerden de bazı rivayetler gelmişti. Bunların en azından makale düzeyinde dahi olsa bir araya getirilmesi gerekiyor. Şöyle bir husus da var: Sadece yaşayan veya yakın devrin âlimleri değil; Necip Fazıl'ın onlar hakkındaki sözleri, onların Necip Fazıl hakkında veya Salih Mirzabeyoğlu hakkında söyledikleri de derlenmesi gereken ayrı bir mesele.

Bunun yanında, daha geniş çaplı bir tasarı olarak düşünülecek bir başka başlık da Necip Fazıl'ın eserlerinde geçen diğer âlimlerdir. Meselâ İmam-ı Gazâlî, İmam-ı Rabbânî, doğrudan Abdülhakim Arvâsî Hazretleri, Said Nursî gibi zatların ayrıca "İlim nedir?", "Âlim nedir?" gibi temel meselelerde ortaya koydukları görüşlerin de bir araya getirilmesi gerekiyor. Ancak bu şekilde, yanına fikir, sanat ve aksiyon doğru bir biçimde konulabilir ve sistemli bir tasnif yapılabilir.

Teşekkür ederiz.

Ben teşekkür ederim.

ÜSTAD NECİP FAZIL

KISAKÜREK'İN

HAYATI

Üstad Necip Fazıl Kısakürek, 26 Mayıs 1904 tarihinde Abdülhamid Han devri adliye ricalinden Mehmed Hilmi Efendi'nin torunu ve Abdülbâki Fazıl Bey'in oğlu olarak İstanbul Çemberlitaş'ta doğdu. İlk dinî terbiyesini dedesinden aldı.

Üstad, Bahriye Mektebindeki talebelik devresinde şiirle meşgul olmuş; ardından 1925 yılında *Örümcek Ağı*, 1928 yılında *Kaldırımlar*, 1932 yılıdaysa *Ben ve Ötesi* isimli şiir kitaplarıyla meydana tebarüz etmiş, bu müddet zarfında sürekli bir arayış içerisinde olmuştur.

Genç şair diye ünlenmesine rağmen şöhret onun ruhunu doyurmamış, bir arayış içerisinde girmiş ve 1934 yılında *Esseyid Abdülhakim Arvâsî ile tanışarak büyük bir dönüşüm ve inkılâp yaşamıştır.*

Üstad böylece destansı bir nefis muhasebesine girmiş; Nur Yolu'na erici bir hâlde İmam-ı Rabbânî Hazretlerinin ocağında pişmiş, İmam-ı Gazâlî Hazretlerinin otağında yer edinmiş, İslâm tasavvufu önünde Batı tefekkürünü hesaba çekmiş ve Batı tefekkürünün arayıcı ve tarayıcı yolda bulduklarını asıl yerine oturtmuştur. Cumhuriyet rejiminin Batılılaşma harekâtına karşılık olarak fikirleriyle büyük bir meydan savaşı vermiş, bu mânâda İslâmcı hareketin fikirde ve fiilde başlatıcısı olmuştur. Öyle ki Üstad'ın doğduğu ve savaşını verdiği devirler; tepeden inme, zorlama inkılâpların getirdiği yabancı havayla gittikçe yavanlaşan, kuraklaşan, ruhsuzlaşan, dünyevileşen, geçmişle bağları koparılan bir içtîmaî ve siyasî hayatın içine itilmiş bir devirdir.

Necip Fazıl böyle bir iklimde zuhur etmiş, küfür dağlarını böyle bir devirde eritmiştir. Üstad Necip Fazıl; felsefenin şemsiyesi gölgesinde yer alan ilim dallarının hususi olarak son iki asırdır kendi sahalarında âdeta istiklâlini ilân ederek tezahür ettiği ve binbir kola ayrılarak ihtisaslaşma adı altında bütünlük şuurunu kaybettiği, gerçek ilmi yok etme noktasına geldiği bir durumda Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat ölçü-

lerine sınımsız perçinli olarak bir fikir sistemi kurmuş ve bütünlük şuurunun yeniden tesis edileceği vasıta sistemini örgülemiştir. Örgülediği sistem olan *Büyük Doğu İdeolojisi*yle bozulmanın tarihî köklerine kadar gitmiş, beş asırlık tarih muhasebesini yapmış, Batı'yı kritik etmiş, yine bu ideolojya ile yeni bir cemiyet tasavvuru hâlinde dünya görüşünü kurmuştur. Bu bakımdan Büyük Doğu davası, şeriatın zerre taviz vermeden onu eşya ve hâdiselere hâkim kılmanın dünya görüşü olmuştur.

Mütefekkir Necip Fazıl, bir gençlik yetiştirmek için büyük gayret göstermiş, Anadolu'yu bir ağ gibi örmüş, 300'e yakın konferans vermiş ve bu dünya görüşünü Müslümanların şuuruna naksetmiştir. "Bu eser benim bütün varlığım, vücut hikmetim, her şeyim. Ben arının peteğini hendeseleştirme memur bulunması gibi bu eseri örgülemek için yaratıldım. Şiirlerim de, piyeslerim de, hikâyelerim de, ilim ve fikir yazılarım da sadece bu eserin belirttiği bina etrafında birtakım müstemilat başka bir şey değil. İşte ezal kadar eski ve ebed kadar yeni, topyekûn insanlık çapındaki davanın bu eserini tamamlarken onu, gıdasını Büyük Doğu ekmeğine borçlu bildiğim Anadolu gençliğine ithaf ederim." dediği *İdeolojya Örgüsü*, Üstad'ın şaheseridir.

İdeolojya Örgüsü'nde "İslâm yenilenmez, anlayış yenilenir." diyerek getirdiği anlayışı her ayrıntısına kadar işlemiş, cemiyetin tüm meselelerine sirayet etmiş, ortaya koyduğu fikir hamulesinin idrak edilmesi ve bunun bir hayat tarzı hâline getirilmesi için çabalamıştır.

Necip Fazıl, kimi çevrelerce sadece şair olarak anılmış ve fikriyatı görmezden gelinmiştir. Necip Fazıl'ın Anadolu'ya ve İslâm âlemine teklif ettiği kurtarıcı fikir, ademe mahkûm edilmek istenmiştir. Fikir, sanat ve aksiyon adamı olan Necip Fazıl'ın şairliğinden ziyade şiirini ne için kullandığına bakılmamış ve İslâm'ı eşya ve hâdiselere tatbik fikri olduğu kadar, asırlardır gerçekliğinden koparılmaya, kaybettirilmeye çalışılan İslâmî ruh ve anlayışı yeniden

Çilekeş Necip Fazıl, mücadele hayatı boyunca çok sayıda hapis cezası almış, defalarca hapis hane kalmıştır.

aslına bağlamanın da sistemi olan Büyük Doğu sistemi gözden kaçırılmıştır.

Mücadele hayatının ve gençlikten beklentisinin beyannâmesi ise *İman ve Aksiyon*'dur. Tefekkür sancısının ve büyük çilenin şiir kalıbında billurlaşmış hâli ise *Çile*... O, fikirden süzölmüş en saf histir. Ve tüm bu arayışın, aşkın ve varlık muhasebesinin ana gâyesi; kalplerin şifası olan ve Allah Sevğili'sinin hayatını doyulmaz bir vecd diliyle anlattığı *Çöle İnen Nur*'dur.

Çilekeş Necip Fazıl, mücadele hayatı boyunca çok sayıda hapis cezası almış, defalarca hapis hane kalmıştır. 1942'de askerken yazdığı bir yazı sebebiyle mahkûm oldu ve ilk hapsini yattı. 1946'da "Başımıza Kulak İstiyoruz" yazısı sebebiyle *Büyük Doğu* dergisi kapatıldı. Yine aynı yıl içinde *Büyük Doğu* dergisinde tefrika edilmeye başlanmış olan *Sır* isimli piyesi sebebiyle milleti kanlı ihtilâle teşvik suçlamasından dolayı mahkemeye çıkarıldı. 1947'de "Abdülhamid'in Ruhâniyetinden İstimdat" başlıklı Rıza Tefrik'e ait bir şiirin neşri sebebiyle *Büyük Doğu* mahkeme kararıyla tekrar kapatıldı. Üstad da tutuklanarak hapse atıldı. 1950'de bir yazı bahanesiyle tutuklandı ve bir süre sonra hapse atıldı. 1957'de çeşitli davalardan gecikmiş cezaları sebebiyle sekiz ay dört gün daha hapis yattı. 1964'te Adnan Menderes için kaleme aldığı "Zeybeğin Ölümü" şiirinden dolayı takibata uğradı. 1968'de *Vatan Dostu Sultan Vahidüddin* isimli eserinden dolayı takibata uğradı ve kitapları toplandı. Mahkeme ise beraat kararı verdi. 1976'da aynı eserin üçüncü baskısından sonra tekrar takibata uğradı ve bir buçuk yıl hapis cezası aldı. 1981'de Atatürk'ün mânevî şahsına hakaret suçundan hüküm giydi.

Önüne sunulan dünyalıkları elinin tersiyle itmiş, dergi ve gazeteleyle agoraya çıkmış olan Üstad Necip Fazıl; çileli geçen ömrü-hayatında davasından en ufak taviz vermemiş, nesillere de yeni bir ruh üfleyerek 25 Mayıs 1983 tarihinde vefat etmiştir.

İNKILÂP YOLUNDA FALİYETLER

KÖKLERİNE DAYANARAK VAR OLMA VE MÜSLÜMAN AYDININ MESULİYETİ

Hakkı Aka, Konya'da gerçekleştirdiği sohbetinde Erol Güngör'ü, köklerine bağlı kalarak modern dünyayı anlayan ve Müslüman aydınının mesuliyetini temsil eden örnek bir mütefekkir olarak ele aldı. Güngör'ün Batı'yı bilen fakat Batıcı olmayan, halktan kopmayan ve ilmi birikimini medeniyet iddiasına dönüştüren bir çizgi ortaya koyduğunu ifade etti. Aka, aydının yalnızca bilgi sahibi değil, çağının meselelerine müdahil olmakla yükümlü bir şahsiyet olduğunu vurguladı. Batılılaşma sürecinin doğurduğu köksüz aydın tipine karşı, "köklerine dayanarak var olma" anlayışının zaruret olduğunu söyledi ve Erol Güngör'ün bu çerçevede yeni nesiller için temel bir referans olarak yeniden okunması gerektiğini dile getirdi.

KÜLTÜR VE MANKURTLAŞMA

Büyük Doğu Akıncıları (BDA) Yönetim Kurulu Üyesi Zeynel Abidin Dânioloğlu, 25 Nisan 2026 Cumartesi akşamı genel merkezde gerçekleştirdiği "Kültür ve mankurtlaşma" başlıklı sohbetinde, modern çağın insan tipini kültürel yozlaşma ve yabancılaşma ekseninde ele aldı. Dış kültür tesirleriyle şekillenen, haz odaklı yaşayan ve mesuliyet bilincini yitiren bir neslin ortaya çıktığını ifade etti. Dânioloğlu, bu sürecin ani değil, uzun yıllara yayılan bir kültür aşınmasının neticesi olduğunu vurgulayarak; dil, eğitim, medya ve günlük hayat pratikleri üzerinden toplumun kendi köklerinden koparıldığını, bunun da "mankurtlaşma" olarak tarif edilebilecek bir kimlik kaybına yol açtığını söyledi.

İMANI YAŞAMANIN BEDELİ: GAZZE

Filistinli Dr. Bahaa Almasri, 18 Nisan Cumartesi günü Büyük Doğu Akıncıları Derneği Konya İl Başkanlığı'nda gerçekleştirdiği "İmanı yaşamanın

bedeli: Gazze" başlıklı sohbetinde, Gazze'de yürütülen mücadelenin tarihî bir arka plana dayandığını ve 7 Ekim sonrası süreçle sınırlı olmadığını vurgulayarak, süregelen saldırıların sözde ateşkeslere rağmen devam ettiğini, insani yardımların engellendiğini ve bölgenin büyük bir yıkım altında tutulduğunu ifade etti. Almasri, Gazze'nin yalnızca bir coğrafya değil, ümmetin ve insanlığın imtihan sahası hâline geldiğini belirterek direnişin iman, Kur'an ve kimlik ekseninde sürdürdüğünü dile getirirken, işgal rejiminin zindanlarında tutulan binlerce Filistinlinin ağır işkencelere maruz kaldığını, kadın ve çocukların dahi sistematik zulüm altında tutulduğunu ve son idam kararlarının bu süreci daha da vahim bir noktaya taşıdığını söyledi.

HÂDİSELERİN MUHASEBESİ

Gazeteci-yazar Tayyar Tercan, 18 Nisan 2026 Cumartesi günü Büyük Doğu Akıncıları Ankara İl Başkanlığı'nda gerçekleştirdiği "Hâdiselerin muhasebesi: sistem terörü" başlıklı sohbetinde, son dönemde artan şiddet

belirten Dereli, günümüzde ortaya çıkan sapkın yorumlara karşı sağlam bir ilim ve usul bilinciyle hareket edilmesi gerektiğini dile getirdi.

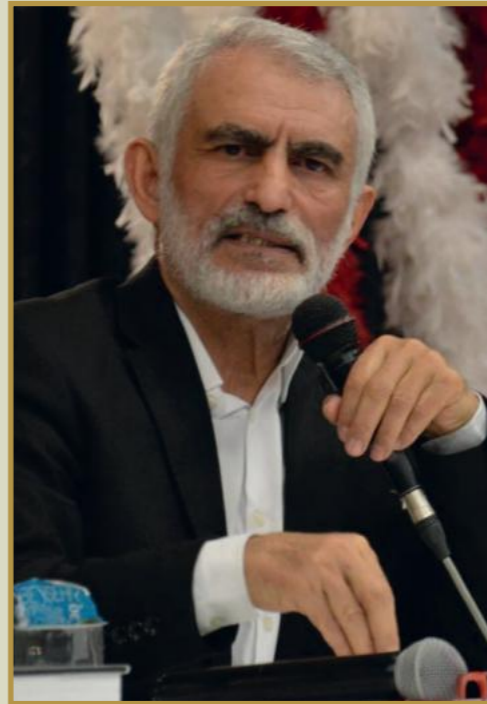
ALİ ŞÜKRÜ BEY VE ŞEHADETİ

Prof. Caner Arabacı, 4 Nisan 2026 Cumartesi günü Büyük Doğu Akıncıları Derneği Konya İl Başkanlığı'nda yaptığı "Ali Şükrü Bey ve şehadeti" başlıklı sohbetinde, Ali Şükrü Bey'i Osmanlı'nın yıkılış ve Milli Mücadele devrinin kritik şahsiyetlerinden biri olarak ele aldı. Arabacı, devlet kaybının "din ve millet kaybı" gibi görüldüğü bir dönemde Ali Şükrü Bey'in mandacılığa, Batıcı teslimiyetçiliğe ve Lozan'daki tavizci çizgiye karşı cesur bir duruş ortaya koyduğunu vurguladı. Deniz subayı kökenli olan Ali Şükrü Bey'in Meclis'te çok aktif çalıştığını, Misak-ı Milli, Musul meselesi, içki yasağı ve İstiklal Mahkemeleri gibi başlıklarda net tavır

dedi vakalarını münferit olaylar olarak değil, doğrudan mevcut seküler ve batıcı sistemin ürettiği bir sonuç olarak değerlendirdi. Tercan, eğitimden medyaya, aile yapısından kültür-sanat alanına kadar bütün unsurların aynı sistemin parçası olduğunu vurgulayarak, doğru teşhis yapılmadan çözüm üretilemeyeceğini ifade etti. Gençliğin kimliksizleştirilmesi, aile ve otorite yapısının zayıflatılması ve medyanın kötülüğü normalleştiren rolünün bu çözülme hızlandırdığını dile getirdi. Mevcut yapının küresel kapitalist düzene eklenmiş olduğunu belirten Tercan, kalıcı bir çıkışın ancak sistemin köklü biçimde değiştirilmesiyle mümkün olacağını vurguladı.

EDİLLE-İ ŞER'İYYENİN ANLAMI VE ÖNEMİ

Prof. Muhammed Vehbi Dereli, 11 Nisan Cumartesi günü Büyük Doğu Akıncıları Derneği Konya İl Başkanlığı'nda gerçekleştirdiği "Edille-i Şer'iyenin Anlamı ve Önemi" başlıklı sohbetinde, İslam'ın doğru anlaşılması ve yaşanmasının temelini Kitap, Sünnet, icma ve kıyas gibi şer'î delillere bağlılık olduğunu vurguladı. Dereli, Kur'an'ın rehberliğinin ancak Peygamber Efendimiz'in sünnetiyle birlikte hayata geçirilebileceğini, bu bütünlüğün ihmal edilmesi hâlinde dinin keyfi yorumlara açık hâle geleceğini ifade etti. Tarih boyunca ulemanın büyük bir titizlikle bu kaynakları muhafaza ettiğini

aldığını, özellikle Lozan sürecinde Musul'un İngilizlere bırakılmasına karşı en sert itirazları yapan isimlerden biri olduğunu söyledi. Ali Şükrü Bey'in bu muhalefetinin onu hedef hâline getirdiğini dile getiren Arabacı, şehadet sürecini Topal Osman hadisesi, Meclis'teki gerilimler ve dönemin karanlık siyasi atmosferiyle birlikte anlattı. Ali Şükrü Bey'in şehadetinin, yakın tarihin hâlâ tam aydınlatılmamış ve millet hafızasında derin iz bırakmış hadiselerinden biri olduğunu vurguladı.

MÜSLÜMAN ANADOLU'DA GEÇEN AY!

- Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi'nde, ne idüğü belirsiz alçaklar tarafından İslâm'a ve Allah Resulü'ne yönelik hakaret içerikli ifadelerin bulunduğu kâğıtlar ortaya çıktı. Akıncı Güç Gençlik Hareketi ise mukaddesata yönelik bu saldırıya karşı sokaklara çıkarak "meydan boş değil" mesajı verdi.

- İstanbul ve Niğde'de hafızlık eğitimlerini tamamlayan yüzlerce öğrenci icazet aldı.

- Diyarbakır'da Mevlid-i Nebi kutlandı.

- Üsküdar Bahçelievler Mahallesi'nde McDonald's açılışına tepki gösteren aktivistler eylem yaptı.

- Gazze ablukasını delmeyi hedefleyen Sumud Filosu'na Türkiye'den de aktivistler katıldı. Türkiye'den yola çıkan gemiler, hazırlıkların tamamlanmasının ardından 2 Mayıs'ta Marmaris'ten denize açıldı.

- Batman'da halk Kelime-i Tevhid ve Filistin bayraklarıyla İsrail'i protesto etti.

- Van'da yeni açılacak olan Burger King şubesi önünde vatandaşlar protesto düzenledi.

- Akıncı Güç İstanbul Teşkilatı, SOL Parti'ye ait İslam'a hakaret içerikli pankartları buldukları yerden söktü.

- İstanbul'un Sultanbeyli ilçesinde bir internet kafeye ziyarette bulunan hocalar, oyun oynayan gençlere tebliğde bulunarak namaza çağırdı.

- Şanlıurfa'da 20 yaşındaki Adem Dayık isimli genç, Allah'a küfreden bir alçağı uyarması sonucu çıkan kavgada vefat etti.

- Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in eserinden uyarlanan, Engin Altan Düzyatan'ın başrolde olduğu "Bir Adam Yaratmak" filmi vizyona girdi.

- Aksa Kadınları Derneği üyeleri, İsrail'in Filistinli esirleri hedef alan "idam yasası"na protesto etti.

"NECİP FAZIL VE GENÇLİK" PROGRAMI

İZÜ'DE YAPILDI

İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi'nde 28 Nisan Salı günü "Necip Fazıl ve Gençlik" başlıklı program gerçekleştirildi. Programı İslami İlimler Kulübü ve İslam Ekonomisi ve Finans Kulübü organize etti. Abdullah Tivnikli Salonu'nda yapılan program, klasik bir anma toplantısının ötesinde, Üstad Necip Fazıl'ın gençlik, fikir ve dava anlayışının bugünkü karşılığını ortaya koyan bir mahiyet taşıdı. Salondaki genç katılımı ve konuşmaların dikkatle takip edilmesi, Üstad'ın gençliğe bıraktığı mirasın hâlâ canlı bir

alaka uyandırdığını gösterdi. Programın başlangıcında Üstad Necip Fazıl'ın hayatını ve mücadelesini anlatan kısa bir sinevizyon gösterimi yapıldı. Ardından İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi öğrencisi Melih Numan Çelik tarafından "Gençliğe Hitabe" okundu.

Programda Prof. Dr. Özcan Hıdır Üstad Necip Fazıl'ın günümüze bakan mesajlarını değerlendirirken, Prof. Dr. Dursun Ali Tökel sanat ve estetik anlayışı üzerinde durdu. Aylık Baran Dergisi Yayın Kurulu Üyesi Dr. Kâzım Albayrak da, "Büyük

Doğu Davası" başlığı altında Necip Fazıl'ın fikir ve mücadele çizgisini anlattı.

Programda katılım oldukça yoğundu. Gençler Üstad Necip Fazıl ismini duyunca adeta salona koştu ve o manevi atmosferi yerinde soludu. Etkinlik boyunca hâkim olan samimi hava ve "Gençliğe Hitabe"nin abartısız fakat bir o kadar sarsıcı şekilde okunması, katılımcılar üzerinde güzel bir intiba bıraktı. Ayrıca program çıkışında gençlere hediye edilen Üstad'ın eserleri ve Aylık Baran Dergisi'nin son sayısı da alaka gördü.

DR. ÖZCAN HIDIR: NECİP FAZIL GENÇLİĞE ZİHİN, VAKİT VE GÖNÜL BOŞLUĞU BIRAKMAMAYI ÖĞÜTLER

Dr. Özcan Hıdır, Necip Fazıl'ın gençliği bir dava, fikir ve ahlak meselesi olarak ele aldığını vurguladı.

Dr. Özcan Hıdır'ın konuşmasının tamamı şöyle:

"Değerli kardeşlerim, dostlar; hepiniz bugünkü programımıza hoş geldiniz, şeref verdiniz. Bugün Necip Fazıl'ın genel anlamda "Büyük Doğu" anlayışını ve günümüzün insanına ne söyleyeceğini açıklayacağız. Bu programın hazırlanmasında, bu hâle gelmesinde emeği geçen herkese teşekkür ediyorum. Hem İslami İlimler Kulübü Başkanı ve yönetimine hem de İslam Ekonomisi Kulübü Başkanı ve yönetimine teşekkürlerimizi arz ederim. Ben fazla sözü uzatmadan, Kâzım Bey'e de teşekkür etmek istiyorum. Bu programın sponsoru olduğu için teşekkürlerimizi arz etmiş olalım.

Bu aralar tabii Necip Fazıl yine çok revaçta, biliyorsunuz. Bu aralar Necip Fazıl filmi yapıldı: "Bir Adam Yaratmak" filmi. Daha önce tiyatro olarak oynatılmış olan Necip Fazıl'ın en önemli eserlerinden birisinin filmi yapıldı ve galaları yapılıyor. Hatta dün Sayın Cumhurbaşkanımızın da katıldığı bir galası vardı; belki aramızda oraya katılmış olanlar vardır. Dolayısıyla o filmi de en kısa sürede seyretmek gerekir diye düşünüyorum.

Efendim, Necip Fazıl'la ilgili tabii biraz harıçten gazel okuma durumum var; okumalarım ve ilgi alanlarım ölçüsünde. Ben esas itibarıyla İslami ilimlerde hocalık yapıyorum ama Üstad hepimizin üstadı ve hepimize ilham veren bir mütefekkir, bir düşünür.

Ben bazen düşünüyorum; Necip Fazıl Kısakürek gibi çilekeş, az önce sinevizyonda gördünüz, yani hapislerden, sıkıntılardan

kurtulamamış ve bunlarda hiç azmini yılgnlığa dönüştürmemiş; azimle mücadelesine, davasına devam etmiş bir mütefekkir.

Şimdi "mütefekkir" diyorum şunun için: Bizim literatürümüzde mütefekkir var, bir de "müfekkîr" var. Fikir ile tefekkür arasındaki farktır bu. Fikir, bir anlamda müfekkîr, yani fikir sahibi kişi, biraz statikliği ifade eder. Ama "mütefekkir" oldu mu biraz dinamik bir fikre sahip olan kişi anlamına gelir. Bu, Kur'an-ı Kerim'de ve bizim geleneğimizde çok kullanılan bir kavramdır.

Kur'an-ı Kerim, bilirsiniz; tefekkür gibi, tezekkür gibi, taakkul gibi kelimeleri hep fiil formunda kullanmıştır. Bu, sürekli dinamizme delalet eder. Dolayısıyla mütefekkir insan, fikrini, zikrini, aksiyonunu sürekli diri tutan, yani aktif hâlde tutan insan demektir. Donukluğa, statükoculuğa kaymamıştır. Hayatı zaten bunu en güzel şekilde ispatlıyor.

"İman ve Aksiyon" diye bir kitabı var, burada da zikredildi. Şimdi bakın, o aslında Kur'an-ı Kerim'deki bir ayetin tefsiri gibidir bana göre. Kur'an-ı Kerim'de Cenab-ı Hak buyuruyor ki: "Ey iman edenler, iman edin." Ya iman etmişler zaten; niye "iman edin" diyor Cenab-ı Hak orada bizlere? Şunun için: İman bir iddiadır. Bu iddianızı amellerinizle, pratiğinizle, praksisinizle, uygulamanızla ispat edin diyor aslında Cenab-ı Hak bize o ayet-i kerimeyle. Aksiyona dönüştürün yani imanınızı; pratiğe dönüştürün. Bunu sosyal hayatta, ibadet hayatında, fikir hayatında gösterin demektir.

Üstad işte o ayetin zımnınca hareket eden, "İman ve Aksiyon" kitabını yazmış olan ve bizlere de bu perspektifi sunan büyük bir mütefekkir ve aynı zamanda şairdir.

Üstad zor zamanlarda, kriz zamanlarında konuşan, ortaya çıkan, kendi göğsünü siper eden biridir. Bakın, zor zamanlarda konuşmak, kolay zamanlarda konuşmak gibi bir şey değildir. Geçmişte tarihimizde kriz dönemleri olmuştur. İslam tarihi boyunca, 14-15 asırdır, beş-altı tane kriz dönemi vardır. Bu kriz dönemlerinin büyük âlimleri vardır. Zor zamanlar, kriz dönemleri ve meydan okumalar; büyük insanları, büyük âlimleri, usta insanları da ortaya çıkarır aynı zamanda. Mesela

biz bir İmam Gazalî'den söz ediyorsak ve 500 kitap yazdığını söylüyorsak, ki kaynaklarımız söylüyor; 53 yaşında vefat etmiş ve 500 kitap yazmış bir İmam Gazalî'den bahsediyoruz. Çok büyük bir âlim; hemen hemen ilimlerin her birinde, pek çok alanda eser yazmış bir kişi. Peki İmam Gazalî hangi dönemin ürünüdür? Hem Moğolların hem Haçlıların hem "Batınlık" dediğimiz, İslam'ı içerdiden dejenere etmeye çalışan grupların anlayışlarının hem de müfrit "Zahirilik" dediğimiz, İslam'ı yine zahiri anlamda dejenere etmeye çalışanların kol gezdiği bir dönemde, bir kriz döneminde ortaya çıkmış bir isimdir.

26-27 yaşında Nizamiye Medresesi gibi o dönemin en büyük üniversitesinde bulunmuştur. Ki o dönemde daha önce Batı'da bir üniversite yoktur. Batı'nın üniversiteleri, İslam topraklarında kurulan üniversitelerden 400-500 yıl sonra kurulmuştur. Bildiğiniz Oxford'lar falan çok sonradır. İslam ülkelerinde daha önce dört beş üniversite kurulmuştur.

Ben, o Nizamiye Medresesi'nde 27 yaşında rektörlük yapmış bir âlimden söz ediyorum. Zor zamanda yaşadığı için "İhyâu Ulum'id-Din" ve diğer eserlerini yazmış, bugüne ışık tutmuş; bugün biz hâlâ İmam Gazalî'nin eserlerinden ilham alıyoruz. İşte ölçü koyan kişiler aslında bu âlimlerdir aynı zamanda. Necip Fazıl'ı da ben biraz öyle konumlandırırım.

Alman bir filozof var, Karl Jaspers diye. Onun da "tarihte ölçü koyan şahsiyetler" diye bir görüşü var, kitabında bahsediyor. Hazreti Peygamber'den bahsetmiyor bakın ama adam orada kriterlerini iyi koymuş. Tarihte ölçü koyan insanlar söz konusu olduğunda, Necip Fazıl'a da "ölçü koyan insan" mütefekkir tipolojisi veya kriterleri tam olarak uymuş oluyor.

Dolayısıyla ölçü koymak, perspektif vermektir. Bu insan şöyle bir insandır: Geçmişinden ilham alır, geçmişine bağlı kalır, geçmişinden istifade eder, kendi döneminin tefekkür hayatını yönlendirir, geleceğe de perspektif sunar. Yani ölçü koyan insanların üç tane özelliği vardır. Dolayısıyla Üstad Necip Fazıl'ın da bu kategoride olduğunu düşünüyorum.

Necip Fazıl ne yapıyor? "Büyük Doğu" gençliğini bize anlattı, idealize etti. "Büyük Doğu" gençliğini de "Nur Gençlik"

olarak bize tanıttı. Dolayısıyla Nur metaforunu kitaplarında çok kullandı. Dolayısıyla gerçekten bu nesil ideali insanlar için çok önemli, öğrencilerimiz için çok önemli. Bugün özellikle Kahramanmaraş'taki okul saldırısını düşündüğümüzde, değerli katılımcılar; gençlerimize mefkûre vermenin, bir nesil ideali vermenin ne kadar önemli olduğu bugün gibi durumlarda da görülüyor. Nesillerimizin nereye gittiğini, yani mefkûresiz gençliğin, idealize edilmemiş gençliğin, ideolojisi olmayan gençliğin nereye gittiğini de bu vesileyle tabii görmüş oluyoruz.

Bakın, tarihte büyük peygamberlerin hepsinin etrafında bu idealize edilmiş gençler var. Aslında büyük peygamberlerin davalarını gençlerle yürüttüklerini görüyoruz. Yani Hz. İbrahim'in neslinde teslimiyet esas olarak öne çıkıyor. Çünkü Hz. İbrahim ateşe atıldığında Kur'an-ı Kerim "Ey ateş, ona karşı serin ve selametli ol" buyurdu. Dolayısıyla Hz. İbrahim'de, onun anlayışında büyük bir teslimiyet var; ateş onu yakmadı. Yine Hz. Musa'nın etrafında gençler var biliyorsunuz. Hz. Peygamber'in en çok istifade ettiği, en büyük yardımcıları bakın gençler. Birkaç tane örnek vereyim: Daha 9-11 yaşlarında bir genç olan Zeyd bin Sabit (r.a.), büyük sahibi. Peygamberimiz Medine'ye hicret ettiğinde onu yanına getiriyorlar ve diyorlar ki: "Ya Resulallah, bu sana indirilen vahyin, Kur'an'ın şu kadarcı kadarını ezberledi." Belki o zamana kadar onların hepsini ezberledi. Öyle bir çocuk. Peygamberimiz başını okşuyor, diyor ki: "Ey Zeyd, ey genç! Senin görevin Yahudilerin dilini öğrenmek." "Yahudilerin dilini öğren" diyor ona. Bakın rivayetler şunu söylüyor: Zeyd bin Sabit bir rivayete göre 19, bir rivayete göre 15 günde Yahudilerin dilini öğreniyor. Ve Peygamber Efendimizin Medine Şehir Devleti'nde Dışişleri Bakanlığı'nı yapan bir sahabe oluyor; o yazışmaları yapıyor. Dolayısıyla bakın, 19 günde öğreniyor. Şimdi biz 19 senede belki dilleri öğrenemiyoruz ama öyle bir genç, ona bunu idealize ediyor. Şimdi Abdullah bin Ömer'i istişare heyetine alıyor, Abdullah bin Abbas'ı istişare heyetine alıyor. Daha küçük, genç yaşta

sahabiler bunlar. Dolayısıyla Efendimiz (s.a.v.) bu anlamda gençliğe son derece önem veriyor.

Gençlik hakikaten bizim geleceğimizdir. “Genç” demek, bir anlamda Çince’de; kelime olarak “hazine” demektir, bildiğimiz kadarıyla. Hazinemizdir gençler. Hani “gençler hazinemizdir” falan derler ya, gerçekten mana itibarıyla da “genç” kelimesinin hazine demek olduğunu biz biliyoruz.

Necip Fazıl’ın benim en önemli üzerinde durduğum, aksiyon adamı olarak da gördüğüm hususlarından, sözlerinden bir tanesi şudur. Diyor ki bakın: İbadetler üçe ayrılır. Ben bu ibadetlerin üçe ayrıldığını bizim kaynaklarımızdan biliyorum şu anda ama bunu Necip Fazıl’ın eserlerinden çıkardım ben. Şöyle: Namaz, oruç gibi ibadetlerimiz var. “İbadat-ı mahsusa” diyoruz buna biz. Bilinen, yani Kur’an ve sünnette tayin edilmiş ibadetler. Ama bir de “ibadat-ı içtimaiyye” dediğimiz sosyal ibadetler var. Bunu Necip Fazıl’ın eserlerinden, sözlerinden çıkardım. Daha öncesinde var tabii âlimlerde ama o söylemiş bunu.

Diyor ki: “Namaz, camide namaz bittikten sonra başlar. Oruç, Ramazan bittikten sonra başlar. Hac, hac bittikten sonra başlar.” Gerçekten baktığınızda değerli kardeşlerim, bizim esas sınavımız namazdan sonraki içtimai hayattaki sınavımız değil midir? Otururken, kalkarken, yürürken, insanlarla konuşurken, arkadaşımızla muamele ederken, ders çalışırken, sınava girince, işte okullarda ve farklı yerlerdeki sınavımız değil mi içtimai hayat? Esas sınav burada başlıyor. Dolayısıyla bugün Müslümanların, İslâm dünyasındaki en büyük kriz alanlarından birisi burasıdır. Bu, asli itibarıyla ahlâk ve edep sınavıdır. İki kelime son derece önemlidir ve Necip Fazıl da buna çok vurgu yapıyor. Ben bu iki kelimeyi çok önemsiyorum.

Hocam da estetiği konuşacak ama ben edebi, ahlâk ve ötesi diyorum. Aslında Müslüman’ın estetik anlayışı olarak da tercüme edebiliriz. Ama edebî üç anlamı var aslında baktığınızda: Birisi estetik anlayışı, biri adab-ı muâşeret anlamına geliyor ama bir tarafını unutuyoruz. “Yaptığı işi en güzel şekilde yapma” işine de biz edep diyoruz; âlimlerimiz böyle demiş. Bakın, bütün büyük âlimlerin edeple ilgili kitapları var. Şöyle kitaplar yazmışlar: Edebü’l-Müftî, Edebü’l-Kadi, Edebü’l-Katib, Edebü’t-Te’lif. Yani kâtibin, yazarın edebî. Öyle değil; bakın onu şöyle anlarsak olmaz: “O edepli bir adam, gü-

zel oturuyor, güzel yürüyor falan, kimseyi incitmiyor.” Hayır. O katiplik yapıyorsa, sekreterlik yapıyorsa, hocalık yapıyorsa, rektörlük yapıyorsa, dekanlık yapıyorsa; hangi işi yapıyorsa, o işi en güzel şekilde yapmasına biz orada edep diyoruz. O kitaplar da bunu anlatıyor. Dolayısıyla Necip Fazıl merhumun en önemli vurgularından birisi de bu ahlâk ve edep vurgusudur. Bunu da burada tekrar vurgulamış olayım.

Zihnimizde, hayatımızda boşluk bırakmayalım. Gençler, talebeler, ey talebe kardeşlerim, hanımefendiler, beyefendiler; hayatımızda zihin boşluğu bırakmayalım. Necip Fazıl bize bunu söylüyor aslında. Zihnimiz boş olmasın, onu en güzel bilgiyle donatalım. Bugün bilginin kirliliği var. Bilgi çok; dijital mecralarda, sosyal medyada her türlü bilgiye maruz kalıyoruz ama bilginin kirliliği olmamasını arayacağız. Bunun kriterlerini hocalarımızdan öğreniriz. Dolayısıyla kirliliği, toksik bilgiden zihinlerimizi temizleyeceğiz.

İkincisi, kendimizde vakit boşluğu bırakmayacağız. Bakın, yıllar önce “Vakit Disiplini” diye bir kitap yazmıştım; burada onu anlatıyorum. O yüzden vaktimizi çok iyi kullanmamız lazım. Necip Fazıl’ın hayatından öğrendiğim şeylerden bir tanesi, en önemlilerinden biri de budur. Hayatının her alanında bir aksiyon var, her alanında bir tefekkür var. Dolayısıyla kendimizde vakit boşluğu da bırakmayacağız.

Üçüncüsü, gönül boşluğu bırakmayacağız. Gönül boşluğu... Bakın, Necip Fazıl hayatının bir döneminde Abdülhakim Arvasi Hazretleriyle tanışıyor ve “O ve Ben” kitabında bunu anlatıyor. “O bakış, o ba-

kış...” Ondan sonra bambaşka bir mecraya doğru evriliyor ve ondan sonraki hayatıyla ondan önceki hayatı birbirinden ayrılıyor. Dolayısıyla bu, gönül boşluğunun olduğu anlamına gelir. Orada o boşluk doldu ve ondan sonraki perspektifi, tefekkürü de bambaşka oldu.

Gençlere üç tane hususu bildirerek ve birkaç şeyi hatırlatarak konuşmamı bitirmek istiyorum. Bakın, çalışma yöntemi olarak aslında gençlikte şunlar var: Başkalarının figüranı olmak değil, kendi hikâyesinde başrolde olmak. Necip Fazıl bize bunu söylüyor aslında. Başkalarının hikâyesinde figüran olmaktansa başrolü oynayacaksınız diyor. “Keşke yapmasaydım” vicdan azabı ile “keşke yapsaydım” pişmanlığı arasında gidip gelmeyeceğiz. Yani bu pişmanlıkları yaşamayacağız. Azim mi, hırs mı? Ben azmi tercih ediyorum. Çünkü hırs azme evrilmez insanın hayatında hırs olur, haset olur, başka şeylere evrilir, kıskançlık olur. Azme evrilirse kendiyi mücadele eder ve başkalarını ilgilendirmeyiz; kendi yolunda, kendi seyrü sülûkunda devam eder.

Necip Fazıl gerçekten bu anlamda baktığımızda üç hastalığı da bizden def etmemizi söylüyor. Üç hastalığı zikrederek bitiriyorum inşallah. Birincisi bu dijital çağda, görsel idrak aklın idrakinin önüne geçti biliyorsunuz. Bu durum insanda üç hastalığın ortaya çıkmasına yol açtı. Hepimiz bundan muzdaribiz bir defa.

Birincisi “teferrüc” hastalığı. Arapça tabiriyle söylüyorum; bakma, seyretme hastalığı. Az önce bir sinevizyonu izledik ama orada söylenenlerin bizim kalbimize de inmesi lazım. Ama teferrüc hastalığı hep böyle; bakıyoruz, ekranlar önümüzde. TikTok, Instagram, Twitter

falan hepsi böyle bir bakma hâli. Hâlbuki bu idrake gitmiyor, idrakimizi köreltiyor. Teferrüc.

İkincisi ise “tecessüs” hastalığı. Başkalarının gizli hâllerini öğrenmeye çalışma hastalığı diyoruz buna biz. Dolayısıyla hepimizde böyle bir merak; bir insanın gizli hâllerini, şunu bunu araştırma hastalığı var. Sosyal medya da buna maşallah iyi çanak tutuyor.

Üçüncüsü ise “tekeşşüf” hastalığı. Seyredilme, görülme hastalığı diyorum buna. Cenab-ı Hak hepimizi bu hastalıklardan kurtarsın. Üstad Necip Fazıl’ın tefekkürünü hakıyla anlamayı ve bu yolda hakikaten onun eserlerini iyi idrak etmeyi, insanımıza bunları mefkûre olarak yönlendirmeyi bizlere nasip ve müyesser eylesin. Umarım bu paneller ve bunun gibi yapılan diğer paneller bu anlamda bir vesile olur, bizim de orada bir tuzumuz bulunmuş olur.

Son olarak şunu söyleyeyim: Necip Fazıl’ın aslında ben bir tuz olduğunu düşünüyorum. Ve Necip Fazıl gibi mütefekkirlerin, büyük merkezî âlimlerin bir tuz olduğunu düşünüyorum. Aslında hepimiz birer tuz olmalıyız. Tuz ne demek? Peygamber Efendimiz bir hadisinde bunu söylüyor sahabeye: “Siz yemekteki tuz gibisiniz” diyor. Hazreti İsa, Zeytin Dağı’nda havarilerini topladı biliyorsunuz; 12 tane havarisini topladı, son akşam yemeği yedi o. O bizim kaynaklarımızda da anlatılıyor, bizim zühd kaynaklarımızda. Orada dedi ki sahabilerine: “Siz dünyanın tuzu ve ışığıdır.” Şimdi bakın, “Siz dünyanın tuzusunuz” dersem bizim aklımıza gelen şu oluyor: Üç zararlı şeyden bir tanesi geliyor büyük ihtimalle. Tuz zararlı bir şey, şeker zararlı, un zararlı. Ama Efendimiz’in hadisinde burada kastedilen şey şu: Kâinatta en son bozulan şey tuzdur. Ve bozulan her şeyin bozulması tuzla önlenir. Bu anlamıyla kullanılıyor. Dolayısıyla aslında tuz olmak bu anlamda bozulmama ya gayret etmek demektir. İnşallah hepimiz bu anlamda hakıyla tuz olalım. Bir de İmam Malik’in sözüyle bitirmiş olayım. İmam Malik buyuruyor ki: “Hayatınızda ameliniz un gibi, sözünüz tuz gibi olsun.” Yine tuzla devam ettik. “Ameliniz un gibi, sözünüz tuz gibi olsun” ne demek? Yani ameliniz çok, sözünüz az olsun demek. Bizde bugün tam tersine; sözümüz çok, amelimiz yok. Necip Fazıl bize “İman ve Aksiyon”da en önemli bunu anlatıyor. Allah rahmet eylesin. Sabırla dinlediğiniz için de çok teşekkür ediyorum.”

PROF. DR. DURSUN ALİ TÖKEL: NECİP FAZIL’DA SANATIN GAYESİ ALLAH’I ARAMAKTIR

Prof. Dr. Dursun Ali Tökel, konuşmasında Necip Fazıl’ın sanat ve estetik anlayışını merkeze alarak, sanatın Allah’ı arama gayesiyle anlam kazandığını ve şairin hakikat karşısındaki vazifesini anlattı. Konuşmasının tamamı şöyle:

“Şimdi bize böyle bir konu düştü: Sanat ve Estetik Anlayışı. Bir şairin sanat ve estetik anlayışından bahsetmek demek, bütün külliyyatını görmek demek. Görmeden bu işi yapamazsınız. Dolayısıyla bir slayt hazırladım arkadaşlar. Şimdi sanatın ne olduğunu az çok biliyoruz. Estetiğin ne olduğunu biliyor muyuz diye bir soru sorsam; biliyor musunuz estetiğin ne olduğunu? Yüksek ihtimalle bilmiyorsunuz arkadaşlar.

Şimdi estetik, güzelliğin bilimi demekmiş. 17. yüzyılda icat ediliyor estetik; güzelliğin bilimi. Daha sonra güzel nedir, çirkin nedir, bunu araştıran bilim ama şiirde, işte şiiri güzelleştiren şeyler diyelim. Ama bugün güzel nedir diye en iyi bilgi kaynağımız Google’a soruyoruz arkadaşlar. Ne çıkıyor karşımıza? Ben yazdım, bakın şu çıkıyor: (Makyajlı kadın resimleri) Sayfalarca böyle gidiyor. Şu an beynimizdeki güzel tasavvuru bunlar arkadaşlar.

Estetik nedir diye arkadaşlar, Google’a yazdım, gene baktım. Estetik de bu arkadaşlar. (Kadın resimleri) Normalde estetik bu: Güzel duygu ya da bediyyat, güzelliği ve güzelliğin insan belleğindeki ve duygularındaki etkilerini konu olarak ele alan felsefe dalıdır, diyor. Peki yazdığımızda Google’da ne çıkıyor arkadaşlar? Bu çıkıyor. Bu. Yani şu anda ben estetik dediğimde kafamızda canlanan burun estetiği, göz estetiği, çene estetiği falan fiştan. Bu çıkıyor.

Şimdi, estetiğin ve güzelin bu kadar daraldığı bir yerde güzelliği ve estetiği konuşmak çok zor. Bana göre zor. Mesela “güzel nedir” diye sizlere sorsam arkadaşlar, bir cevabınız vardır ama. Bizim masallarımızda yolu kesen dev, Keloğlan’a soruyor: “Güzel nedir?” diye. O da bir cevap veriyor, devin beyni yanmış arkadaşlar.

“Gönül neyi severse güzel odur.” diye cevap vermiş ve devden kurtulmuş. Saray, şu bu gibi maddî cevaplar verileri dev öldürüyormuş. Şu anda çok kötü bir güzel anlayışımız var. Güzelliği, estetiği yüzeye indirgedik; yüzün de ölçüleri var. Kusura bakmanın söyleyeceğim; 90-60-90’a indirgedik güzelliği, sarıya mavi göze indirgedik, bitti arkadaşlar. Ama kültür diyor ki: “Güzel, gönül neyi severse güzel odur.”

Şimdi arkadaşlar, Necip Fazıl’ın Büyük Doğu dergisine bakanlar, şu alttaki üstteki başlıklara bakanlar, yani Necip Fazıl’ın amacı, hayali, hedefi neydi, belli oluyor. Bak: Fikir, Sanat, Hadise, İş. Bütün hayatını, estetiğini, amacını özetlemiş. Bir fikir olacak. İki, bu fikir mutlak sanatla ifade edilecek. Sanatsız fikir yumruk gibidir, kırır geçer. Serttir yani. Ondan sonra bir hadise ve iş olacak, eylem olacak. Arkadaşlar, Necip Fazıl’ı anlatanlar onu şu üç kelimeyle özetlerler; onun hayatı Fikir-Sanat-Aksiyon. Zaten Büyük Doğu’da da böyle yazar. Ve kendi sanatını özetlemiş. Necip Fazıl’ın sanat anlayışı nedir diye sorulsa, hiç konuşmaya gerek yok. Sanat diye şiiri başlıyor:

“Anladım işi, sanat Allah’ı aramakmış; Marifet bu, gerisi yalnızca çelik-ço-

makmış.”

Ben şimdi sanatçiyim. Ne sanatçısı? Saz sanatçısı, işte efendim ud sanatçısı. Udla Allah'ı arıyorum. Sen ressamsın, boyayla Allah'ı arıyorsun. Ben şairim, kelimelerle Allah'ı arıyorum. “Sanatın gayesi budur” diyen bir kişiden bahsediyorum. Tabii herkes buna uymayabilir.

Şimdi biz şiir deyince arkadaşlar, şu anda ne anlıyoruz? Ne anlıyorsunuz? Bir şey anlıyorsanız, o anladığınız şey değil işte. Yani şiir o değil. Bakın arkadaşlar, Sultan Veled'e Mevlana'nın şiiri soruluyor. Verdiği cevap çok enteresan:

“Şi'r-şâir bud yakîn tef-i sîr

Şi'r-i âşık bûd yakîn heme tefsir

Şi'r-i şâir netîce-i hestî est”

Şi'r-i âşık zi hayr u mestî est Demiş ki: Bir şairlerin şiirleri vardır; şairlerin şiiri sarımsak kokusu gibidir. Bir de aşıkların şiiri vardır; aşıkların şiiri ise hayretten doğar, tefsirden doğar. Bir defa bizim geleneğimiz bu iki büyük şiiri ayırıyor arkadaşlar. Bunu çok güzel tercüme etmiş bu Farsça beyiti eski bir şairimiz:

“Şiir-i aşık bi-güman bi-ser-te-ser tefsirdir,

Şiir-i şair bi-yakin şeksiz bi-tefsirdir.”

Şimdi biz, Necip Fazıl'ın şiiri hangi şiire giriyor? Şiir-i şair mi, şiir-i aşık mı? Ona karar vereceğiz. Kesinlikle şiir-i aşık kısmına giren bir şiirden bahsediyoruz. Yani tefsir olan, sarımsak kokulu olan değil; hesti olan değil, mesti olan şiirden bahsedeceğiz. Tamam?

Mehmet Akif'in çok güzel bir tanımı var. Diyor ki: “Din nâmına, ahlâk-ı fâzıla (üstün ahlâk) nâmına, Allah korkusu nâmına kalbinde hiçbir his taşımayan; zulme, haksızlığa karşı an-samîmî'r-rûh (samimi bir ruh) cûşa, hurûşa (coşkunuğa) gelmeyen şâirler, hangi cemâatte mebzul (bol) ise, Allah o cemâatin belâsını verecek değil, vermiş demektir.”

Bakın arkadaşlar, Mehmet Akif şaire bir görev biçmiş, görüyor musunuz? Burada en büyük hikâye şu: Zulme başkaldıran kişidir. Necip Fazıl'ın hayatına bakınız. İnanılmaz bir şey; adam tek başına arkadaşlar, bütün düşman gördüğü varlıklara karşı topyekûn savaşmış, tek başına. İnanılmaz bir güç. Birine soruyorlar bunu, diyorlar ki: Ya adam bu cesareti nereden buluyor? Cumhurbaşkanı adamın karşısında, işte ordusu, herkes. Yanlışsa doğrusunu söyleyebiliyor. Nereden buluyor bu cesareti, diyorlar. Şöyle cevap

vermiş: “Allah korkusunu zırh giyen kişilere hiçbir korku işlemez.” Bunların öyle bir özelliği var. Allah'tan öyle bir korku zırhı giymişler ki başka korkular işlemez. Mesela Allah sevgisini zırh diye kuşanmış bir kişiye başka sevgiler girmez.

Şimdi farkı neydi Necip Fazıl'ın? Orhan Okay hocamız diyor ki: Necip Fazıl'ın asıl anlattığı şeyler, daha önce başkalarının da anlattığı sıradan şeyler gibi gelir bize, demişti; mücadele, bildiğimiz şeyler yani. Fakat kendisi çok farklı bir konumdaydı, çok farklı bir sevgi hadisesiyle çok farklı bir şöreti vardı. Bu büyük gücü, etkisi nereden geliyor diye sormuş arkadaşlar, şunu söylüyor: Diyor ki, ona bu üstünlüğü sağlayan şey, ileri sürdüğü fikirlerden çok, bu fikirlerle beraber aslında bu fikirlerin takdim tarzıydı. Yani sanatkâr tarafı. Çok büyük bir sanatkâr. Sanatkârlık kolay bir şey değil. Hepimizin hisleri var ama ifade edemiyoruz. Diyorsun ki “Anlatsam kelime bulamam”, bulamıyorsun işte. Bunlar buluyorlar. Öyle buluyorlar ki sarsıyorlar seni.

Mesela bekleyen bir kişiyi anlatıyor. Çok fazla acıyla bekliyor. Hadi bir örnek bul bakalım, nasıl bulacaksınız? Dersin ki “Toprağın suyu beklediği gibi bekliyorum”, tamam meşhur bir örnek bu. İşte “sabah kahve içmeye başlayamayan bir kişinin kahveyi beklemesi gibi bekliyorum”, tamam ne? Çok basit örnek şu. Şu örneğe bakın:

“Ne hasta bekler sabahı,

Ne taze ölüyü mezar.”

Mezarın ölüyü beklemesine bakın.

“Ne de şeytan bir günahı,

Seni beklediğim kadar.”

Şeytan günah bekler mi? Dört gözle bekliyor, bir günah işlese diye öyle seviniyor. Beklemeyi bu kadar kuvvetli metaforlaştırırsanız arkadaşlar, kafayı yersiniz. Bu örnekler öyle kolay gelmiyor. Biz okuyup geçiyoruz ama sen bul bakalım, beklemeyi çok kuvvetli bir örnek anlat, bulamazsın. Çok zor. Yani şu; sanatla ifade etmek için ızdırap çekmişler. Bu niye önemli biliyor musunuz? Bakın Allah'ın yarattıklarına bakın arkadaşlar; bir tane kusur göremiyoruz. Mükemmel yaratmış. Hatta geçen denizin 5000 metre derinliğine inmişler, orada canlılar bulmuşlar, inanamazsınız. Resimleri var, o kadar güzel ki rengârenk balıklar. Yani Cenab-ı Hak şöyle diyebilirdi: Ya nasılsa kimse bunları görmüyor, siyah beyaz yap gitsin işte. Yok, orada da inanılmaz bir özen var.

Mimar Sinan'ın Selimiye'nin minaresinin birisinden bir mermer taş düşmüş arkadaşlar. Yürürken mermer taşlar kesmiş, boyu pürüzsüz. Taşa bakmışlar, arkasını da adam pürüzsüz yapmış. Kimse görmüyor orayı. Ama Allah görüyor. Yani Necip Fazıl sanatta diyor ki: Bir işi Allah görüyormuş gibi yap, sallama, yetiştirme. Baştan savma yapma. Sanat budur. Bak Mimar Sinan, Cenab-ı Hakk'ın yaratmasını taklit etmiş, kusursuz bir iş yapmış. Ve bize de bunu tavsiye ediyor.

Ben şimdi öğretmenim, derse giriyoruz. Öyle bir ders yapacağım ki sanki Allah beni izliyor: Nasıl ders yapıyor? Böyle yaparsan işini sanatla yapmış olursun. Bak sanatın en ince noktası şu: Öyle bir söz söyle ki karşıdaki kişi kurşun yemiş gibi sallansın. Ama sen kurşun yemiş gibi söyleyemezsen karşı taraf kurşun yemiş gibi olmaz. Önce sen kurşunu yiyeceksin, demin dendi ya Gençliğe Hitabe'de: “Biz mürekkeple yazmıyoruz kardeş, ciğerlerimizden kan çekerek yazıyoruz.” Bundan tesir oluyor işte. Tamam? Bak ne diyor? “O diyor, Allak bullak etmiyorsan söyleme.” Mesela diyor ki:

“Kaçır beni ahenk, al beni birlik,

Artık barınmam gölge varlıkta.

Ver cüceye onun olsun şairlik,

Şimdi gözüm büyük sanatkârlıkta.”

Şairlik ne demektir? Bir hayali var arkadaşlar, en büyük sanatkâr kimdir, onun peşinde.

Şimdi bakın, Necip Fazıl'a “Kimsiniz?” diye bir soru soruyorlar. Bir anket yapılmış. Çok basit bir şey, bakın: “Ben buyum” diyor. Ama sonra diyor ki: İşte benim ana hatlarım şu dokuz maddede özetlenmiştir. “Beni okumaya ve aramaya zahmet etmesinler, hücrelerimi bu anahtarlarla açsınlar.” Yani şu: Necip Fazıl'ı okumaya, anlamaya, sevmeye başlama kılavuzu.

Asyacı. Yani kopya Avrupacılığa toptan karşı. Aşırı milliyetçi Anadolucu. Milliyet dışı telakkilere, sistemlere zıt. Yani Anadolu'yu, insanımızı küçümseyenler var, affedersiniz önergeler verilmiş, Avrupa'dan damızlık erkek getirelim. Bunu iddia edenler olmuş. Öyle bir ortamda diyor: Türkler bitmiştir, tefessüh etmiştir, Türklerin karıları, erkekleri yamuk yumuk olmuştur, Avrupa'dan erkek getirelim,

Aşağılama ortamında ruhçu, maddecieye zıt. Mâverâcî, softaya zıt. Bakınız, mâverâ çok önemli bir kelimedir. Mâverâ, arkadaki. En basit. Kaygusuz Abdal her

zaman der ki: Mabâ'de mukârin olur, sona yakındır bunlar. Ne iş yapıyorsan yap, yaptığın işin sonu çöle çıkar. Bu mâverâ da ötedirler, arkalar.

Şahsiyetçi, keyfiyetçi, mülkiyette tahditçi, yani kapitalizme toptan düşman. Komünizme düşman. Bakın, tahditli diyor. Tabii şu ayetin tefsiriyle söylüyor: “Aranızda yalnız zenginler arasında dolaşan bir servet olmasın” ayetini böyle özetlemiştir. Sanat, fikir ve ilimde tecritçi; kafa ve ruh muhtariyeti bakımından sınıfçı; tek görüş etrafında müdahaleci. Sonra özetlemiştir: Hususi bir görüş zaviyesinden antikomünist, antifaşist, antiliberalist, Sözün özeti.

Estetiğini Cahit Sıtkı Tarancı çok güzel bir cümleyle özetlemiştir. Diyor ki: “Necip Fazıl'ın bütün estetiği özün kabuğa, ruhun maddeye üstünlüğü prensibine dayanır.” İnsan özü kabuğundan yüce bir varlıktır, ona gider. Şiir özü kabuğundan; vezinmiş, kafiyeymiş, şekilmiş, o kadar önemli değildir. Ekonomi, para işi değildir; ekonominin özü ne, ona gider. Bütün estetiği buydu arkadaşlar.

Necip Fazıl'a bir soru sorulmuş: “İşte günümüz şiiri nasıldır?” diye. Bakın Necip Fazıl diyor ki: “Günümüz şiiri bir harabedir ve burada birtakım marifet oyunculuğu oynayanlar var.” Mesela Garipçiler, İkinci Yeniciler var arkadaşlar. Bunlar bir marifet meselesidir.

“Peki niye böyle?” soruyor. Diyor ki: “Cemiyetin bütün iş şubelerinde patlak verdiğine şahit olduğunuz ruh inhitâtının yani çöküşünün en canhıraş tezahürüdür.” diyor. Yani bütün sistem içerisinde çürümeye varsa orada sanat güzel olmaz. Sistem çürükse sanat iyi olmaz. Sistemin çürüdüğü gibi şiir de sanat da çürümüş. Bu söze Yahya Kemal'in şu tespiti çok doğrudur: Yahya Kemal bakın daha 1921'de diyor ki: “Eski Türklerin manevi bir hayatı varken bir edebiyatı vardı. Yeni Türklerin ancak manevi bir hayatı olursa maneviyatı olur.” 1921'de Yahya Kemal diyor ki: Türklerin şu an manevi hayatı yok, dolayısıyla şiiri olmuyor, edebiyatı olmuyor.

Nurettin Topçu, 1938'de doktorasını Sorbonne'da bitiriyor. Hocası ona asistanlık teklif ediyor: “Bak Nurettin” diyor, “Sorbonne'da ilk defa, bir yabancıya asistanlık teklif ediliyor.” diyor. Nurettin Topçu kabul etmiyor arkadaşlar. Diyor ki: “Ben ülkeme hizmet edeceğim.” diyor. Hocası ona diyor ki: “Nurettin, sizin ülkenizde daha yüz yıl felsefe yapılmaz.” Yani şu anda bir 15 senesi var arkadaşlar, inşal-

lah 15 sene daha bekleyelim.

Ve Çile'nin girişinde, şairlik için dediği şu: “Sanat ve hayat, sanat ve hakikat üzerindeki fikri olmayan, fikir tasası çekmeyen şair, bence kuyruğu kısırılınca ağlayan bir hayvancıktan farksızdır.” Necip Fazıl farkı bu arkadaşlar; çok kuvvetli bir politikası var. Diyor ki şairler şunu yapardı: Şiiri yazar geçer. Kardeşim senin poetikan ne, şiir felsefen ne? Peki siz çıkarın bakalım? Necip Fazıl diyor ki: “Hayır kardeşim, şiir yazıyorsan sanat anlayışını da yaz, sanat felsefeni de yaz.” Bunu yazmayan şairlere kızmıştır.

İnsanları ikiye ayırıyor, demin bahsettiğim gibi: Süflî ve mahkûm şairler, ulvî ve hâkim şairler. Kimmiş bunlar? Biri diğer veliler ve nebilerle beraber, öbürü süflî varlıklar. Dolayısıyla sonra bakın çok kuvvetli bir benzetmesi var: Sanat niçin yapılmalıdır? Ben edebiyatçiyim, ömrümüz şununla geçti: “Edebiyat toplum, sanat toplum için midir, halk için midir, işte sanat sanat için midir?” gibi bir saçma sapan tekerleme var, “yumurta mı tavuktan tavuk mu yumurtadan” tekerlemesi gibi.

Bak Necip Fazıl buna hayır diyor, çok güzel. Diyor ki: “Ben şiiri, her türlü hasis gayenin üstünde, doğrudan doğruya kendi zat gayesine -san'at için san'at-, fakat kendi zat gayesinin sırrıyla de Allah'a ve Allah dâvasının topluluğuna -cemiyet için san'at- bağlı kabul etmişim...” diyor.

Orhan Okay hocamız vardı rahmetli, ona bir soru sordular. Dediler: “Hocam çocuk edebiyatı hakkında ne dersin?” Dedi ki: “Ben ikinci kelimeye bakarım, edebiyat var mı?” “Çocuk edebiyatı”, “kadın edebiyatı”, “gençlik edebiyatı”... ne yapıyorsun? Bir çocuğu anlatıyorsun orada, çocuğu bırak, edebiyat anlatıyor musun? Necip Fazıl diyor ki: “Önce edebiyata bakalım, sanata bakalım, ondan sonra faydaya bakalım.” Şu an biz faydayı önceliyoruz, sanatı arkalıyoruz.

Kur'an-ı Kerim bizim kutsal kitabımız, edebî mucizedir. O çağda öyle şairler var ki yanında konuşamazsın. Kur'an-ı Kerim peyderpey iniyor, adamlar susuyorlar. Önce icaz ile susturacak, ondan sonra anlam getirecek biçimde. Biz şu an anlamı öncelemişiz; vaazdır, nasihattir, öğütür, sanat gitti, uçtu gitti. Hiç sanat yok. Ondan etkili olmuyor. Ben onlara bir hadis söyleyeyim: “Müsevifler helak oldu” diyor. Şu icaza bakın. Yani “cak-cukçular, yarın yapacağım edeceğim diyenler helak oldu” diyor Çok basit: Kim insanlar helak oldu derse o helak olmuştur diyor.

İki kelimeyle bakın, o kadar derin ki bunlar. Sanatta icaza önem vereceğiz.

Ve diyor ki “Biz şiiri imal ediyoruz.” İşte “Ben bir şiir yazayım, meşhur olayım, vezin kafiyeye tutturayım, herkes benden bahsetsin.” Bu değil. Bu tekeşşüf, bizi öldürdü tekeşşüf. Keşfedilmeyi bekliyoruz, alkışlanmayı bekliyoruz, herkes bizi beğensin diye bekliyoruz. Öldürdü bizi bu. Baki ne güzel diyor ki: “Sabah kuşlar” diyor, “bütün ihtişamıyla öterler. Ama şöyle demezler ‘bizi alkışlayan mı var, bizi pohpohlayan mı var’ demezler, öterler.

“Felix Culpa” diye bir tabir var arkadaşlar. Necip Fazıl bunu çok güzel kullanıyor. Anlamı şu Latince: Mesut cürüm, alkışlanan hata, kutlu suç gibi bir şey. Öyle şeyler var ki alkışladığımız, bunlar aslında büyük bir facia. Alkışlıyoruz bunları bilmeden. Sonra diyor ki: “Tanzimattan bugüne dek devrim, eser, nizam adına ne yapılmışsa hepsi Felix Culpa'dır.” Dolayısıyla şairin görevi şudur diyor arkadaşlar: Şairin en büyük görevi Felix Culpa'larla mücadele etmektir. Yalancı kahramanlar, sahte kahramanlar diyor ya, yalancı hakikatlerle mücadele. Şair bunu yapar. Ve bu şairin en büyük derdi şu an değil, 7000 yıl sonra bile okunmak istiyorum, diyor. Mısır'da bir yazı bulmuşlar; 7000 yıl evvele işaret etmişler. Adam 7000 yıl sonra hâlâ okunuyor. “İnşallah ben de” diyor, “öyle bir şiir yazayım ki 7000 yıl sonra bile okunur.” Düşünceye bak. Yani şu anlık şöhret değil arkadaşlar.

Şiirde kahraman olarak Yunus Emre Hazretlerini anlatıyor; en büyük şair ona göre o. O ölçüyü alacağız diyor. Düyûn-ı Umumiye'den bahsettik; Düyûn-ı Umumiye, devletin paralarının yabancılara peşkeş çekilmesiydi. Yani İngilizler, şunlar bunlar devletimize el koydular. Düyûn-ı Umumiye bitti, para bitti. Ama zihne konan Düyûn-ı Umumiye bitmedi. Şu an zihinlerimizle biz hâlâ Batı'ya para ödüyörüz, hâlâ şu anda onlara diyet ödüyörüz. Kurtulamadık. Şair, zihinlerdeki Düyûn-ı Umumiye'yi çözen insandır. O Düyûn-ı Umumiye şöyle bir şey: “Milli sanat, milli tefekkür, milli politika teşekkül etmemiş; bunların hepsi Düyûn-ı Umumiye içerisindedir.” diye tabiri kullanmış.

Arkadaşlar, Üstad'ın şiiri üç merhalede görülebilir; “Kaldırımlar”da aşırı ferdiyetçi, ben merkezli. “Çile”de mistisizm dolu hayal, yüce bir ruh var. “Sakarya Destanı” ise kendini millete adamış büyük bir kahraman diyorum arkadaşlar. Mevzu devam ediyor ama burada bitireyim. Teşekkür ediyorum, iyi günler.”

DR. KÂZIM ALBAYRAK: BÜYÜK DOĞU, İSLÂMİYET' E YOL AÇMA GEÇİDİDİR

Dr. Kâzım Albayrak, "Büyük Doğu Davası" başlığı altında Üstad Necip Fazıl'ın fikir, dava ve gençlik anlayışına dair değerlendirmelerde bulunarak şunları dile getirdi:

Aylık Baran Dergisi Yayın Kurulu Üyesi Dr. Kâzım Albayrak da programda "Büyük Doğu Davası" başlığı altında Üstad Necip Fazıl'ın fikir, dava ve gençlik anlayışına dair değerlendirmelerde bulunarak şunları dile getirdi:

"Kıymetli hocalarım, sevgili gençler; Necip Fazıl'ın Büyük Doğu davasını ben anılarımdan yola çıkarak anlatmaya çalışacağım. Şimdi gençlik döneminizde bir arayış içerisindeyiz. Kendimizi ifade etmek istiyoruz hâliyle. Kaldırımları arşınıyoruz. Sağ-sol çatışmalarının yoğun olduğu bir dönem. Bunun da şöyle bir faydası oluyor: "Biz kimiz?" diye kendi kimliğimizi arıyoruz. Aileden tevarüs ettiğimiz bir inanç sistemi var, ona bağlıyız Allah'a şükür. İnsan 18 yaşında Müslüman olur ama 60 yaşında da Müslüman olur, 80 yaşında da Müslüman olur. 18 yaşında Müslüman olurken İslâm literatürünü, İslâm'ın emirlerini, ölçülerini hepsini biliyor muyuz? Bilmiyoruz. Önce takliden başlar.

Şimdi o dönemde bize yakın ne var? Kendimizi ifade etmek istiyoruz. Akıncılar Teşkilatı'nın kurulduğunu duyuyoruz, tamam diyoruz, bu bize yakın. Millî Türk Talebe Birliği var, tamam diyoruz. Ve Necip Fazıl... Necip Fazıl kim? Necip Fazıl Üstad. Necip Fazıl her şeyimiz. Necip Fazıl "Ruh Hamurkârı." Belki çoğunuz bilmez, Üstad olarak bilinir. O dönem Necip Fazıl için mesela çok kullanılan ifade "Ruh Hamurkârı"dır. Konuşmalardan zaten bu çıkıyor; Necip Fazıl'a neden Ruh Hamurkârı dendiği anlaşılıyor, değil mi? Fakat sevmek için bilmek gerek. Ne-

bu arada Necip Fazıl'la benim tanışmam oluyor; yanına gitmem söz konusu oluyor. Hemen onu da anlatayım. Şimdi o dönem Gölge dergisi çıkıyor Salih Mirzabeyoğlu tarafından. Akıncı Güç dergisi çıkıyor. Akıncı Güç dergisinde Salih Mirzabeyoğlu, İdeolocya Örgüsü'nü merkeze koyup değerlendirmelerde bulunuyor; gaye-hedef ilişkilerini, mücadelenin ilkelerini, hedefi bunları çiziyor. Bu sefer, hani Büyük Doğu'yu biliyoruz fakat bu şekilde altı çizilince İdeolocya Örgüsü'nü yeniden okumaya başlıyoruz. Ve Akıncı Güç dergisi Necip Fazıl'a ulaştırılıyor. Necip Fazıl bunu beğeniyor, çok beğeniyor. "Müjdelerin Müjdesi" diye yazı yazıyor ve başta Salih Mirzabeyoğlu olmak üzere Akıncı Güç kadrosunu çağırıyor. Gidiyoruz şimdi Üstad'ın yanına. Bir akşam yemeğine çağırıyor Erenköy'deki köşküne. Bir masa başında, etrafında yay gibi halı kalıncı. Orada hemen söyleyeyim, intibah nedir? Şimdi ben pratikten teoriyi desteklemiş olacağım böylece.

Necip Fazıl'da gördüğüm; 75 yaşında ihtiyar, biz de 20 yaşında delikanlıyız. Necip Fazıl'da gördüğüm, 75 yaşında bir delikanlı. Eşya ve hadiseler tahakküm etmek isteyen, böyle vecd içerisinde eşya ve hadiseler hâkimiyetini gösteren bir delikanlı. Yani çok ileri bir seviyede yorum yapıyor, bir aksiyon alıyor. Ondan sonra Necip Fazıl'ın arkasında akşam namazını kılıyoruz. O, unuttuğum anılardan bir tanesidir; orada kıldığımız namaz.

Şimdi "Necip Fazıl'ın Büyük Doğu davası" diyoruz ya arkadaşlar; Necip Fazıl, Büyük Doğu ve dava. Bu üçü birbirine çok güzel denk geliyor, bunlar özdeşleşmiş kavramlar. Büyük Doğu'yu biraz sonra, konuşmamın sonunda yedi umde hâlinde anlatacağım inşallah; kısa kısa

başlıklar hâlinde. Şimdi dava deyince arkadaşlar, dava burada ideal manasındadır. Maddi istekler, zaruri istekler insanın ruhunu doyurmaz. Maddi isteklerimiz lazım ama ruhumuzu doyurmaz. Biz de böyle bir arayış içerisindeyiz. Burada hemen gaye ile ideal arasındaki farkı belirtelim. Üstad'ın şöyle bir sözü var: "Her ideal bir gayedir, fakat her gaye ideal değildir. Gayeler aşağılara düşebilir, idealer düşmez." Üniversiteyi bitirmek, ondan sonra diyelim ki akademisyen olmak...

Necip Fazıl burada şöyle bir misal veriyor: Bir askerın mareşal olması bir gaye olabilir ama bir ideal değildir. Bunun ideal olması için ne lazım? Üstad söylüyor: "Bunun ideal olması için de Altın Ordu'nun bir neferi olarak veya bir mareşali olarak görev yapmak istemesi lazım." Yani konu, gaye ile ideal arasındaki farktır.

Necip Fazıl ideal adamı. Ve bu ideale uygun olarak da Büyük Doğu idealini çizmiş. Büyük Doğu ideali nedir? Bunu bilmemiz gerekir. Yani sathî anlamaktan derinlemesine anlamaya geçmemiz lazım. Burada aslında herkes bir iç âlem düzeni peşinde koşuyor; iç âlem düzeni ve mutlak güzeli arıyoruz. Yani mesele aslında maddi değil. Maddi şeyler fiziki varlığımızı sürdürmek için elzem, zaruri. Aslında insanın aradığı şey bir iç âlem düzeni, bir huzurdur. İnsan mutlak güzeli arıyor farkına varmadan mutlak güzeli arıyor. Güzeli, hep mutlak güzele vasıta ve vesile. Bu noktada hemen söyleyeyim; Necip Fazıl'ın estetik planı başa almasının altını çizelim.

Hamurkâr'ı söyledik. Demek ki biz bu şekilde Necip Fazıl'ın bir şiirini hatırlıyoruz: "Ne çıkar bir yola düşmemiş gölgem / Yollar ki Allah'a çıkar, bendedir" der. Arkadaşlar, gölgemizin bir yola düşmesi lazım. Bu yol, kendimizin haricinde aşkın bir varlığa olacak; tabii ki Allah ve Resulü'ne. Davamızda da bunun sürdürülmesi gerekir. Ben bunun mücessem olmuş hâlini Necip Fazıl'da gördüm. Yani her bakımdan bana hitap etti. Bunu birçok noktada misallendirebiliriz.

Büyük Doğu, bir söylem İslâmcılığı değildir; içselleştirilecek, kana karışacak ve enerji olarak açığa çıkacak bir davadır.

Necip Fazıl edebiyat olsun diye yazmamış; kan ve çileyle yoğrulmuş bir hayatta yaşadıklarını yazmış, yazdıklarını yaşamıştır. Onun en çok sevdiği kelime ise aksiyondur. Burada iman ve sanat da birlikte. Bunu da unutmayalım arkadaşlar. Bunun ayrıntısına şimdi kısa zaman içerisinde girebiliriz.

Şu kadarını söyleyeyim: Güzeli arıyoruz dedim ya; bakın, iman ve sanat burada bir arada. Güzeli olmayan şey, güzeli anlatamaz. Hocalarım anlattı; estetik, hesap kitap sordurmadan yakalayıcı ve fethedici. Yani pis borudan temiz su akmaz. Kötü bir nefesten İslâm anlatılmaz. Buna dikkat etmemiz gerekiyor. Şimdi daha önce bana birkaç soru yöneltilmişti. Hemen o iki soruyu kısaca cevaplandırıp yedi umdeye geçeceğim.

Necip Fazıl'ın hayatını değiştiren en önemli şey ne? Hocalarım kısaca bahsetti, ben bir kelimeyle söyleyeyim: Seyyid Abdülhakim Arvasi ile tanışmasıdır. Vapurda karşısına gelen bir kişi, bir Müslüman ona vesile olmuştur, aracı olmuştur. Tanımadığı birisidir. "O ve Ben" kitabında bunun hikâyesi de gayet güzel anlatılmıştır.

Necip Fazıl'ın gençlikten beklediği nedir? Tabii ki Necip Fazıl'ın gençlikten beklediği Büyük Doğu, İslâm İnkılabı'dır ve bunu "İdeolocya Örgüsü"nde ifade edilmiştir. Necip Fazıl'ın "Özlediğimiz Nesil" konferansında gençlikten bekledikleriyle ilgili nasihatleri var. Hemen ilk üçünü söyleyeyim size:

Birincisi aşk. Üstad diyor ki: "Aşksız adam pörsümeye ve aşksız cemiyet sönmeye mahkûm ve kâinatın protoplazması aşktır."

İkincisi üstün akıl ve sır idraki. Akıllı yine akılla mat eden üstün anlayışa ve bilhassa sır idrakine yükselmek, diyor Necip Fazıl.

Üçüncüsü nefis muhasebesi. Atacağı dibinden söküp alma, alacağını dibinden söküp alma, tutacağını da köküne kadar yapışıp tutma hassası deniyor.

"Büyük Doğu, İslâmiyet'in emir subaylığıdır. Büyük Doğu, İslâm içinde ne yeni bir mezhep ne de yeni bir içtihat kapısıdır; sadece Sünnet ve Cemaat Ehli tabirinin ifadelendirdiği mutlak ve pazarlıksız çerçevede içinde, olanca saffet ve asliyetiyle İslâmiyet'e yol açma geçidi ve çoktan beri kaybedilmiş bulunan bu saffet ve asliyeti 21. asrın eşiğinde eşya ve hadiseye tatbik etme işidir." Üstad'ın tanımı

bu. Büyük Doğu yekpare bir inanış, görüş ve ölçülendirilmez manzumesidir.

Şimdi yedi umdeyi hemen söyleyeyim: Birincisi, şeriatın zerre taviz vermeyen bir dünya görüşü. Hiçbir şeye taviz yok. Yani liberalizme, sosyalizme, çağın moda akımlarına... Hiçbirine taviz yok. Bu, Necip Fazıl'ın Büyük Doğu'daki birinci vasfıdır. Dinî ilimlere de bakabilirsiniz arkadaşlar. Çünkü Üstad bunları hep kontrol ederek, danışarak hazırlıyor.

İkincisi, tarih muhasebesi yapıyor arkadaşlar. Son beş asrın tarih muhasebesini yapıyor: Ulu Hakan Abdülhamid Han, Vahdettin Han... "Nereden geldiğini bilmeyen, nereye gideceğini bilmez." Bu sözüm bence yeter, bunu geçiyorum.

Üçüncüsü, Necip Fazıl bir dünya görüşü sistemi kuruyor. Arkadaşlar, bütün hakında bir fikrimiz olmadan parçaları değerlendiremeyiz, kavrayamayız. Körün fil tarifi var ya, onun gibi. Onun için "İdeolocya Örgüsü" olmadan yol alamayız; "İdeolocya Örgüsü"nü benimsemeden, kuşanmadan yol alamayız. Kafamızda bir ev fikri olmadan kapı ve pencere hakkında fikir sahibi olabilir miyiz? Olamayız. İşte ev fikri, "İdeolocya Örgüsü"dür.

Dördüncüsü, ideolocyanın temelini Allah Resulü'ne dayandırıyor arkadaşlar. Yani peygambere imandan öte, fikriyatını buna dayandırıyor. "En evvel, en üstün" diyor. Birçok eserinde buna dayandırıyor. Çalıştığım mevzu bu; 2700 küsur adet hadis kullanmış. Burada "Nur Muhammedi", "Muhammedi Nur" kavramı da devreye giriyor. Bu kâinat görüşünü bu raya dayandırıyor. Ve sahabeler... "Olanca imtizacımız sahabelerdir bizim" diyor.

Beşincisi, dost ve düşman kutuplarını

işaretlemesi, hedefleştirilmesi önemli. Baş nefret kutbu, baş muhabbet kutbu. Baş muhabbet kutbu olarak Seyyid Abdülhakim Arvasi Hazretlerini işaret ediyor. Baş nefret kutbu da İslâm'a düşmanlığını ilan eden her kimse, herhangi bir zümreyse bunu eserlerinde açıkça ilan ediyor.

Altıncısı, Üstad yeni bir usul ve tarz getirdi; geleneğe bağlı ama yenilikçi. Hem gelenekçi hem devrimci. Yeni bir usul ve tarz getiriyor, yeni bir diyalektik getiriyor, yeni bir estetik getiriyor. Bu da mutlak ölçülere ve geleneğe sınırsız bağlı.

Yedincisi, İslâm İnkılabı diyor, bunun çokça altını çiziyor. "Büyük Zuhur" diye işaret ediyor. Bu minvalde "Başyücelik Devleti ve İdare Mefkûresi" var arkadaşlar "İdeolocya Örgüsü"nde. Bunu neden yazdı Üstad? Bizim siyasi ve içtimai bir modelimiz olmasın mı? Biz başkalarının biçtiği gömleği, elbiseyi niye giyelim? Bilmem Stuart Mill, Descartes, bilmem ne falan...

Allah ve Resulü'ne ve ulema geleneğine bağlı bir sistem istiyoruz. Necip Fazıl bunu da planlamış. Necip Fazıl son olarak diyor ki: "Dünya bir inkılap bekliyor; dünyanın beklediği bu inkılap üç daire hâlinde: Dış daire dünya, içindeki daire İslâm Âlemi, onun da içinde Türkiye. Asıl Türkiye, merkez Türkiye." diyor Üstad. Bunu da yazalım, not alalım.

İslâmî ilimler Kulübü'ne, İslâm Ekonomisi ve Finans Kulübü'ne bu organizasyon için teşekkür ederim. Son olarak şunu söylüyorum: İslâm âlemine ve dünyaya bir teklifi olan, kurtarıcı İslâm nizamı fikri olan Büyük Doğu ideali etrafında kenetlenen gençler ve gönüllü olarak hepinizi saygıyla selamlıyorum."

MÜTEFEKKİR SALİH MİRZABEYOĞLU KİMDİR?

KISACA HAYATI

Mütefekkir Salih Mirzabeyoğlu, 9 Mayıs'ı 10 Mayıs'a bağlayan gece saat 00.22'de Erzincan'da dünyaya geldi. Aile kökeni baba tarafından Mutkî Aşireti Reisi Hacı Musa Bey üzerinden, anne tarafından ise Hazret-i Ebû Bekir'e dayandırılmaktadır. Çocukluk yılları Erzincan, Diyarbakır, Bursa ve özellikle Eskişehir'de geçti. İlk öğrenimini Eskişehir'de, Fatih Sultan Mehmed İlkokulunda tamamladı. Ardından Mehmetçik Ortaokulu ve Atatürk Lisesinde tahsil gördü. Hukuk fakültesine kaydoldu ancak üniversite tahsilini son sınıfta bıraktı. Yazı hayatına genç yaşta başladı. 1 Kasım 1975'te Gölge dergisini yayımlayarak ilk neşriyat faaliyetini başlattı. Bu dergide kaleme aldığı yazılar daha sonra kitaplaştırıldı. 1979 yılında Akıncı Güç dergisini çıkardı. Aynı yıl ilk kitabı olan Bütün Fikrin Gerekliği yayımlandı. Yine 1979'da Üstad Necip Fazıl ile tanıştı ve bu tanışma sonrasında muhtelif dergi çalışmalarında yer aldı. 1980 yılında Necip Fazıl'ın çıkardığı Rapor dergisinin 7. sayısından itibaren yazıları yayımlandı.

1979-1982 yılları arasında Gönültaş Yayınlarından muhtelif eserleri basıldı. 1983 yılından itibaren İBDA Yayınları bünyesinde kitaplarını neşretmeye devam etti. 1980'li yıllardan itibaren çok sayıda eser kaleme aldı. Toplamda altmışın üzerinde basılı eseri bulunmaktadır. Eserlerini fikir, hikemiyât, din-tasavvuf, hukuk, iktisat, şiir, roman, hikâye ve muhtelif sahalarda verdi.

1998 yılında gözaltına alındı.

Gözaltı müddetinin ardından hapisaneye sevk edildi. Mirzabeyoğlu, "Anayasal düzeni silah zoruyla değiştirmeye teşebbüs etmek" suçlamasıyla o devirki Devlet Güvenlik Mahkemesinde (DGM) yargılandı ve 2001 yılında idam cezasına çarptırıldı. Hapishane devresinde muhtelif işkencelere maruz kaldı ve bu müddet zarfında yaşadıklarını eserlerine aktardı. Türkiye'de idam cezasının kaldırılmasının ardından cezası ağırlaştırılmış müebbet hapse çevrilen Mirzabeyoğlu, on altı yılı aşkın bir müddet hapisanede kaldı. 22 Temmuz 2014'te İstanbul 14. Ağır Ceza Mahkemesi, avukatlarının yeniden yargılama talebini; "delillerin toplanmasındaki usulsüzlükler" ve "uzun tutukluluk süresinin doğurduğu telâfisi imkânsız mağduriyet" gerekçeleriyle kabul ederek tahliyesine karar verdi. Aynı gün akşam saatlerinde kararın infazıyla birlikte Mirzabeyoğlu, Bolu F Tipi Hapishanesinden tahliye edildi.

Salih Mirzabeyoğlu, tahliyesinden takriben dört yıl sonra, 4 Mayıs 2018 Cuma günü Telegramcılarının yaptığı kan basıncı müdahalesi neticesinde beyin kanaması geçirdi. Yalova Devlet Hastanesine kaldırıldı. Ardından 7 Mayıs 2018 tarihinde beyin ölümünün gerçekleştiği açıklandı. 16 Mayıs 2018 Çarşamba günü Salih Mirzabeyoğlu, Telegram suikastı neticesinde şehadet şerbetini içti. 18 Mayıs 2018 Cuma günü, İstanbul Eyüp Sultan'da, Fatih Camii'nde kılınan cenaze namazının ardından -vasiyeti gereği Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in mezarının ayak ucuna- Eyüp Sultan Mezarlığı'na defnedildi.

MÜTEFEKKİR'İN BÜYÜK DOĞU-İBDA FİKRİYATI NEDİR?

Salih Mirzabeyoğlu'nun kurduğu İBDA fikriyatı, zamanımız insanının fert ve cemiyet meselelerine çözüm arayan bir dünya görüşü ve medeniyet teklifidir. Devlet ve cemiyet modeli ortaya koyan İBDA, Büyük Doğu'yu yeni bir bina hâlinde yürüten "Yürüyen Büyük Doğu"dur.

İBDA; yeni bir mezhep, tarikat, parti, dernek veya teşkilât değildir. "İslâm'a Muhatap Anlayış" davasını üstlenen bir fikir ve aksiyon hareketidir. Mutlak Fikir ölçülerini eşya ve hâdiselere, değişen zaman ve mekân şartlarına göre tatbik etmeyi esas alır. İslâmî ruh ve anlayışı aslına bağlamayı, yeni bir nizam, yeni bir cemiyet ve yeni insan fikrini sistemleştirmeyi hedefler. Donuk kalmayan, pörsümeye ve alışkanlığa müsaade etmeyen, kendi diyalektiğiyle hareket tarzı öğreten bir fikir sistemidir.

Büyük Doğu-İBDA, Necip Fazıl'ın "Büyük Doğu, İslâmiyetin emir subaylığıdır." tarifi ile Salih Mirzabeyoğlu'nun "İBDA, yürüyen Büyük Doğu'dur." ölçüsü etrafında tanımlanır. Büyük Doğu, İslâm'a muhatap dünya görüşünün "nasıl" cephesini; İBDA ise bu dünya görüşünün yürütücü ayağı olarak "niçin" cephesini sistemleştirir. Bu bakımdan Büyük Doğu ve İBDA, aynı hakikatin birbirini tamamlayan iki kanadı olarak görülür.

Büyük Doğu-İBDA; kitaplık bilgi yahut nazarî bir fikir birikiminden öte, içselleştirilmiş irfanla cemiyet ve devlet inşa etmeyi hedefleyen bir plân, tasavvur ve aksiyon bütünüdür. Kendimize, çevremize, tarihe, dünyaya ve eşya-hâdiselere bakış kazandıran bir dünya görüşüdür. İnsanın evvelâ kendi nefsinin hesaba çekmesini, ardından cemiyetini, tarihini, dostunu, düşmanını ve çağını tanımasını ister. Müslümanı, yaşadığı çağın meselelerinden mesul kabul eder ve onu âtil bir seyirci mevkiinden çıkararak fikir ve aksiyon sahibi olmaya çağırır.

Bu fikriyat; şeriata bağlılık, tasavvuf ahlâkı, hikemiyât, aksiyon, cemiyet ve devlet fikrini bir bütün hâlinde ele alır. Şeriata bağlılığı merkeze alır; tasavvuf ahlâkını insanın iç terbiyesi ve ruh derinliği bakımından vazgeçilmez görür. Hikemiyâtı ise ilim, fikir ve irfanı bir bütün içinde kavramanın yolu olarak değerlendirir. Böylece İslâmî durumu sadece hissi bağlılık seviyesinde bırakmaz; sistemli bir idrak, ölçü ve hareket tarzı hâline getirir.

Büyük Doğu-İBDA'da siyaset, günlük parti çekişmeleri mânâsında değildir. İslâm'ın leh ve aleyhindekileri tanıma, çağın şartlarını kavrama, cemiyeti bilme, öncelikler fikhini idrak etme ve büyük İslâm davası içinde tavrı alma mânâsında ele alınır. Hedef ve vasıtâ münasebetini doğru kurmak, fikir ve hareket bütünlüğünü sağlamak, "eylem için eylem" yerine "fikir için eylem" anlayışını esas almak ve dağınık Müslüman gayretlerini bir merkeze bağla-

mak temel gâyesidir.

İBDA fikriyatının en temel vasfı, bir dünya görüşü oluşu ve Büyük Doğu'ya bağlılığıdır. Bu bağlılık, kuru bir tekrar veya nakil şeklinde değildir. Büyük Doğu'yu çağın şartları içinde yürüten bir fikir ve aksiyon sistemi olarak ifade edilir. Büyük Doğu, İslâm ruhunun eşya ve hâdiseler karşısındaki tavrını temsil ederken İBDA, bu tavrı örgüleştiren, sistemleştiren ve aksiyona taşıyan kanat olarak görülür.

İBDA fikriyatı, çağımızda yeni bir dil ve diyalektik ile ortaya çıkan bir fikir sistemi olarak tanımlanır. Temel gâyesi, İslâmî ölçüleri zamanın meselelerine tatbik edebilecek bir anlayış, üslûp ve hareket tarzı meydana getirmektir. İBDA böylece nazarî bir tefekkür sahası olmakla birlikte; fikir, aksiyon, cemiyet ve devlet tasavvurunu birlikte ele alan bütünlüklü bir sistemdir.

İBDA'nın öne çıkan vasıflarından biri, siyaset-i şer'iyye meselesini merkeze almasıdır. Burada siyaset, günlük politika anlamında değil; İslâm'ın leh ve aleyhindeki güçleri tanıma, çağın şartlarını kavrama, cemiyeti bilme, öncelikler fikhini idrak etme ve İslâm'ın faydasına göre tavrı alma mânâsında ele alınır. Bu yönüyle İBDA, fikrî donanım ile aksiyon kabiliyetini birlikte zaruri görür.

İBDA fikriyatının bir diğer vasfı, hikmet temelli oluşudur. İslâm tasavvufu ile Batı tefekkürü arasında bir muhasebe yapar. Batı düşüncesini olduğu gibi almak yerine İslâm tasavvufu önünde hesaba çeker. Bu çerçevede İBDA, İslâm hikemiyâtı binasını kurmayı ve çağın meselelerine sistemli cevaplar üretmeyi hedefler.

İBDA, fikir ile aksiyonu birbirinden ayırmaz. "Fikir için eylem" anlayışıyla hareket eder. Hedef, vasıtâ, hamle, usûl, teşkilât, kadro ve değişim meselelerini bir bütün içinde ele alır. Bu yönüyle İBDA sadece düşünce üretmekle kalmaz, bu düşüncenin hayata nasıl tatbik edileceğine dair hareket tarzı da ortaya koyar.

İBDA'nın yenilikçi vasfı, geleneği kuru bir tekrar hâline getirmemesinde görülür. Ehl-i Sünnet çizgisine bağlı kalarak çağın siyasî, içtimâî, ahlâkî ve fikrî meselelerine sistemli çareler sunmayı amaçlar. Dağınık fikirleri toparlayan, sapkın cereyanlara karşı ölçü koyan ve İslâmî durumu çağın diliyle ifade etmeye çalışan bir fikir sistemi olarak öne çıkar.

İBDA'nın temel vasıfları; ahlâk davasını merkeze alması, bir dünya görüşü olarak devlet ve cemiyet modeli teklif etmesi, İslâm diyalektiğini örgüleştirmesi, estetik plânı öne çıkarması, Batı tefekkürünü İslâm tasavvufu önünde hesaba çekmesi, İslâm hikemiyâtı binasını kurması, aksiyon cephesini örgüleştirmesi ve

"kendinden zuhur" diyalektiğini ortaya koyması şeklinde özetlenebilir.

Ayrıca Büyük Doğu-İBDA fikriyatı, bir usûl davası olarak da ele alınır. Usûl, ilimlerin üstünde konumlandırılır. Sadece bilgi toplamak değil; bilginin nasıl anlaşılacağını, nasıl kullanılacağını ve hangi bütünlük içinde değerlendirileceğini belirleyen ana ölçü olarak tarif edilir. Bu çerçevede usulüddin; dinin temel hükümleri, temel tefekkür sistemi ve İslâm anlayışının küllî zemini olarak açıklanır.

Günümüz İslâmî ilimler anlayışındaki temel problem, parçacı bakışın bütünlüğü zayıflatmasıdır. İlim, tek başına kâfi görülmez. İrfan, hikmet, ahlâk, sanat ve aksiyonla tamamlanması gereken bir zemin olarak ele alınır. Bu sebeple fikirde usûl, ilimde usûlden önce gelir. Çünkü ilme yön veren şey tefekkür, hikmet ve dünya görüşüdür.

Büyük Doğu-İBDA, bu bakımdan sadece nazarî/entelektüel bilgi üretimiyle mahdut bir çerçeve olarak değil; İslâmî ilimlerin ruhunu, gâyesini ve bütünlüğünü yeniden hatırlatan bir fikir sistemidir.

Meselâ Necip Fazıl din âlimi değil, din mütefekkiridir; fakat tefekkürü hikmet temellidir ve ilme yön verici vasfı vardır. Bu noktada Büyük Doğu-İBDA, usulüddin davası içinde fikrî merkez kuran bir rol taşır.

İlim ile irfan ayrımı da mühim bir yer tutar. İlim bilme, irfan ise bilginin içselleş-

tilmesidir. İlim akılla, irfan ise akıl ve kalbin işbirliğiyle gerçekleşir. Bu anlayışa göre hakiki ilmin gâyesi irfandır, irfanın daha rafine hâli ise hikmettir. Hikmet; ilim, amel ve irfanın terkihiyle ortaya çıkan derinlikli kavrayış olarak ele alınır. Salih Mirzabeyoğlu'nun hikemiyât anlayışına da bu bağlamda bakılabilir. Hikemiyât, ilimler arasında tanzim edici bir merkez olarak görülür. Mirzabeyoğlu'nun ilim, hikmet ve hikemiyât bahsine verdiği yer üzerinden İBDA; dağınık ilim sahalarını Tevhid Akidesi merkezinde nisbetlendiren bir usûl ortaya koymuştur.

Son olarak nazarî akıl tenkidi, yukarıda çizdiğimiz çerçevenin tamamlayıcı unsurlarından biridir. Meselâ dinî ilimler Batı merkezli içtimâî bilimler anlayışı içinde ele alınıyor, ilmi mâlumat yığınına çeviriyor ve hikmet-irfan bağına zayıflatıyor. Buna karşı Büyük Doğu-İBDA; ilmi iman, ahlâk, hikmet, sanat ve aksiyonla birlikte düşünen, İslâmî ilimleri kuru bilgi sahası olmaktan çıkarıp canlı bir dünya görüşü içinde değerlendiren bir usûl zeminidir.

Büyük Doğu-İBDA; iman, fikir, ahlâk, cemiyet ve devlet fikrini aynı bütünlük içinde ele alan bir dünya görüşü ve aksiyon sistemidir. Temel hedefi, Müslümanların dağınık gayretlerini bir merkeze bağlamak, çağın şartları içinde İslâmî durumu sistemli bir dünya görüşü hâline getirmek ve "İstikbâl İslâm'ındır" inancını fikir ve aksiyon plânında yürütmektir.

ÇÖLE İNEN NUR VE DİĞER SİYER KİTAPLARI

Betül Deniz

Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in siyer anlayışı, birçok siyer kitabından çok farklı gelmiştir bana. Çünkü Üstad, siyeri bildiğimiz klasik bir biyografi şeklinde yazmamış ve bir "vecd ve aşk" edasıyla işlemiş her vakayı. *Çöle İnen Nur* isimli eserini okuduğumda Üstad, Peygamber Efendimizi anlatırken kuru bir tarih sırası takip etmek yerine, O'nun varlık sebebini ve kâinataki merkezî konumunu estetik bir dille naksettiğini her satırda hissettiriyor. *Çöle İnen Nur*'un takdiminde Üstad da "Bu bir ilim değil, sanat eseridir ve ilmin içini ve dışını tahkik salahiyetinde olmadığı mukaddes kapıya, ancak, inanmış ve teslim olmuş sanat tavrıyla sokulmaktan başka çare yoktur." der ve bu yönüyle okuru aklî bir teftişten ziyade kalbî bir teslimiyete ve mutlak "doğru" üzerine kurulu hissî bir inşaya yönlendirir.

Eserlerinde kullanılan dilin de başlı başına şiirsel bir ritim ve estetik tondan ibaret olması, Necip Fazıl için sanatın tek gayesinin Allah'ı aramak ve O'nun Sevgilisi'nin kapısında durmak olduğunu bizlere çok güzel aşıyor. O, Peygamber'i "Gaye-İnsan ve Ufuk-Peygamber" olarak nitelerken, O'nun hayatını anlatmayı "insanoğlunun en soylularını dizileştiren" bir asalet arayışı olarak görüyor. Aslında Üstad, siyeri sadece bir geçmiş zaman hikâyesi olmaktan çıkarıp her an canlı, "zaman ve mekâna" hitap eden bir "Nur" tecellisine dönüştürmüş oluyor.

Meselâ klasik siyer kitaplarının aksine Üstad, tarih bilgisini de bir "arka plân" olarak kullanıyor ve asıl odağı "ruhun menşuru" (prizması) üzerinden süzülen teessürlere ayırıyor. "Dört taş duvar arasında istif edilmiş kitaplara beççilik etmek" veya sadece dış çizgileri nakletmek yerine, O'nu kendi iç dünyasındaki yansımalarıyla, âdeta yeniden hissederek anlatmayı murat ediyor. Bu lirik anlatım, okuyucunun Peygamber sevgisini bir bilgi yığını olmanın ötesine taşıyor ve bir ruh feyzi ve "yakıcı bir pencere" olarak kuşanmasını sağlıyor.

Çöle İnen Nur'daki tavrını diğer eserlerinde de görebiliyoruz. *Peygamber Halkası* eserinde Peygamber Efendimizi doğrudan anlatılan bir şahsiyet olarak ele almıyor; daha çok O'nun büyüklüğünü, etrafında oluşan daire üzerinden gösteriyor. Fakat bu dolaylı anlatımın içinde bile Peygamber tasavvuru son derece

net. Üstad'a göre Peygamber, insanlığın ulaşabileceği en yüksek nokta değil, bizzat insanlığın gâyesi ve ölçüsü. Nitekim eserinde geçen "*İnsanlığın gâyesi ve Peygamberliğin ufku olmaya mahsus bir büyüklük ki, kendisini dünya gözüyle bir kerecik göreni, isterse gören dünyanın en aşağı şahsı olsun, görmemiş olan en büyük insana nispetle kıyas kabul etmez dereceye çıkarıyor.*" (s.8) ifadesi, bu bakışın özeti niteliğinde. Burada Peygamber, bütün kıymetlerin kendisine göre belirlendiği mutlak merkez olarak konumlandırılıyor. Necip Fazıl, bu büyüklüğü tarif etmeye çalışmıyor; aksine, O'nun karşısında bütün ölçülerin yetersiz kaldığını sezdiriyor.

Bu sebepten belki de Peygamber'i anlatırken açıklama yapmıyor, ispat peşine düşmüyor, delil sıralamıyor. Onun yerine, kısa ama yoğun ifadelerle bir büyüklük hissi kuruyor. Okuyucuya da bu hissi veriyor.

Peygamber Halkası'nda sahabinin Peygamber Efendimize bağlılığı da bugün Peygamber Efendimize nasıl bakmamız gerektiğini öğütler mesabesinde. İnsanın bütün varlığını dönüştüren bir hakikat yatıyor orada. Sahabinin bağlılığı, doğrudan doğruya varlığın merkezine bağlanma hâlidir. Bu noktada Necip Fazıl'ın çizdiği tablo, Peygamber'i sadece Kur'an'ı getiren bir "aracı" gibi görmeye çalışan çarpık anlayışa da ket vurmaktadır.

Üstad'dan öğreniyoruz ki Peygamber, sadece vahyi getiren değil, bilâkis onu yaşayandır. Hakikatin yaşayan merkezidir. Sahabinin O'na olan bağlılığı da bu yüzden aklî bir kabulden ibaret değildir. Aklın ölçüp tartacağı bir ilişki değil bu. Üstad'ın anlatımında bu bağ, aklın ötesine geçen bir teslimiyet hâlidir. Ayrıca eserde sahabinin Peygamber'e olan bağlılığı anlatılırken aslında şu gerçek sürekli sezdirilir: Peygamber'i kendi seviyesine indirgemeye çalışan her yaklaşım, O'nu anlamaktan uzaklaşır. Çünkü Peygamber, insanlığı aşan bir ölçünün temsilidir. Bu yüzden sahabinin tavrı, bugünün mezhepsiz zihniyetinin aksine, teslim olan bir tavidir. Peygamberlik hakikatini doğrudan sezmiş olmanın neticesidir.

Bütün siyer kitaplarından ayıran en mühim nokta ise "Gaye-İnsan ve Ufuk-Peygamber" diyerek zamanın bir çizgi değil

Necip Fazıl, Çöle İnen Nur'da nesirle ördüğü o muazzam atmosferi, Esselâm'da kelimelerin büyümlü tesirine bırakıyor ve her bir şiir, bir naat görevi görüyor. Her mısra, O'nun varlık nuruna bir selâm; her kıta ise O'nun yüce ahlâkına duyulan hayranlığın bir nişanesi.

de daire olduğunu, gâyenin de ufkun da Allah Resûlü olduğunu, başlangıcın da O'na ulaşması için yaşandığını, geleceğin de O'na doğru genişlemesi gerektiğini anlatmasıdır. Yani Allah Resûlü, Vedâ Hutbesi'nde "*İşte zaman, yaratıldığı günden beri devrini yapa yapa nihayet gâye noktasına erişti!*" buyurur. O çağ, tüm zamanların en ulvîsiydi ve hep öyle kalacaktır. Bizim gâyemiz de o çağı, yani Asrı Saadet'i gözeterek ve ona bakarak yaşayabilmek, o çağa doğru yönelmektir.

Üstad'ın *Esselâm* eseri de bütün bir siyeri estetik şiir zevkinde sunmanın bir parçası olsa gerek. Şiirle taçlandığı siyer anlatımı, burada bambaşka bir noktada. Necip Fazıl'ın "Mukaddes Hayattan Levhalar" alt başlığıyla sunduğu *Esselâm*, siyer edebiyatının şiirle taçlandığı müstesna bir noktayı temsil ediyor. Üstad, Efendimizin hayatını bir tarih silsilesinden ziyade, ruhun derinliklerinde yankı bulan estetik tablolar hâlinde resmediyor. Siyer tarihinin en can alıcı anlarını yüksek bir sanat diliyle ebedileştiriyor âdeta.

Necip Fazıl, *Çöle İnen Nur*'da nesirle ördüğü o muazzam atmosferi, *Esselâm*'da kelimelerin büyümlü tesirine bırakıyor ve her bir şiir, bir naat görevi görüyor. Her mısra, O'nun varlık nuruna bir selâm; her kıta ise O'nun yüce ahlâkına duyulan hayranlığın bir nişanesi. Burada da Üstad'ın sadece şiir istidadını değil, Peygamber'e olan hürmet ve aşkını da müşahede etmiş oluyoruz. Bilhassa eserin son kısımlarında tasvir edilen vuslat sahneleri, Üstad'ın "rikkat ve sır idraki"nin zirvesini temsil ediyor. Peygamber Efendimizin dünyadan bekaya irtihalindeki o ince hüznü ve ardından gelen teslimiyet, Necip Fazıl'ın kaleminde "ölümün bile ne kadar güzel olduğu" hakikatine evriliyor. *Esselâm*, "ilk uç" ve "son uç" arasındaki o mukaddes hayatı, maddeyi eritip ruhu ön plâna çıkaran bir bediilikle taçlandırıyor. Velhâsılıkelâm Üstad'ın *Çöle İnen Nur* eseri, kuru tarih kitaplarındaki o yavanlığı yok ederek bilâkis insan ruhuna hitap eden renk ve tonuyla, her yaşta insanın istifade etmesi gereken, çocukların ve büyüklerin mutlaka okuması gereken temel bir eserdir.

Kemalist rejim günlüğü

SUÇLUYU ORADA BURADA ARAMAYIN: TEK SUÇLU KEMALİZM!

Kahramanmaraş'ta 8. sınıf öğrencisi bir çocuğun okula getirdiği silahlarla 1 öğretmen ve 3 arkadaşını katledip 20 kişiyi yaraladığı vahşet; nesilleri manevi değerlerinden kopararak pozitivist bir kalıba sokan Kemalist eğitim tornasasının, Amerikan tipi okul saldırılarını Anadolu'nun göbeğine taşıyarak kestiği en acı fatura oldu.

BİZANS'IN TORUNLARI MEHTER MARŞINA SIRTINI DÖNDÜ REYTING UĞRUNA FEDA EDİLEN BİR NESİL

Şanlıurfa'nın Siverek ilçesindeki Ahmet Koyuncu Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi'nde 19 yaşındaki öğrenci Ömer Ket'in pompalı tüfekle düzenlediği saldırıda 16 kişi yaralandı. Yaralıların 12'sinin öğrenci, 2'sinin öğretmen, 2'sinin ise sivil olduğu öğrenildi.

Bu olayın faili sadece o tetiği çeken 19 yaşındaki çocuk mu? Asıl fail; her akşam televizyon ekranlarından evlerimize sızan, ellerinde silahlarla birbirini infaz eden sözde "kahramanların" boy gösterdiği aşk ve racon dizileri değil mi? Türkiye'de onlarca dizi, şiddeti bir yaşam biçimi, adam öldürmeyi bir meziyet gibi pazarlıyor. Senaryolar sanki toplumu suça teşvik etmek için kaleme alınmış! Sokaklardaki bu "Vahşi Batı" atmosferine özenen gençler, bugün

kendi arkadaşlarını, kendi öğretmenlerini hedef alıyor. Bu kadar zehir içinde Meksika'ya, Brezilya'ya dönüşen bir toplum halini alıyor memleket! Turizm Bakanı çıkmış, "700 binin üzerinde Türk dizimiz dışarıya ihraç ediliyor" diye göğsünü kabartarak övünüyor. Toplum çürüten, ahlâki yerle yeksan eden, şiddeti normalleştiren bu "kültürel erozyon" paketlerini dünyaya satmakla mı?

BİZANS'IN TORUNLARI MEHTER MARŞINA SIRTINI DÖNDÜ

CHP yönetimi, 23 Nisan adına hazırlanan törende öğrencilerden oluşan mehter takımı gösteri yaptığı sırada arkasını dönerek gösteriyi protesto etti. Bu hazımsızlığın bir benzeri de Denizli'de yaşandı. Eğitimciler, çocukların gösterisi sırasında mehter marşını kapattıran okul idaresine tepki gösterdi.

KEMALİSTLER ANITKABİR'E ÇELENK BIRAKMAYAN KAYMAKAMI HEDEF ALDI

Ayaş Kaymakamı Muharrem Eligül, 23 Nisan törenlerinde Atatürk anıtına çelenk koyma programına katılmadığı ve belediye basın sorumlusunu tören alanına aldırmadığı iddiaları üzerinden CHP'lilerin hedefi oldu. Eligül, kendisine yöneltilen suçlamalara "Karanlık çevrelerin şahsıma saldırması el-

hamdülillah doğru yolda olduğumun göstergesidir" sözleriyle cevap verdi.

BURSA'DA SKANDAL: TEKBİR SESİ SUÇ SAYILDI!

Bursa'da akıllara durgunluk veren bir skandala imza atıldı. Ulu Caminde yankılanan tekbir sesleri, CHP zihniyetinin yönetimindeki belediyeyi rahatsız etti. Tekbir getiren gençlere "idari para cezası" kesildi!

TÜRKİYE'DE İNTİHAR ORANLARI ALARM VERİYOR

Türkiye'de artmaya başlayan intihar oranları, meselenin ferdî bir bunalımı aşarak içtimai bir bünye çürümesine dönüştüğünü ve manevi değerlerin tahribatını ispat etmektedir. Seküler hayat tarzı ile maddeci hırsın sebep olduğu bu umutsuzluk girdabından çıkış yolu, toplumun kendi özüne dönerek hayatın anlamını yeniden inşa etmesidir.

SABAH KAHVALTISINDA CİNAYET İZLETTİRİYORLAR! BU REZİLLİK NE ZAMAN DURDURULACAK?

Gündüz kuşağı rezaletiyle milletin ruhu ve aile yapısı hedef alınıyor! Mahremiyeti reytinge kurban eden, ahlaki çöküşü İslam'a yıkmaya çalışıp asıl kaynağın Kemalizm bataklığı olduğunu gizleyen bu programlar derhal yasaklanmalı!

KISA... KISA... KISA...

- Adalet Bakanlığı'nın 2025 verileri çocukların işlediği suçlarla ilgili çok çarpıcı bir gerçeği gözler önüne serdi. 300 binden fazla çocuğun suça karıştığı ortaya çıktı.

- CHP'li Bursa Büyükşehir Belediye Başkanı Mustafa Bozbeğ, rüşvetten tutuklandı.

- Bursa Nilüfer eski Belediye Başkanı Turgay Erdem'in rüşvetten aldığı ev ve dükkânı sevgilisinin üzerine yaptığı ortaya çıktı.

- "Rüşvet" suçundan 5 yıl 3 ay 10 gün hapis cezası verilen Adana Yüreğir Belediye Başkanı Ali Demirci İçişleri Bakanlığı'nca görevden uzaklaştırıldı.

- CHP'li Manavgat Belediyesi'ne yönelik rüşvet soruşturmasında itirafçı olan Yapı Müdürü Y.Y. "İskan başvurusu yapan tüm otelcilerden istisnasız maddi menfaat temin edildi" dedi.

- Boykottan kaçmaya çalışan Algıda, Oando ismiyle piyasaya sürüldü.

- Muğla'da 23 yaşındaki bir öğrenci, Belediye Başkanı Ahmet Aras'ın danışmanı Levent Arkan hakkında taciz suçlamasıyla şikâyetçi oldu. Mesajlar dosyaya girmedi. Arkan, ifadesinin ardından tutuklandı.

- CHP'li Bolu Belediyesi'ne bağlı BolSev Vakfı dosyasında, 2025'te "kurban bağıışı" adıyla para toplandı ancak kurbanlık alınmadığı ortaya çıktı. Tanju Özcan ve Ali Sarıyıldız'ın tutuklu olduğu soruşturmada 2 kişi gözaltına alındı.

- Üsküdar Belediyesi'nde ruhsat işlemlerinde usulsüzlük ve rüşvet suçu kapsamında yürütülen soruşturmada, aralarında Belediye Başkan Yardımcısı Filiz Deveci'nin de bulunduğu 9 şüpheli tutuklandı.

- Konya Cihanbeyli Kaymakamı Fatih Uzun'un, boykot listesinde yer alan Burger King şubesine "hayırlı olsun" ziyaretinde bulundu.

- Didim Belediye Başkanı Hatice Gençay'ın, 2. Didim Ege Lezzetleri Festivali'nde Atatürk büstünü "sağa bakıyor" diye vizyon projesi gibi tanıttı. Altyapı ve temel hizmet bekleyen vatandaşlar, CHP'li belediyenin heykel mesaisini alaya aldı.

- Uşak'ta CHP'li belediyelere yönelik rüşvet ve irtikap soruşturması büyüdü. Uşak Belediye Başkanı Özkan Yalım'ın ardından Eşme Belediye Başkanı Yılmaz Tozan tutuklandı; Celalettin Çoban ve Özhan Özgöbek'in de aralarında olduğu çok sayıda isim gözaltına alındı.

MÜTEFEKKİR SALİH MİRZABEYOĞLU'NUN BÜYÜK MUZTARİBLER -4- ESERİNE DAİR -I-

Mehmet Sami Pınar

Mütefekkir Salih Mirzabeyoğlu, *Büyük Muztaribler* serisinin dördüncü cildinde, Batı düşüncesinin krizlerini ve arayışlarını incelediği ilk üç cildin ardından, yüzünü Doğu'nun ruh köklerine döner. Mütefekkir'in bu eseri kaleme alındığı temel gaye, divan şairlerini ve Doğu'nun fikir atlasını sadece tarihî birer figür veya ansiklopedik birer veri olarak sunmak değil aksine onları bugünün fikir kavgasına dahil olan birer "muztarib" ve "hakikat arayıcısı" olarak yeniden konumlandırmaktır. Eserin ilk yedi levhası boyunca şiir idrakinden iştikak ve ebced hesabına, esatirî remizlerden mahlûsların iç mânâsına, Nefî, Fuzûlî, Bâkî ve Şeyh Gâlib gibi baş örneklerden Ahmed Paşa, Yahya Efendi, Nâbî, Nedim ve daha birçok büyük şaire, oradan da şair padişahlara kadar uzanan geniş bir hat kurulurken, asıl gaye, şiirin yalnız estetik bir zevk sahası olmadığını, hakikat, irfan, dil, tarih, cemiyet ve devlet fikriyle iç içe geçmiş bir medeniyet dili olduğunu göstermektir.

1. LEVHA

Birinci levha, eserin sadece giriş kapısı değil, bütün kitabın hangi idrak zemini üzerinde okunması gerektiğini tayin eden anahtardır. Mirzabeyoğlu burada doğrudan şairlere geçiyor, önce kendi bakış tarzını, şiire niçin yaklaştığını, divan edebiyatını hangi zaviyeden ele aldığını, bu eserle neyi hedeflediğini kuruyor. Yani "takdim-giriş" kısmı, bir önsöz olmanın ötesinde, eserin usûl beyanıdır. Daha başta "Aktör" bahsinde insanı, şairi ve mütefekkirini bir "rol sahibi" olarak ele alır. Buradaki aktörlük, modern mânâda sahne oyunculuğu değildir. İnsanın ezeldeki nasibi üzere Allah'ın muradına göre bir vazife üstlenmiş olmasıdır. (s.9) Mirzabeyoğlu'na göre herkes bir rol için-

dedir fakat şair ve mütefekkir bu rolün daha kesif, daha yüklü, daha mesuliyetli tarafında durur. Bu yüzden "insan ve toplum meselelerinin halli" bahsinde şairler ve mütefekkirler, "bâtın kahramanlarının aktörleri" olarak görünür. Böylece daha en başta şairin yeri tayin edilmiş olur: şair, estetik oyuncaqlarla oyalanan bir söz cambazı değil, cemiyetin ruhunu taşıyan, görünmeyen buudu görünür kılan, insan ve toplum davasında vazife gören bir keyfiyet adamıdır. Mirzabeyoğlu kendi eserini de bu rol içinde görür; "Büyük Muztaribler"i dünyaya açılmış bir anten gibi, doğruları ve "söylenişindeki ihtiyaç doğru" olanları gösterme işi olarak takdim eder. Bu da bize, eserin neden ansiklopedik bir tertip değil de seçici ve keyfiyet merkezli bir terkip olduğunu gösterir.

"Formülasyon" kısmı ise birinci levhanın en mühim düğümlerinden biridir. Burada Mirzabeyoğlu, bu son cildi baştan beri "Divan edebiyatının tahassüsünden fikir süzme" olarak düşündüğünü açıkça söyler. (s.12) Bu ifade başlı başına eserin metodunu verir. O, divan şiirini bir edebiyat tarihi malzemesi, bir kültür envanteri veya bir mazmun deposu olarak görmüyor. Oradan "fikir süzmek" istiyor. Yani şiirin içinde saklı bulunan medeniyet hissini, dünya görüşünü, insan telakkisini, cemiyet ölçüsünü, güzellik ve doğruluk hükmünü ayırıştırıp ortaya çıkarmaya çalışıyor. Bu yüzden "Büyük Muztaribler -4-", şairlerin hayatlarını anlatan bir tezkire olmaktan öte, şiir üzerinden medeniyet idrakini yeniden kurma teşebbüsüdür diyebiliriz. Mirzabeyoğlu burada ayrıca kendi işini bir "icad" keyfiyeti içinde takdim eder. Nasıl otomobili yapan kişi tekeri, demiri, elektriği tek tek icat etmemiş ama onları yeni bir terkip halinde ortaya koymuşsa, kendisinin de geçmiş düşünceleri ve birikimleri yeni bir terkip halin-

de bir araya getirdiğini söyler. Böylece bu eser geçmişin nakletmez, geçmişin bugünün fikri ihtiyacı için de yeniden kurmayı hedefler. Bu çok mühimdir, çünkü Mirzabeyoğlu divan şiirine dönmüyor, onu bugüne getiriyor. bugüne söylenmesi hususunda malzeme yapıyor.

Aynı "Formülasyon" bahsinde Tanzimat öncesi Türk-İslâm sanat ve fikir adamına dair çizdiği tablo, bu eserin asıl arka planını verir. Ona göre Tanzimat'a gelinceye kadar sanat ve fikir adamı, içinde yaşadığı cemiyetle, o cemiyeti yoğuran medeniyet kaynağıyla tam bir anlaşma halindedir. Dili, nahvi, ahlakı, mantığı, ruh hali, kalıpları ve miyarları dağılmamış, tersine bir bütünlük içinde kurulmuştur. Mirzabeyoğlu bu düzeni gök-toprak-ağaç benzetmesiyle anlatır: İslâm iman ve ideolojisi güneşli bir gök, cemiyet o gökten sıcaklık alan bir toprak, sanat ve fikir adamı ise o toprağa kök salan ve istidadına göre meyve veren bir ağaçtır. (s.13) Burada divan şairine bakışın esası belirlenir. Şair, ferdî heveslerin, kapalı bir saray zevkinin veya dil cambazlığının mahsulü değildir. Cemiyet, medeniyet ve iman bütünlüğü içinde yetişen bir meyvedir. Dolayısıyla Fuzûlî, Bâkî, Nâbî, Nefî, Nedim, Şeyh Gâlib gibi isimler bir medeniyetin farklı cevherlerinin billurlaştığı kutuplardır. Bu yüzden Mirzabeyoğlu, Üstad Necip Fazıl'dan naklen onları tek sıralarken her birine bir medeniyet vasfı yükler: Fuzûlî'de "garâmî hassasiyet cevheri", Bâkî'de "edâ ve estetik ruhu", Nâbî'de "kuru mantık ve akıl", Nefî'de "belagat ve hırçınlık", Nedim'de "şive ve zarafet", Şeyh Gâlib'de "irfan ve incelik" der. Burada yaptığı iş, medeniyet haritası çıkarmaktır. Her şair, o bütünü bir uzvudur ama her birinde diğerlerinden de pay vardır. Ve topyekûn bir idrak nizamı olarak görmenin yolunu açar.

"Şiir idraki" bahsi, birinci levhanın belki de en merkezî bölümüdür. Mirzabeyoğlu burada şiirin ne olduğuna dair sıradan estetik tarifleri dağıtır. Şiir, ona göre yalnızca ahenkli söz, hayal oyunu veya duygunun şık ifadesi seviyesinde kalmaz. Şiir, bir idrak buududur. Hatta çok açık biçimde "şiir idraki, Kur'an idrakidir" der. Bu hüküm, bütün kitabın mihveridir. Çünkü bu cümleyle şiir, süsten hakikate, sanatkârane bir oyundan sır idrakine yükseltilmiş olur. Mirzabeyoğlu'nun şiire bu kadar büyük bir yer vermesi, şiiri hakikatin kavranışında yüksek bir mertebeye olarak görmesindedir. Burada "kuvve-i mütehayyile" kavramı da önemlidir. Hayal, modern çağın anladığı gibi gerçekdışılık, fantezi, uçukluk sayılmaz. Aksine, idrak eden ve akleden bir kuvvedir. Bir şey göz önünde olmasa da onun suretini kurabilme, kemmiyet ve keyfiyetini kavrayabilme gücüdür. Mirzabeyoğlu, şiirin buradan doğduğunu düşünür. Şair, suretten mânâya, zahirden bâtına, kelimedan sırta geçebilme istidadına sahip kimse değildir. Bundan dolayı şiir idraki, sır idrakiyle birleşir. Burada Büyük Doğu'dan aktardığı "ilimde tecrit teşhis içindir; şiirde teşhis tecrit için" hükmü de aynı mânâyı besler. Yani ilim daha çok belirginleştirir, şiir ise belirgin olandan soyuta, derine, mahfî olana açılır. Bu yüzden şiirde müphemlik kusur sayılmaz, hakikatin sırrı yapısına uygun bir idrak tavrı olarak belirir. Şiir, kesin çizgilerle dondurulmuş hüküm halinde durmaz, hareket halinde hakikatin nabzına temas etmektedir.

Buradan "İştikak ve ebced hesabı" bahsinde geçildiğinde Mirzabeyoğlu'nun niçin klasik kültür unsurlarına bu kadar önem verdiği de anlaşılır. O, iştikak ve ebcedi yüzeysel bir kelime oyunu veya laf cambazlığı olarak ele almıyor. Bunlar onda, kelimenin mânâ damarlarına nüfuz etmenin yollarıdır. İştikak, kelimenin soy bağı, ebced ise mânâlar arasındaki gizli akrabalıkları sezdirebilir. Mirzabeyoğlu'nun bunlara verdiği ehemmiyet, dilin sadece bir iletim aracı olmayıp hakikatin katmanlarını taşıyan bir cevher oluşuna dayanır. Divan şiiri de zaten bu çok katmanlı dil idraki üzerine kurulu olduğu için, onu hakıyla anlamak isteyen kimsenin kelimenin görünen mânâsıyla yetinmemesi gerekir. Bu sebeple Mirzabeyoğlu, şiiri bugünkü yüzeysel okuma alışkanlıklarından kurtarıp eski dilin iç mânâ örgüsüne geri döndürmek ister. Fakat bu geri dönüşü kaybedilmiş mânâ katlarını yeniden devreye sokmak için yapar.

"Şiir-tâbir-fikir" başlığında da aynı istikamet sürer. Şiir, söylenmiş bir söz olma-

nın ötesinde bir tâbirdir; yani mânânın dil içinde görünüşe gelişi, sembol ve remizlerle kendine yol bulmasıdır. Fikir ise bu tâbirden süzülen çekirdektir. Mirzabeyoğlu'nun bütün gayreti, şiiri fikrin karşısında duran bir estetik alan gibi sunmak yerine, fikrin en ince, en nüfuzlu ve en mahrem ifade tarzı halinde göstermektir. Bu yüzden divan şiiri onun elinde bir söz sanatı çerçevesini aşarak fikir ve idrak sahasına dönüşür. Bu bakış, modern akademik yaklaşımdan da esaslı biçimde ayrılır. Akademi çoğu zaman şiiri form, dönem, mazmun, üslup ve tarih çerçevesinde incelerken, Mirzabeyoğlu şiiri bir medeniyet ruhunun konuşması olarak dinler. Bu sebeple onun yaptığı şey, şiirin içinden fikir tarihini süzmektir.

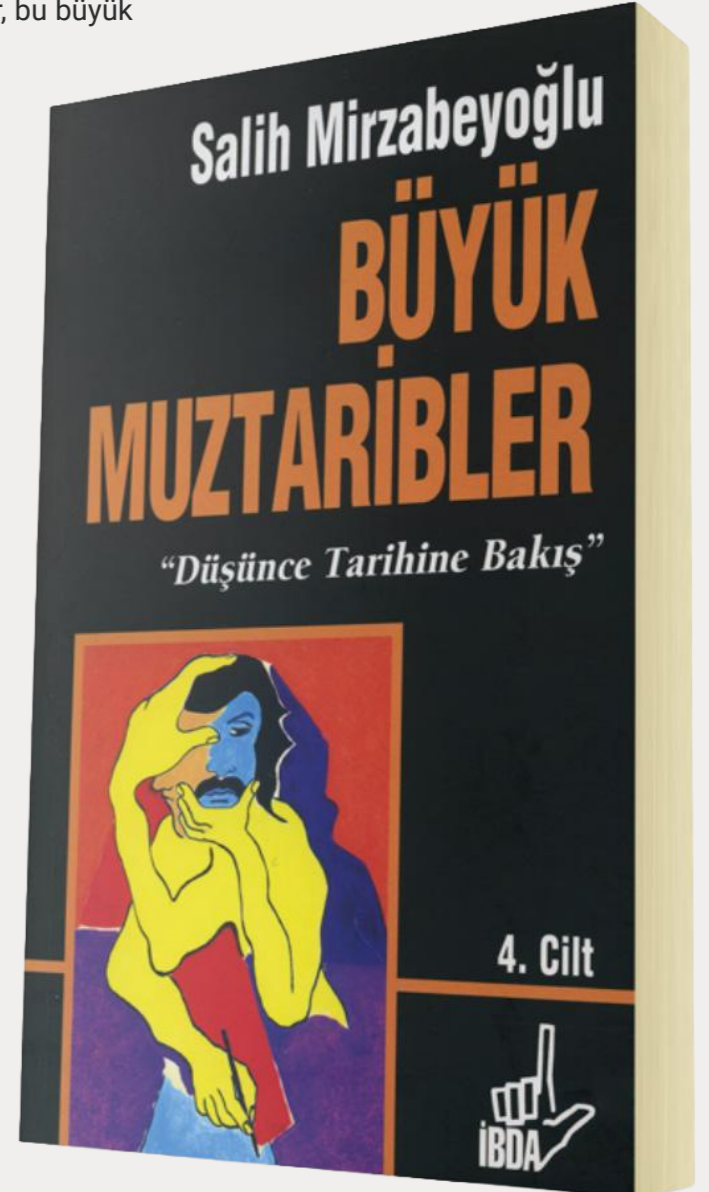
"Şair-toplum-devlet" bahsinde Mirzabeyoğlu, şairin yerini daha da berraklaştırır. Şair, cemiyetten uzaklaşıp kendi içine kapanan bir söz adamı olarak ele alınmaz. Toplum ve devletin ruhi mânâsını duyan, cemiyetin mayasını dile getiren, medeniyetin iç muhasebesini yapan ve bir milletin idrak seviyesini yoğuran şahsiyet olarak belirir. Bu yüzden divan şiiri de dar bir saray zevkinin mahsulü gibi görünmez. Onun arkasında bir devlet nizamı, bir cemiyet örgüsü, bir dil birliği ve bir hakikat anlayışı vardır. Şair, bu büyük bütünlüğün iç sesi gibidir.

"Şiir ve dil" başlığında ise bu bakış dil meselesi üzerinden derinleşir. Divan şiirine nüfuz etmek, yalnız kelime karşılıklarını bilmekle sınırlı kalmaz. Çünkü dil, başlı başına bir dünya görüşünün kalıbıdır. Dil zayıfladıkça idrak de zayıflar. Mirzabeyoğlu bu yüzden Osmanlıca dediğimiz dilin Türkçeden ayrı düşünülmemeyeceğini, sadeleştirme sırasında şiirin damarlarını incitmemek gerektiğini ve bugünkü Türkçenin de Osmanlıca iştikakların derinliğiyle yoğrulması lazım geldiğini vurgular. Böylece dil meselesi, eskiyi körü körüne muhafaza etme yahut kaba bir sadeleştirme tartışmasının ötesine taşınır. Asıl mesele, dilin mânâ kudretini yeniden işler hâle getirmek ve şiiri kelimenin ruhundan hareketle kavramaktır.

"Tenkid-kritik şuuru" bahsi, birinci levhanın başka bir mühim ayağıdır. Mirzabeyoğlu için tenkid, kusur ara-

ma merakı değildir. Tenkid, miyar sahibi olmaktır. Zaten Tanzimat öncesi sanat ve fikir adamında bulunduğunu söylediği esaslardan biri de "bir tenkid ve tayin miyarı"dır. Bu, her şeyi gelişigüzel beğenmeyen, her şeyi birbirine eşitlemeyen, güzele güzel, doğruya doğru diyebilen bir şuuru ifade eder. Kıstas, hakikate, irfana, estetiğe ve medeniyet bütünlüğüne nisbetle belirlenir. Bu yüzden eser boyunca verdiği hükümler, bir antoloji editörünün tarafsız malumatı gibi değildir. Ölçü sahibi bir mütefekkirin seçici tenkidi gibi okunmalıdır.

"Sembol-remz-esatir" başlığı, Mirzabeyoğlu'nun divan şiirine niçin yüzeyden değil de derinden yaklaştığını bir kez daha gösterir. Ona göre şiirin dili açık anlatım dili değildir. Remizlerle, sembollerle, çağrışımlarla, kadim hafıza tortularıyla çalışır. Başkaları gibi şiire yaklaşmaz. Sevgili, şarap, meyhane, gül, bülbül, gece, yol, ayrılık gibi unsurlar yalnızca görünen anlamlarıyla değil, daha üst mânâlara açılan eşikler olarak değerlendirilir. Bu yüzden divan şiirini sadece literal okumak onu öldürmektir. Mirzabeyoğlu, bu eserde de şiirin remzî yapısını çözmeye çalışır. Divan şiirini, kopya mazmunlar yığını olmaktan çıkarır,

remzî bir mânâ nizamı olarak görünür kılar.

“Şiire muhatab anlayış” bölümü, eserin okur-
dan ne istediğini bildirir. Mirzabeyoğlu, şiiri
herkesin kolayca tüketebileceği bir nesne
haline getirmez. Ona göre şiire muhatab
olmak, bir terbiye, bir dikkat, bir seziş ister.
Bu yüzden şiir hakkında ders verilmez, alınır
dercesine bir tavır içindedir. Şiire yaklaşan
insanın, onda yalnızca açıklık ve pratik fay-
da araması şiirin ruhuna aykırıdır. Şiir, insanı
kendisi seviyesine çağırır. Okuyucu şiiri ken-
dine indirmeye değil, kendini şiirin idrak se-
viyesine yükseltmeye mecburdur. Bu, divan
şiirinin niçin bugün zor anlaşıldığı mesele-
sine de ışık tutar. Zorluk, şiirin kusuru değil
okuyucunun irtifa kaybıdır.

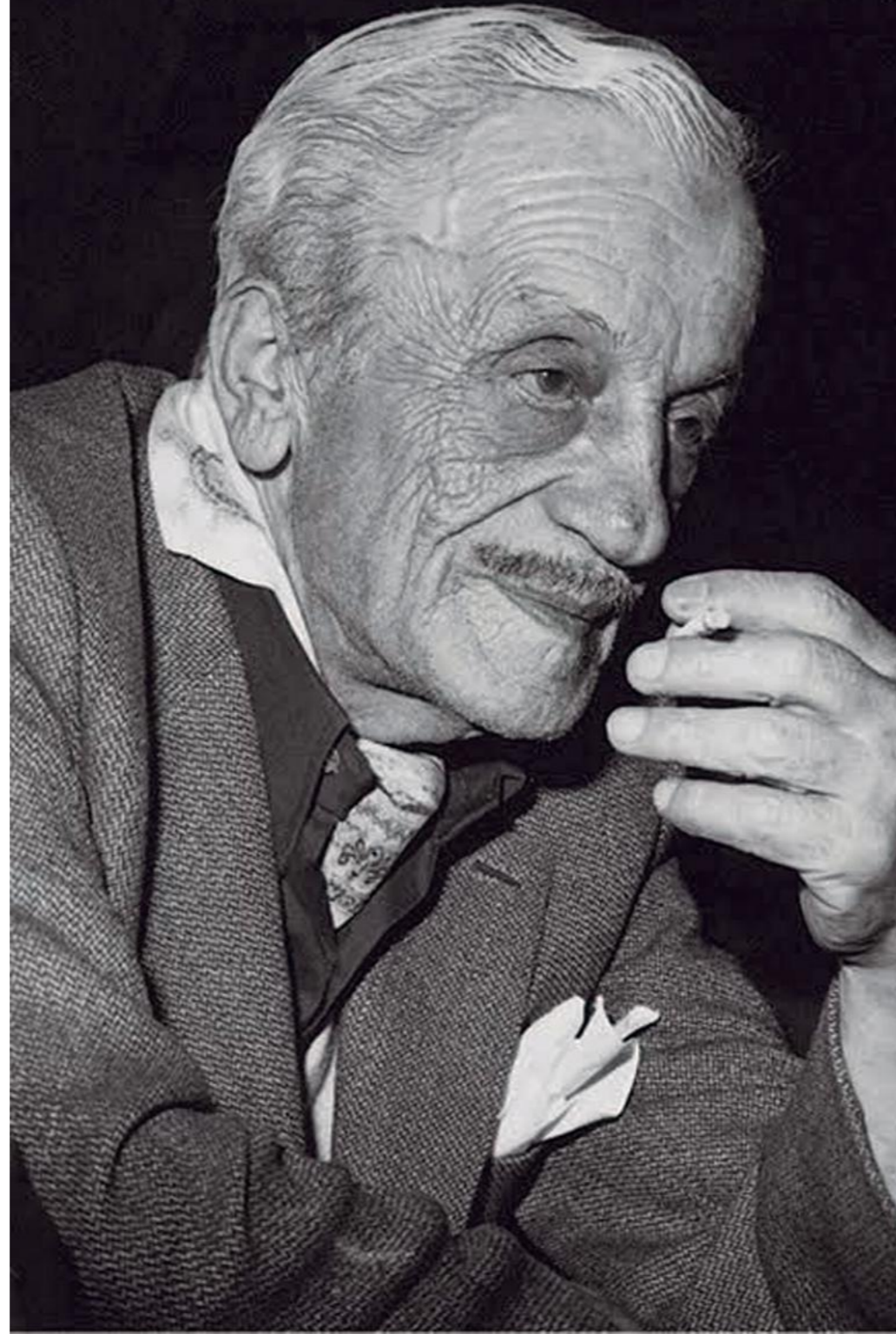
Mütefekkir Mirzabeyoğlu, *Şiir ve Sanat
Hikemiyatı* eserinde bu meseleyi daha da
açarak, sanat ve şiire yaklaşımın kuru tah-
lil, parçalama ve kadavralaştırma usulüyle
kurulamayacağını, asıl hedefin, muhatabın
estetik idrakine hitap etmek, onda bir intiba
uyandırmak ve mevzuu benimsetmek oldu-
ğunu vurgular. Ona göre eser, “ne türlü ba-
kılması gerektiğini gösteren bir ölçülendir-
me” çerçevesinde okunmalı. Sanat üzerine
düşünme ile sanatı üzerinde düşünme aynı
hat içinde ele alınmalı, okuyucu da şiiri dışa-
rıdan seyreden biri gibi kalmak yerine o idrak
halkasına dahil olmalıdır. Bu yüzden “şiire
muhatab anlayış”, şiirin remiz, tecrit, seziş
ve estetik nizamına doğru yükselme gayre-
tiyle mümkündür. Şiirin bıraktığı intiba, taşı-
dığı ruhî tesir ve çağırıldığı iç derinlik burada
belirleyici hale gelir. Nitekim Mirzabeyoğlu,
şiirin “seçme ve gizleme sanatı” oluşundan
hareketle, hakikatin örtü ve perde içinden
tecelli ettiğini, bu sebeple şiirin herkes için
aynı açıklıkta tüketilecek bir alan sayılamayacağını, ancak estetik idraki gelişmiş muhatabta gerçek karşılığını bulacağını ortaya koyar. (s.247)

Eserde Fuzûlî'ye bakış da bu birinci levhanın ruhu içinde anlaşılmalıdır. Mirzabeyoğlu, daha girişte Fuzûlî'yi “garamî hassasiyet cevheri” olarak işaretler. Bu, çok yoğun bir tarif. Fuzûlî burada basitçe aşk şairi diye damgalanmıyor. O aşkı, hassasiyeti, iç yanışı, ıstırapı ve derinliği bir cevher halinde taşıyan büyük bir kutup olarak gösteriliyor. Sonraki bahislerde Fuzûlî'nin “mübhem” anlayışını açıklarken de, bunun boş laf kalabalığı olmadığını, şiirin kendine mahsus saklama sanatı içinde hakikati taşıyan bir yol olduğunu anlatır. Aynı zamanda Fuzûlî'nin “fildişi kule” şairi olmadığını, feyzin umumî olması gerektiğini söyleyerek, onun halktan kopuk bir süs şairi gibi görülmesine karşı çıkar. Fuzûlî'yi şiir için yaşayan, şiir dünyası ile hayat telâşları arasındaki çetinliği bizzat yaşayan büyük bir şair olarak görür.

(Devam edecek...)

ÜSTAD NECİP FAZIL'IN ESERLERİNDEN SEÇKİ

Üstad Necip Fazıl Kısakürek'in ruh dünyasını ve fikir çilesini yansıtan en temel eserlerini sizler için bir araya getirdik. Üstad'ın kaleminden çıkan bu kıymetli mirasın fikir ve gönül dünyamızdaki büyük önemine binaen, bu özel seçkiyi siz değerli okurlarımız için hazırladık.

CİNNET MUSTATİLİ

Bir ansiklopediye geçmiş ifadeyle, “hap-
isleri üniversite yıllarından çok olan”
Necip Fazıl, 1943'den başlayarak 1947-
1950-1951-1952-1957-1959 ve 1960
senelerinde cezaevine girdi. Son mahkû-
miyet kararı ise vefatı sebebiyle infaz
edilemedi. 1955'de “Yılanlı Kuyudan” is-
miyle yayınlanmış olan eser, hapisane
günlerinin, “büyük sanatkâr” a has, derin
ve duyarlı bir iç hayat üzerindeki müthiş
tesirini yansıtan bir ıstırap ve gözyaşı
günlüğüdür.

BİR ADAM YARATMAK

Geçirdiği büyük ruh çilesinin sahne des-
tanı... İstanbul Şehir Tiyatrosunun 1937-
38 sezonunda Muhsin Ertuğrul tarafın-
dan sahnelenip temsil edilen eser, ilk
temsil gecesinden itibaren çok büyük
yankı uyandırmış ve 1977 yılında sine-
maya da aktarılmıştır.

KAFA KAĞIDI

Hayat hikâyesini bazı eserlerinde gere-
ğince yazmış olduğunu, ancak asıl ruh
hayatını, ruhunun kafa kâğıdını resim-
lendirmek istediğini dile getirirken, bu
eseriyle geçmiş, özellikle çocukluk gün-
lerinin perdesini bir daha aralar. Kafa
Kâğıdı, olayların dış tezahür çizgilerin-
den ziyade, onları doğuran ruhî oluşları
tesbite yönelik bir otobiyografidir. Yarım
kalmışlığı ile ayrı bir “hususiyet” kaza-
nan eser, Ocak 1984'de Milliyet gazete-
sinde tefrika edilmiş ve daha sonra ki-
taplaşmıştır.

O VE BEN

Hayatını, Abdülhakîm Arvasî Hazretle-
ri'ni ‘Tanıyınca Kadar’ ve ‘Tanıdıktan
Sonra’ diye iki bölüme ayıran Necip
Fazıl, Efendisine doğru kendisini cezbe-
den hadiseleri de mânâlandırıldığı otobi-
yografik eseri ‘O Ve Ben’i 1975'de şöyle
takdim etmiştir: “Bu eser, dünyaya geli-
şimden bugüne kadar en hususî renkleri,
çizgileri ve sesleriyle hayatımın hikâyesi
ve asıl O'nu tanıdıktan sonra mânâsını
anlamaya başladığım vücut hikmetinin
bende tecelli eden yakıcı ifadesidir. Bu
bakımdan, kendilerini görünceye kadar
malik olabildiğim bir buçuk esere nisbet-
le bugün 60 cildi aşan ve hepsini birden
o nura borçlu bildiğim eserler arasında,
şimdiki, baş köşeye oturtulması lâzım
ve en mahrem iç ve dış iklimlere doğru
bir belirtiş olarak takdim ederim.”

YUNUS EMRE

Mezarlığı olmayan köyü bulmak için yola
çıkarak ve ilk bilgi olarak, ölümsüzlüğe gi-
den yolun insanın kendi içinden geçtiğini
öğrenen Derviş Yunus'un hikâyesi...

PARA

Piyesin baş aktörü, hayata hâkim küçük
tedbirlerin, miskin hesapların adamı bir
Banka Patronudur. Para kazanmak uğ-
runa her şeyi meşru görür, ama asla,
ahlâksızlığının üstünü örterek namuslu
görünmek gibi riyakâr bir tavır içine gir-
mez. Hasılı, ahlâksızlığında samimi bir
adamdır. Ayrıca, aile fertlerinden başla-
yarak, yanında çalıştırdığı ve toplumun
çeşitli kademelerinde ilişkide bulunduğu
namuslu ve dürüst görünen insanların
çoğunluğunun samimi olmadığını da
farkındadır. Piyes'te gelişen hadiselerin
merkezinde para, öyle bir ölçüdür ki, in-
sanların bütün içyüzünü olduğu gibi or-
taya çıkarmaktadır...

SAHTE KAHRAMANLAR

Sahte Kahramanlar, İslâm ve Öbürleri...
Necip Fazıl Kısakürek'in iki ayrı konfe-
ransı...

Her konferans, farklı tarih ve şehirlerde
çeşitli defalar binlerce dinleyiciye hita-
ben verilmiş olup büyük ilgi doğurmuş-
tur. 1949'da Büyük Doğu Cemiyetinin ku-
ruluşundan itibaren Anadolu'yu bir uçtan
öbür uca sarsan Necip Fazıl için, mevzu
ne olursa olsun verdiği her konferans,
“Tanzimattan beri gelen sahte inkılap-
ların çürüttüğü ruh kökümüzü kurtarma,
kâinat çapında hesaba vurma, Türkün
ruh ve madde dünyasını Batının da hay-
ran olacağı ve içinde her derde deva bu-
lacağı bir ideolocya planında kurma ide-
ali”ne bağlıdır.

TANRI KULUNDAN DİNLEDİKLERİM

Eserin içeriğini oluşturan yazılar, 1943
ve 1945 Büyük Doğu dergilerinde “Tanrı
Kulundan Dinlediklerim” başlığı altında
kaleme alınmıştır. Başlıktaki nisbetlen-
dirmenin de ifadelendirdiği gibi eser,
Necip Fazıl'ın Efendisinden aldığı feyzin
bereketiyle, tarih, fikir, sanat, şiir, roman,
hikâye, tiyatro; hâsılı el attığı her mevzu-
da, “O kapıya bağlı kıymetlendirme ölçü-
lerini” billurlaştırdığı bir eserdir.

MOSKOF

Toplumlar ve milletler arasındaki zıtlığa,
buzdağı ve yanardağ derecesinde en
keskin örnek olarak, Moskofla Türkün
gösterilebileceğini söyleyen Necip Fazıl,
bu eserde tarihî bir perspektif içinde
Türk- Rus münasebetlerinin tahlilini ya-
par. Bu tahlilin içinde “Moskof” sözcü-
ğünün ifade ettiği mânâ kadar Altun Or-
du'dan başlayarak Cumhuriyet devrine
kadarki Türk tarihinin kritik dönemlerinin
teşhis ve mânâlandırılması da vardır. Üç

ana bölüm halindeki eserin, kitap boyun-
ca ispatına girilen temel tezi ise, 1917
ihtilalinden sonra bütün dünyanın başına
belâ kesilen Rusya'nın dünya sahnesi-
ne çıkmasında iki Müslüman ve asılları
Türk başbuğun, 14. Asır sonlarında Ti-
murlenk'in ve 18. Asır başlarında Baltacı
Mehmet Paşa'nın sorumlu olduğudur.

TOHUM

Muhsin Ertuğrul, bir yemekte; “Niçin bir
piyes yazmıyorsun?” sualiyle, tiyatroyu,
“hayatın (kantite) gibi değersiz ve
geçici yüzünü değil, (kalite) gibi derin
ve sonsuz şahsiyetini zapteden ve onu
molozlarından ayıklayarak tasfiye eden,
tıpkısını, fakat başka türlü olduğunu gösteren
mistik bir ayna olarak gören Necip Fa-
zıl'ın yıllardır içinde gömülü bir hasrete
dokunur. O anda, Şehir tiyatrosuna bir
eser teslim etmek için sadece 20 günlük
bir süre kalmıştır. Hemen kararını verir
ve 7 gün içinde “Tohum”u bitirir. 1935
senesinde Muhsin Ertuğrul tarafından
sahnelenen “Tohum” piyesinde olay,
Anadolu'nun işgal edilmiş bir köşesinde,
Maraş'ta cereyan eder. Vatan sadece bir
toprak parçasından ibaret değildir. Do-
layısıyla vatani müdafaa'nın gizlediği bir
aksiyon; aksiyonun gizlediği bir fikir; ve
fikrin gizlediği mahrem bir benlik olmak
gerekir. Tohum, milli mücadeleyi, Ana-
dolu halkının öz benliğinde mevcut ru-
hun bir fıskırışı olarak gösterir.

REİS BEY

1948'den 1960 yılına kadar geçen süre-
de tiyatro eseri kaleme almayan Necip
Fazıl, 1960 ihtilaliyle girdiği hapiste, üç
piyes yazmıştır: Ahşap Konak, Kumandan
ve Reis Bey. Piyesin ana karakteri
Reis Bey, bir ağır ceza reisisidir. Ömrü otel
odalarında geçmiş, yapısal ve tuhaf
bir adam. Taş kalpli bir kanun tatbikçi-
si... Onun nazarında merhamet, idamlık
bir suçtur ve “cemiyette bir ferdi koru-
mak için bin kişiye idam gömleği giydirmekten
kaçınmamalıdır.” Günün birinde,
annesini öldürdüğü iddiasıyla huzuruna
çıkartılan bir gencin idamına karar verir.
Artık olaylar çok farklı gelişecek ve Reis
Bey'in buz gibi iç dünyası müthiş bir sar-
sıntıyla yerle bir olacaktır.

BATI TEFEKKÜRÜ VE İSLÂM TASAVVUFU

Bu eser, 1962 yılının Ramazan ayında
üç gece teravihten sahur vaktine kadar
konferans şeklinde verildikten 20 sene
kadar sonra bizzat Necip Fazıl tarafın-
dan kitaplaştırılmış ve ideolocya Örgü-
sü'ne bağlı olarak en başa alınması
gerekten verimlerinden biri olarak göste-

rilmiştir. İki ana bölümden oluşan kitapta, “Batı Tefekkürü”başlığı altında İlkçağ felsefecilerinden başlayarak günümüze kadar ulaşan Batı düşünce çizgisi kısa ve kalın hatlarıyla ele alınmış ve hükme bağlanmıştır. İkinci bölümde ise İslam tasavvufu, en ince ve mahrem çizgileriyle anlatılmıştır. Batı Tefekkürü ve İslâm Tasavvufu yayınlandığı 1982 senesinde Türkiye Yazarlar Birliği’nin fikir ödülünü kazanmıştır.

PEYGAMBER HALKASI

Sahabiî, “Ümmetin temel yapısı; kalbini, duygu ve düşüncesini peşin olarak O’na bağlayan ve sonra bu bağlanış etrafındaki hakikat dairesi üstünde dilediği gibi akıl atını koşturan ve artık hiçbir akıl sıkıntısı çekmeyen büyük insan örneği olarak tarif eden Necip Fazıl, bu eserinde, “Sahabi keyfiyetinden bir pırıltı verebilmek gayesini” gütmüş ve alınlarında Sahabîlik nurunu taşıyan ebediyet kahramanlarından bir kısmını örneklemiştir.

HESAPLAŞMA

Hesaplaşma, Tarihte Yobaz ve Yobazlık, Türkiye ve Komünizm... Necip Fazıl, mücadele tarihinin bilançosunu kalabalıklar önünde “Hesaplaşma” konferansı ile çıkarırken, “Tarihte Yobaz ve Yobazlık” isimli konferansında, en ulvî hakikatleri kendi basit anlayışı içinde hapseden, donduran ve “ahmakça inanışla aptalca reddediş” arasında gezen Yobazın ruhi portresini çizer, vasıfları üzerinde durur ve tarihi örneklerini verir. “Türkiye ve Komünizm ” ise, bir antitez olarak gördüğü Marksizmin fikri tahlili yanında, komünizmin Türkiye macerasına dikkatleri çeker.

ESSELÂM

“Bu eser, bir mevlid mi?.. Hayır! Sadece O’na olan eritici aşkımin ve gevşemez bağlılığımın vecd destanı.” “Kıyamete kadar gelecek mukaddesatçı Türk gençliğine ithaf” edilmiş olan ve sonuna “Vasiyet” bölümü de eklenmiş bulunan, Peygamberler Peygamberinin mukaddes hayatının 63 Levhada manzum olarak anlatıldığı eser, 1960-61 hapsinde yazılmaya başlanmış, son şekline ise 1972 Ramazanında kavuşmuştur.

DÜNYA BİR İNKILÂP BEKLİYOR

Dünya Bir İnkılap Bekliyor, Yolumuz Halimiz Çaremiz, Ruh Muvazenesi, Her Cephesiyle Komünizm... “Evet, İslâm, 16. Asır sonlarına doğru temsil kadrosunda zaafa uğramıştır. Ama daha sözünü söylemiş değil. Son sözünü temsil kadrosunda ve yeni telakkiler önünde henüz

söylememiştir. Bu son sözü söyletecek nesli yoğurmaya çalışıyoruz.” Her konferans, bu çabanın eseri halinde, konu başlığının işaret ettiği meselelerde sosyal bir şuur zemini oluşturma teşebbüsüdür.

TARİH BOYUNCA BÜYÜK MAZLUMLAR

Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar, her dinde, her inanışta ve her milletten mazlumun, zulmediciye nisbetle ele alındığı bir eserdir. Büyük Yunan Filozofu Sokrates’ten başlayarak, İsa dininin mazlumları, İslâm’ın ilk kurbanları, Peygamber torunu iki şehit Hazreti Hasan ve Hüseyin, Haccac’ın zulümleri, İmam-ı Azam ve diğer mezhep imamları, Mansur, Jan Dark, Cem Sultan, San Bartelomi Kurbanları, Genç Osman, Jan Kalas, Büyük Fransız İhtilali kurbanları, Dreyfus ve İttihat Terakki cinayetlerine kadar tarih boyunca zulme uğramış birçok şahsiyet bir araya getirilir. Eser, tarihî zulüm ve mazlumluk davasına bir giriş mahiyetinde sunulur.

TÜRKİYENİN MANZARASI

İlk defa 1973’te, Cumhuriyetin 50. Yılı münasebetiyle yayınlanan kitap, müthiş bir bakış açısı genişliği ve vizyon derinliğiyle adeta günümüz için yazılmıştır. 1839 Tanzimat hareketiyle başlayan Türkü ruh kökünden koparma hamleleri ve Batılılaşma gayretlerinin ekonomik, sosyal, siyasî, ilmî, ahlâkî ve dinî yönlerden ülkeyi ne hale getirdiğinin kuşbakışı resmi ve acı tahlili...

NUR HARMANI

Binlerce Hadîs içinden bir demet halinde, Peygamberler Peygamberinin topyekûn eşya ve hâdiseleri aydınlatan mübarek sözleri... “Hakikat” ve “Ahlâk” ana başlıkları altında 254’er Hadîs’in derlendiği kitabın son bölümünde “Manzum 101 Hadîs” yer almaktadır.

İMAN VE İSLÂM ATLASI

İman ve İslâm Atlası, alışılmış din kitaplarının dışında bir anlayışla, şekille ruhu ve amelle hikmeti birbirine emdirmek gayesi etrafında, en emin ilmihâlde en şaşmaz tefekkürü birleştirme iddiasındaki bir eserdir. 1960-61 hapsinde yazılmaya başlanmış, uzun yıllar bir rüşeym halinde taşındıktan sonra 1981’de yeniden ele alınarak kalıba dökülmüştür. Müellif, bütün sanat, fikir, vecd ve imân melekelerini birleştirerek eseri yepyeni bir hâdise olarak ortaya koyma gayesini dile getirir. Eser, doğrudan doğruya kaynağa yönelme, tarife yerine gayeyi özülle ruhlara sindirme, reçete yerine mânâda ilacın kendisini tattırma çaba-

ıyla şekillenir. İskelet üzerine vücudu yerleştirmek ve peteği en halis balla doldurmak benzetmeleriyle ifade edilen bu cehd, müellifin bütün eserlerini tamamlayıcı bir mahiyet taşır ve neticesini yeni iman ve İslâm nesline bırakır.

VELİLER ORDUSUNDAN 333

Evlîyâ menkıbeleri... Ebu Hâşim Sofî’den başlayarak, herhangi bir silsile ve tarih endişesine kapılmadan, kol kol, karmakarışık ve umumî şekilde yüzbinlerce namsız ve nişansız velî arasından 333’ünün; “aklın patladığı ve hesabın kül olduğu sınırdan ilerideki âlemde meclis kuranlar”ın hikayesi... Kitabın son bölümünde, “Kadın Erenler”den bir kısmı şu ölçü altında levhalaştırılmakta: “Kadın, velîlik şartlarına büründüğü zaman, fazl bakımından erkeği geçer.” 1945 Büyük Doğu dergilerinde tefrika edilen ve “Hal-kadan Pırıltılar” ismi altında defalarca basılan, fakat bir türlü laykiyle bütünleştirilemeyen eser, nihayet 1976 yılında bizzat kendisi tarafından son şekline kavuşturulmuştur.

İDEOLOCYA ÖRGÜSÜ

“Bu eser, benim bütün varlığım, vücut hikmetim, her şeyim... Ben, arının peteğini hendeseleştirmeye memur bulunması gibi, bu eseri örgüleştirmek için yaratıldım. Şiirlerim de, piyeslerim de, hikâyelerim de, ilim ve fikir yazılarım da sadece bu eserin belirttiği bina etrafında bir takım “müştemilât”dan başka bir şey değil... Güzelim Türkçenin “katık” tâbiri ne kadar yerinde. Gerçek gıda “nân-ı aziz” dediğimiz ekmektedir ve gerisi, ona katılmaktan kinaye “katık”tan ibaret... İçinde yüzde elliden fazla (hidro-karbone) cevher bulunduran ekmeğin, pastaların üstündeki her türlü krema ve (fantezi) oyunlarına sırt çevirmiş, kuru ve yavan, fakat besleyici ve kurtarıcı fikre ne güzel remz!.. İşte, ezel kadar eski ve ebed kadar yeni, topyekûn insanlık çapındaki dâvanın bu eserini tamamlarken, onu, gıdasını Büyük Doğu ekmeğine borçlu bildiğim Anadolu gençliğine ithaf ederim.”

ÇÖLE İNEN NUR

Çöle İnen Nur, Üstad’ın hayatına yön veren ve kendisine biricik yolu gösteren Esseyyid Abdülhakîm Arvâsî Hazretleri’nin ruhaniyetine ithaf ettiği bir eserdir. Allah Resulü’nün mübarek hayatını konu alan eser, ilk olarak 1950’de kaleme alınmış, farklı başlıklarla çeşitli dönemlerde tefrika edilmiş, yarım kalan teşebbüslerin ardından 1969’da nihai şekline kavuşmuştur. Eser, siyer kitaplarının alışılmış anlatımından farklı olarak, en emin kaynaklardan devşirilmiş olmakla

birlikte, akli ispat ve teftiş gayesi gütmeyen; iman sahiplerine hitap eden, mutlak doğru üzerine hissî ve teessürî bir çatı kuran bir deneme mahiyetindedir. Bu yönüyle bir ilim çalışmasından ziyade, inanmış ve teslim olmuş bir sanat tarzıyla kaleme alınmış eser olarak takdim edilir.

SON DEVRİN DİN MAZLUMLARI

“Bu eser, ‘Tarih Boyunca Büyük Mazlumlar’dan sonra beklenmesi ve ona eklenmesi gereken bir bahsi çerçevesiyor. İmân ve ideal uğrunda umumi mazlumluk davasının çok yakından, öz hayatımızdan, yakın tarihimizden ele alınması ve hususi planda gösterilmesi... Bu yakın tarih ve hususi plân, İttihad ve Terakki ile başlayan, Cumhuriyetle yerleştiğini gördüğümüz İslâm nefretinin zeminini çizer ve o zemin üzerinde en kuduz zulüm kılıcıyla düşürülen mazlum başların hikâyelerini anlatır.”

ULU HAKAN

Ulu Hakan, Necip Fazıl’ın toplum dâvasında Türk tarihi ve sahte inkılaplar bilmesinin anahtar şahsiyeti olarak gördüğü Abdülhamid Han’ın hayatını, bir tez ve dava çerçevesi içinde ele aldığı bir eserdir. Üstad, bu çalışmada Abdülhamid’i kuru bir biyografi konusu olmaktan çıkarak, tarihî bir hesaplaşmanın merkezine yerleştirir. Eserde, Abdülhamid hakkında kursaktan doğma uydurmalar yerine, onun şahsiyeti etrafında bir sentez kurma gayesi öne çıkarılır. Necip Fazıl, Abdülhamid’in tarihî büyüklüğüne dikkat çekerken, onun hakkında üretilen ve uzun yıllar devam eden sahte tarih anlayışına karşı açık bir reddiye ortaya koyar.

BAŞBUĞ VELİLERDEN 33

Velîler Ordusu kitabında hayatı anlatılan 33 Velînin içine, “Bir” sayısını Allah Resulüne verdikten sonra mukaddes emaneti O’ndan alıp günümüze kadar getiren, O’nunla beraber 33 büyük velî, esere bilhassa alınmamıştı. İşte, Necip Fazıl’ın kaleminden oraya alınmayan ve hususî bir kolu, “Silsile-i Zeheb-Altun Halka”yı oluşturan 33 mâna kahramanının kelâma bürünbildiği kadarıyla mukaddes hayatları...

İMAN VE AKSİYON

İman ve Aksiyon, Özlediğimiz Nesil... Necip Fazıl Kısakürek’in iki ayrı konferansı... Her konferans, farklı tarih ve şehirlerde çeşitli defalar binlerce dinleyiciye hitaben verilmiş olup büyük ilgi doğurmuştur. 1949’da Büyük Doğu Cemiyetinin kuruluşundan itibaren Anadolu’yu

bir uçtan öbür uca sarsan Necip Fazıl için, mevzuu ne olursa olsun verdiği her konferans, “Tanzimattan beri gelen sahte inkılapların çürüttüğü ruh kökümüzü kurtarma, kainât çapında hesaba vurma, Türkün ruh ve madde dünyasını Batının da hayran olacağı ve içinde her derde deva bulacağı bir ideolocya planında kurma ideali”ne bağlıdır.

DOĞRU YOLUN SAPIK KOLLARI

Doğru Yolun Sapık Kolları, Allah Resulü’nün ümmetinin firkalara ayrılacağına dair haberinden hareketle, Hazreti Osman devrinden itibaren ortaya çıkan sapık itikad ve davranışları ele alır. Eserde, bütün ihtilâfların kuru akıl ve şeytanî hayalde birleştiği vurgulanırken, sahibinin temsil ettiği vecd ve teslimiyetin zamanla zayıflamasıyla ayrılıkların ve itikadî sapmaların doğduğu ifade edilir. Kitapta, “Sünnet ve Cemaat Ehli” dışında kalan batıl kollar, ilk örneklerinden itibaren tarihî bir geliş içinde incelenir ve günümüze bağlanır. Gaye, İslâm’ı olduğu gibi bulmak, dinin ulvî ve mücerred hakikatini ortaya çıkarmak; onu uydurmalara ve şahsî vehimlere feda etmemektir.

TASAVVUF BAHÇELERİ

“İrşad edicim, Kurtarıcım ve Efendim Abdülhakîm Arvasî Hazretleri’ne ait, dışından öğretici mahiyette bu son asrın en büyük din eserini, en titiz sadakat, en derin dikkat ve en keskin haşyetle sadeleştirirken, kendimden ekleyeceğim biricik ölçü, Büyük Veli’nin muazzez ruhaniyetine sığınmak ve affını dilemektir.” Kitapta, tarifinden başlayarak, tasavvufun gayesi, konusu ve terimleri; Nakşî yolunun hususiyetleri ve ayrıca sufi, mutasavvıf, melamî ve fakir gibi tabirler izah edilmektedir.

SİYAH PELERİNLİ ADAM

Siyah Pelerimli Adam, Kumandan... Necip Fazıl, oynanmasından ziyade okunması için kaleme aldığı bu eserini, “tek perdede bir hikâye” şeklinde takdim eder. Eser ilk defa 1943 Büyük Doğu’larında tefrika edilmiştir.

AHŞAP KONAK

Necip Fazıl’ın 1960 İhtilalinden sonra girdiği hapisnede yazdığı ikinci piyes olan Ahşap Konak, giderek yozlaşan ve ahlâkî değerlerinden uzaklaşan bir toplumu, çekirdeğinden gösteren bir temsildir. Ahşap Konak, üç neslin bir arada fakat ayrı katlarda ve aralarındaki korkunç anlayış ve yaşayış uçurumu içinde yaşadığı bir mekânı temsil ederken, zaman boyutunda, 1950 sonrası Türk cemiyetinin tezatlara içindeki içler acısı halini sembolize etmektedir.

YENİÇERİ

Yeniçeri’yi dünyanın ilk teşkilatlı ve meslekî ordusu olarak gören ve gösteren Necip Fazıl’a göre, Yeniçeri, kuruluşundan sonraki ilk iki asır içinde ideal askerdir ve devletin gayesine ve ahlâkına bağlıdır. Tanzimata kadar sürecek olan sonraki üç asır içindeyse bizzat devlet suikastçısı bir âsidir. Yeniçerinin bu çöküşü, ruhi ve sosyal bir müessire, iman vecd ve aşkının gönüllerden uçup gitmesine bağlıdır ve Yeniçeri, bu korkunç ve hazin tecelliyi göstermekte sadece bir vesiledir. Bu eser, müellifinin bizzat belirttiği gibi, tarihî rezalet ve fecaatlerin bir hikâyesi olarak kaleme alınmış olmaktan ziyade, Yeniçerinin işe nereden başlayıp, işi nerede bitirdiğini göstermek ve bunun ruhi ve sosyal müessirlerini çerçevelemek gayesiyle yazılmıştır.

GÖNÜL NİMETLERİ

İmam Kastalanî’nin, Allah Resulü’nün hayatını anlatan “El-Mevahibü’l Ledüniyye” eserini, Gönül Nimetleri ismiyle, şair Bâkî çevirisinden kendi üslubuna dökerek günümüz diline aktaran Necip Fazıl, kitaba yazdığı takdimde, dikkatleri şu noktaya çekmektedir: “Okuyucuların Kâinatın Efendisine ait bu eseri, benzerleri arasında en eminlerden biri tanımlarını diler ve bu mukaddes mevzu karşısında haşyetle tusmaktan ve eseri tatmaya çalışmak tasviyesinden başka söz olmadığını bildiririz...”

VATAN DOSTU SULTAN VAHİDÜDDİN

Eser, ismi vatan hainliğine çıkarılan Sultan Vahidüddin’i savunmak ve Milli Kurtuluş Hareketi’nin ilk defa onun tarafından düşünüldüğünü ve Mustafa Kemal’in bu maksatla Anadolu’ya gönderildiğini tespit gayesiyle yazılmıştır. “Sultan Vahidüddin” kitabı, günlük bir gazetede (1968-1968) tefrika edildikten sonra 1968, 1975 ve 1976 tarihlerinde yayınlanmış ve bu üç basımın 1. ve 3’üncüsü hakkında, Mustafa Kemal’e hakaret içerdiği iddiasıyla dava açılmıştır. Eserin ilk basımıyla ilgili açılan ceza davası, dosya Yargıtay incelemesindeyken çıkan basın affı sebebiyle muameleden kaldırılmış; 3. basım sebebiyle açılan ceza davası ise, kitapta öne sürülen fikirler, Nutuk isimli esere aykırı olduğu için, kitabın toplatılmasına ve Necip Fazıl’ın 1,5 yıl hapse mahkumiyetine karar verilmiştir. Kesinleşen mahkumiyet kararı, Necip Fazıl’ın 25 Mayıs 1983 tarihinde vefatı sebebiyle infaz edilememiştir.

SÖZÜ BAHAR, İŞVESİ BAHAR

Handan Özduygu

Neredesin ey gönlü merabi!.. Sözü bahar, işvesi bahar Gel!.. Can derûnundan inci, mercan al...

Bahar, tabiatın uyanması ile açan rengârenk çiçekleriyle kendini belli ederken, siz "Bahar gelmiş neyime..." diyenlerden mi, yoksa baharın neşesinden gönlü 'merabi' olanlardan mısınız?

Merabi, lügatte ilkbaharda oturulacak yerler olarak izah edilmiş. Baharı teneffüs etmek, baharı temâşâ ederek yenilenip tazelenmek için gidilecek, oturulacak mekânlar demek.

Baharın ölü tabiatı diriltmesi, kuru dalların yeşermesine ve rengârenk mis kokulu çiçeklerin açmasına ve ilmin ve hikemin de ölü kalpleri diriltmesi aslında "Size hayat verecek şeylere çağırdığı zaman, Allah'a ve Resûlü'ne icabet edin..." âyetinin açılımı gibi.

Laleleler, erguvanlar, mis gibi kokulu sümbüller karşısında; kederler ve sıkıntılarla bunalmış, katran karasına en çok bulanmış ölü kalplerin bile kayıtsız kalması söz konusu değildir. İster istemez baharın renkleri, neşesi ve canlılığı içlerde bir ferahlığa ve umuda dönüşmektedir.

Düşünsenize, eğer âlemde bu devinim, yenilenip tazelenme olmasaydı tekdüzelik nasıl bir kısır döngüye dönüşürdü. Evvelâ toprakta bir kıpırtı başlıyor, kışın kasvetini üzerinden atıyor, güneş ziyasını artırıyor, tabiat bir silkelenip yenilen-

meye, çiçeklenip bir cümbüşe dönüşüyor. O cümbüşten pay almak, hisse kapmak, istifade edebilmek için insan da tabiata açılmak, papatyalar, gelincikler toplamak istiyor...

Eskiler, baharın en zirve yaptığı zaman dilimine, gönle ferahlık veren, can arttıran anlamında 'canfezâ' derlermiş.

Zâhirî âlemdeki bu uyanışı fırsat bilerek, baharı gönüllere taşımanın tam zamanıdır. Mesnevî-i Şerif'te de şöyle bir mısra var:

"Âriflerin nefesi, o bahardan olur; gönülde ve canda ondan yeşillikler biter."

Baharda aniden şimşekler çakar ve şiddetle bereketli yağmurlar dökene bulutlar geçer. Ârifler de ilmi ve hikemî kalplere saçan hayırhah sözleri, meclisleri, gönülleri bu yağmurlara benzetmişlerdir.

Toprak nasıl bereketli bahar yağmurlarına maruz kalıyorsa, talipler de kendilerini ilm-i mânevînin yağmurlarına teslim etmelidir.

Kurumuş dalların, ölü toprakların bahar yağmurlarıyla dirilmesi gibi, gönüller de hikmetli sözlerle hayat

bulur ve mutlu olur. Ağaçların dallarından meyveleri toplarken nasıl gözlerde bir aydınlık ve sevinç, rahatlama varsa, taliplerin de içlerinde bir sekînet ve sükûnet hâsıl olur. Maârif-i ilâhiye, ayın on dördü gibi kalplere doğarak, karanlıkları ve zulmeti aydınlıklara tebdil eder. O âriflerin meclisleri ve sohbetleri, talipleri korku ve ümit arasında müteyakkız, canlı ve diri tutar.

Cemre düşüp baharı getirmediği toprak muhteviyatındaki mis kokulu çiçekleri, türlü renkteki meyvelerini bizlere sunmadığı gibi; ilm-i ledün saçıcı maâriflere kapalı kaldığımız, gönlü açmadığımız zaman kalpte inkişaf olmaz. Kış mevsiminden bahara ya da zulmetten nura intikâl edebilmek için, bir gönlü merabi de atâyâyı mevâhibler, yani sunulmuş ikramlar, ihsanlar dinlemek, derlemek lâzımdır.

Mesnevî-i Şerif'in yazılma sebebi Hüsameddin Çelebi'ye Hz. Pîr:

"Biz seninle asma çubuğunun yaz mevsimiyle olduğu gibi hoşuz. Sen çek, biz de çekelim!"

diye sesleniyor. Ne hoş bir uyum ve ahenkten bahsediyor. Sen yaz

mevsimi gibisin, ben de asma çubuğu gibiyim ve bu Mesnevî beyitleri de üzüm salkımları gibidir. Tadanlar şifâyâb olur... Kalbimizdeki ilm-i mânevîye tabiri caizse sondaj yap, talep et; böylece Mesnevî'nin inşâdına devam edelim.

Böyle bir benzetmeyi, ulemânın, âriflerin hikmetli sözlerinin kalbe tesirini, baharın tabiata olan tesiri ile eşleştirmeyi sanırım ancak Mevlânâ Celâleddin Rûmî Hazretleri yapardı. Sipehsâlâr Risalesi'nde geçen o canım diyalogu hatırlayacak olursak;

Sadreddin Konevî, Mevlânâ'ya *"Bu kadar ağır ve derin ilimleri nasıl oluyor da bu kadar kolay ve güzel anlatıyorsunuz?"* diye sorar. Mevlânâ'nın cevabı ise şu şekilde kaydedilmiştir:

"Biz onları gönlümüze indiriyoruz; gönülden dile döküyoruz. O yüzden kolaylaşıyor."

Baharın ölü tabiatı diriltmesi, kuru dalların yeşermesine ve rengârenk mis kokulu çiçeklerin açmasına vesile olması gibi, ilmin ve hikemin de ölü kalpleri diriltmesi aslında *"Size hayat verecek şeylere çağırdığı zaman, Allah'a ve Resûlü'ne icabet edin..."* âyetinin açılımı gibi. İnsan bakmasını bilirse âlemde her şey nasıl da birbirine ayna oluyor.

"Âyinedir bu âlem, her şey Hak ile kâim;

Mir'ât-ı Muhammed'den Allah görünür dâim."

Allah'ın ve Resûlü'nün bize hayat veren davetlerinden uzaklaştıkça, kalpleri ölü, karanlık insanımsıların kararttığı bir dünyada unuttuğumuz ya da zaten hiç öğrenmediğimiz, bilmediğimiz bu âyetler ve Mevlânâ'nın bu ifadeleri ve benzetmeleri ne kadar lâtif, sadra şifa, gönle cila ama heyhat, ne kadar yabancı kalıyor günümüz insanına.

Dünya da kalp de ölüm ve dirilişin arenası gibi. Bir yandan kesintisiz ölüm hüküm sürdüğü için belki, o yüzden baharı ve dirilişi bu denli sevişiriz.

Ölüm bir senfoni gibi, an itibarıyla hücrelerimizde her yerde dört koldan sesli sessiz kasıp kavururken, belki hayata tutunma göstergesi bahara kavuşma coşkularımız. Aslında her birimiz nasıl da hazin insan hikâyeleriyiz.

Yine Mesnevî-i Şerif'te;

"Ey birader, bir dem aklını kendine getir; dembedem sende sonbahar ve ilkbahar vardır..."

"Oluklar çift, birinden nur akar, birinden zift" denildiği gibi, hazan ve bahar da aslında daima bünyede mevcut. Hazır şimdi mevsim baharken, gönüllere baharı aksettirmenin tam da zamanı. Malum, Kur'an-ı Kerim muhtelif âyetlerde kalplere mühür vurulduğunu, kalbin katılaştığını, hastalığını, körleştiğini, hülâsa ölü ve diri kalplere vurgu yapar. Kalplerin ancak Allah'ın zikir ile şifa bulacağı belirtilir.

Mevlânâ'nın tam da söylemek istediği budur:

"Âriflerin nefesi, o bahardan olur; gönülde ve canda ondan yeşillikler biter."

Baharın ölü tabiatı dirilttiği gibi hasta, kör, ölü kalpleri diriltmek, şifa bulmak için âriflerin sohbeti, meclisi işaret ediliyor ama bugün maalesef gündemi kendi zâviyesinde dijital algoritma argümanı olanlar belirliyor. Toplum öyle karanlık

bir tünele çekiliyor ki, hayret ve dehşetle izliyoruz; suç profili okullarda katliam yapabilen çocuklara kadar düştü.

Âriflerin nefesinden ve onların öğretilerinden uzaklaştıkça bahar parklara, bahçelere gelse de gönüllerde esâmesi okunmuyor; vahşet ve dehşet tabloları ekranlara yerleşiyor, zira zulüm ehlinin toplumu devşirmek için ortaya koyduğu performansı, hak ehli ortaya koymuyor. Eğri oturup doğru konuşmak gerekirse, toplumda medet olması gerekenler de maalesef bir uçtan dijital algoritmanın dümen suyuna kapılmış vaziyette.

Bir Hadis-i Şerif'te: *"Allah Teâlâ halkı muhakkak zulmette yarattı; sonra onların üzerine nurunu saçtı..."* buyrulur... Tablo müthiş, imtihan arenası tam da böyle olur. Zulüm ehli zulmü çoğaltıp kavileştirirken iman ehli de saçılan o nuru âleme ikame etmekle mükellef. Onlar savaşı, işgali ve katliamı her platforma taşıırken, yaratılan bu kaos ortamını fırsata çevirip baharı her gönüle taşıyarak ölüm değil, dirilişin çoğaltılması gerekiyor. Ahlâkî çöküntü var, toplum bozuldu, aile dağıldı, kadın kadın gibi değil, erkek erkek gibi değil derken çocuk safiyetini yitirip katil oldu neticede. Her şeyi mevkiinin, mevziinin dışına çıkarıp kaos ortamı oluşturuluyor.

En muhafazakâr şehirlerimizde özellikle can yakıcı katliam ve cinayetler işleniyor, düşünsenize bu tabloyu temin edene, bu sonucu alana, toplumu devşirene kadar arka planda ortaya konulan sa'y u gayreti, işlem basamaklarını bir tefekkür edin. Adamlar toplumu ifsat edebilmek için iğne ile kuyu kazıyor âdetâ ve başarıyor. Mücahitler algoritma yarışında var olma savaşı verirken, takipçi sayısı ile zafer havası yaşarken onlar İslâm ülkelerini, memleketi dahi gönlümüzü kan gölüne çeviriyorlar. Sanki sistematik yükselen bir kötülük tablosu gibi, bir yandan kadın cinayetleri, tecavüz edilerek öldürülmüş çocuk cinayetleri ile sarsılırken okulda kendi arkadaşlarını katleden câni bir çocuk katille karşı karşıya kaldık. Öncesinde bilmediğimiz, hayal edemediğimiz kötülöklere maruz kalıyoruz. Bu yükselen vahşet dozu uyandırmaz mı uyuyan gönülleri?

"Yâ Rab! Yokluklardan her zaman varlık tarafına kervan içinde kervan vardır..."

Bu kadar vahametinin içinde yine de bize baharı bahşedene hamdûsenâlar ederek her zamankinden daha çok ihtimamla baharı dirilişlere vesile kılalım veselsâm...

Neredesin ey gönlü merabi!.. Sözü bahar, işvesi bahar Gel!.. Can derûnundan inci, mercan al...

KAPİTALİZMİN YAKLAŞAN YENİ FAİZ KRİZİ

Melih Oktay

Faizci kapitalist finans dünyasının en kritik kırılma noktası, devlet tahvillerinde, bilhassa ABD Hazine tahvillerinde yatıyor. 1971'de Bretton Woods sisteminin askıya alınışından beri altın yerine bu tahviller cihanşümül rezerv para vazifesi görüyor. Ayrıca trilyonlarca dolarlık kaldıraçlı işlemlerde teminat olarak kullanılan bu tahvillerde yaşanacak herhangi bir sarsıntı, hızla bütün piyasalara yayılabilir.

İran-İsrail/ABD savaşının başlamasıyla birlikte dünyanın dört bir yanında devlet tahvilleri de değer

kaybetti. Bloomberg verilerine göre cihanşümül tahvil piyasası (devlet tahvilleri öncülüğünde) mart ayında 2,5 trilyon doları aşan değer kaybı yaşadı.

Tahvil fiyatları ile faiz nispetleri ters orantılı çalışır: Petrol fiyatlarının artmasıyla birlikte enflasyon beklentileri de yükseldi. Bu durum bilhassa uzun vâdeli 'yeni' tahvillerde faiz getirisini artırıyor, daha düşük faizli mevcut tahvillerin cazibesi azaldı ve dolayısıyla değerleri düştü.

Faiz nispetlerinin yükselişi ise borca müptelâ sistemi tehdit ediyor. Yeniden finansman zorlaşıyor, şirketler kaynak bulamıyor, borçlarını döndüremiyor, konut satışları düşüyor ve en

mühimi de başta ABD ve Japonya gibi aşırı borçlu devletlerin üzerindeki faiz yükü ağırlaşıyor; devlet bütçesi içtimalı harcamalara, müdafaaya, sıhate, maarife gideceğine faiz ödemelerine kayıyor. Faiz bir kanser gibi iktisadın, cemiyetin her dokusuna metastaz yapıyor.

Mevcut tahvillerdeki bu tip ani değer düşüşlerinin ise bir sonraki büyük faiz buhranının tetikleyicisi olacağından şüphe yok. Eylül 2019 Repo Krizi (ABD), Mart 2020 (Pandeminin tetiklemesiyle gelen panik satışları), 2022 (İngiltere Gilt krizi) ve Nisan 2025... Öncü ve uyarıcı bu sarsıntılar, bir sonraki büyük buhranı, depremi haber veriyor.

Tahvil fiyatlarındaki ani, beklenmedik düşüşler, kaldıraçlı pozisyonlardaki teminatların değerinin erimesine sebep olur. Bu ani değer kaybı ise hazırlıksız yakalanan finans kurumlarının 1'e 100'e varan kaldıraçlı pozisyonlarında açığa yol açar. Açığı kapatmak içinse panik satışlar gelir; satışlar fiyatları daha da düşürerek krizi derinleştirir.

Son devirde tahvil, altın ve gümüş fiyatlarındaki, borsalardaki jeopolitik endişelerin tetiklediği düşüşleri, *margin call* (ek teminat tamamlama çağrıları) kaynaklı mecburi satışlar derinleştiriyor. Ve henüz çok büyük bir krize yol açmasa da devlet tahvilleri piyasasında bu tip ani şokların bütün dünya iktisadiyatını sarsacak büyük bir deprem oluşturması an meselesi.

Faiz üzerine kurulu yüksek kaldıraçlı stratejiler –*basis trade*, *swap spread trade*, *carry trade*, *MBS* ve *SRT* (Sentetik Risk Transferi)– sistemin en büyük "fay hatları" olarak öne çıkıyor. Tabii zamanlarda risksiz görünen bu işlemler, ani bir şokta domino tesiri yapıyor.

KAPİTALİZMİN FAİZ 'KUMARI': BASIS VE SWAP SPREAD STRATEJİLERİ

Basis trade; devlet tahvillerinin farklı vâdeler veya nakit-vâdeli piyasalar arasındaki küçük fiyat farklarından kazanç sağlamayı hedefler. Fark ufak olduğu için *hedge*

fonları aşırı borçlanarak (yüksek kaldıraçla) devasa hacimlerde işlem yapar. Teminat olarak da yine bu tahviller kullanılır.

Son devirde ise bu stratejiye benzer *swap spread trade* de kullanılıyor. Farklı gözükseler de mantık aynı: Faiz nispetleri arasındaki farktan kazanç sağlamak. Yani devasa sermayeler üretime, Ar-Ge'ye, yatırıma gideceğine; faiz sözleşmeleri üzerine oynanan kumarla, bahisle heba ediliyor.

(Merkezde faiz sözleşmesinin (devlet tahvili) bulunuşu da karzın doğasından kaynaklanıyor: En teminatlı, en sağlam, en öngörülebilir sözleşme olmasından dolayı. Ribâhorlar cemiyetin dayanışma ve yardımlaşma ruhunu yansıtan bu sözleşmeye faiz katarak onu istismar ediyorlar. Faiz, karza bir fiyat biçip ticarî bir emtiaya dönüştürdüğüde ortaya bugünkü gibi bir tablo çıkıyor. Faiz yasağının hikmeti de burada açığa çıkıyor.)

Piyasa ani, beklenmedik bir çalkantıya girip tahvillerin değeri düştüğünde ise teminat tamamlama çağrıları gelir ve panikle en likit varlıklar –başta ABD tahvilleri– hızla satılır. Bu satışlar tahvil fiyatlarını daha da düşürür, faizleri yükseltir ve faizli borçla büyümeye müptelâ olmuş bütün sistemi kredi musluğunun kesilmesiyle felç eder. Kriz derinleştğinde ise sadece tahviller değil; emtialar, hisseler ve hatta kriptolar da satış yer.

Son zamanlarda şaşırtıcı olan bir gelişme de var: Riskin arttığı zamanlarda hisse satıp güvenli liman olarak ABD tahvillerine sığınması umulan yatırımcılar tahvilleri de satıyorlar. Bunun temel sebebi, 2008 buhranından sonra ribâhorların odak noktasının devlet tahvillerine kayması ve *basis* gibi arbitraj (spot-vâdeli arasındaki fiyat farkından kazanç elde etme)

stratejilerinde teminat olarak yoğun bir şekilde kullanılmaya başlanmasıdır. Dolayısıyla da ani sarsıntılarda bu teminatların değeri düşünce ek kaynak için tahvil satışları da hızlanıyor, hisselerle beraber.

Kriz anında tahviller yoğun satışıdır ancak kimsede bu tahvilleri satın alacak likit, para yoktur. Bu durumda mecburen Merkez Bankası devreye girerek tahvilleri satın alır; yani piyasayı paraya boğar, bankaları ve sözde günü kurtarır. Sonraki safhada ise bu bolca basılan dolarlar dünyada enflasyon, fakirlik ve patlamaya hazır yeni balonlar olarak geri döner. Bu; faizin, kitleleri her geçen gün köleleştiren, mülksüzleştiren şaşmaz döngüsüdür. Esasen ABD'nin en büyük ihraç kalemi 'enflasyonu'dur. ABD diğer ülkeleri borç vererek değil borç alarak, onların rezervlerinde Hazine Tahvillerini tutturarak sömürür.

CARRY TRADE: JAPONYA MERKEZLİ KIRILGAN BİR HAT

Faizci finans dünyasının en tehlikeli stratejilerinden biri de *carry trade*'dir. Düşük faizli ülkeden (bilhassa Japon-

ya'dan) ucuz para borçlanıp yüksek getirili varlıklara (ABD hisseleri, gelişmekte olan ülke tahvilleri) yatırılır. Aradaki faiz farkı "carry" kazancı sağlar.

Meselâ Türkiye de yüksek faiz, sabit kur ile son devirde *carry trade*'in revaçta olduğu bir ülkedydi. Ancak bölgedeki savaşla artan riskler, bilhassa da liranın değer kaybetme endişesiyle geri çekilmeler başladı. Bu durum ise son günlerdeki 'Türkiye altınlarını satıyor' haberlerinin sebebinin açıklıyor. *Carry trade* ile faiz kazancı elde etmek için gelen dolarlarını geri çekince, bu sefer lirayı desteklemek için rezervlerdeki altınlar satılmak zorunda kalındı. 2016'dan beri Türkiye'nin en doğru stratejilerinden biri, rezervlerinde ABD tahvili tutmak yerine altını tercih etmek oldu. Her ne kadar son yıllarda rezervlerimizdeki ABD tahvillerinin hacmi artış gösterse de.

Japonya ise uzun yıllar sifra yakın faizle kumarbaz ribâhorların âdeta 'karz-ı hasen'le borçlanabilmesine, bu *carry* stratejisini kullanmalarına imkân verdi. Trilyonlarca dolar bu yolla hareket etti. Düşük faizli yenle borçlanıp daha yüksek faizli, daha yük-

sek getiri fırsatı veren araçlara yatırımlar yapıldı.

Ancak Ağustos 2024'te BoJ'un (Japonya Merkez Bankası) politika faizini 0,1'den 0,25'e yükseltmesiyle Yen hızla değer kazandı. *Nikkei* 225 tek günde %12'den fazla düştü; bu, 1987'den beri görülen en sert kayıplardan biriydi. Cihanşümül piyasalar da sarsıldı. Zira trilyonlarca dolar borçlanılan Yen'in değerinin artması demek, borcun artması demektir. Açığı kapatmak için jet hızıyla elde ne varsa satıldı; satış dalgası da fiyatların, borsanın çökmesine sebep oldu.

Her ne kadar 2024'teki mini buhrandan sonra piyasa oyuncularını daha dikkatli olsa da bugün tehlike geçmiş değildir. Japonya enerji hususunda son derece dışa bağımlı: Petrol ithalatının takriben %95'i Orta Doğu kaynaklı ve bunun büyük kısmı Hürmüz Boğazı üzerinden geçiyor. İran savışıyla petrol fiyatlarındaki yükseliş, Japonya'da zaten var olan enflasyon risklerini ciddi şekilde artırıyor. BoJ'un faiz artırımını olursa bu hamleyle Yen daha da güçlenir, *carry trade* pozisyonlarını zorlayıp

ani çözümlere yol açabilir.

Carry stratejisi bir nevi sıcak para operasyonudur. Gelişmekte olan ülkelere aniden çıkacak dolarlar, o ülkelerde kur buhranlarına sebep olabilir ve bir ülkede başlayan kriz diğer ülkelere sıçrayarak bütün iktisadiyata yayılabilir. Meselâ 1997 yılında patlak veren Asya Faiz Krizi... Tayland'da başladı ve domino tesiriyle bütün Güneydoğu Asya'ya, oradan da tüm dünyaya yayıldı. Yüksek faizler ve sabit kurla dolarları çeken bu ülkeler bir anda çöktü. Yerel para birimleri devalüasyona uğrayınca dolar borçları ödenemez hâle gelirken, kur atağını önlemek için gelen faiz artışları yerel parayla borçlanan şirketleri ezdi. Kriz sonrası devreye giren IMF, bu ülkeleri daha da köleleştirdi. Benzer bir kriz yine Asya üzerinden gelebilir.

FAİZCI KAPİTALİZMİN DİĞER FAY HATLARI: SRT, PRİVATE CREDIT VE MBS

SRT (Sentetik Risk Transferi): Bankalar, verdikleri kredilerin (şirketlere, projelere veya işletmelere verilen borçların) bir kısmındaki temerrüt riskini (yani borçlunun borcunu öde-

yememe ihtimalini) *hedge* fonları ve özel kredi fonları gibi banka dışı yatırımcılara aktarır.

Bunu yaparken kredilerin kendisi bankanın bilançosunda kalmaya devam eder. Karşılığında banka bu yatırımcılara düzenli bir ücret (faiz benzeri prim) öder. Eğer kredilerden bazıları ödenmezse, yatırımcılar kaybın belirli bir kısmını karşılar.

Hülâsa *SRT*, bankanın kredi riskine karşı sigorta satın alması gibi çalışır. Bu sayede bankalar daha az sermaye ayırmak zorunda kalır ve daha fazla kredi verebilir hâle gelir. Ancak risk sanki defterlerden çıkmış gibi görünse de aslında sistemden kaybolmaz; sadece bankadan *hedg*e fonları ve özel kredi fonları gibi gölge bankalara dağılır.

2016 yılından beri Avrupa'da ve ABD'de *SRT* kullanımı takriben beş kat arttı. Tabii zamanlarda sorun yaratmasa da faizlerin ani yükseldiği veya büyük bir iktisadî şok yaşandığı devirlerde bu dağıtılan riskler hızla sorun hâline gelebilir. Bilhassa faizler yükselince şirketler ve projeler borçlarını yenileyemez hâle gelir, iflaslar artar ve bu tesir bütün ekonomiye yayılabilir. Bu yüzden *SRT*, tek başına kriz yaratmasa da *carry trade* veya *basis trade* gibi diğer riskli stratejilerle birleştiğinde sistemin en kolay kırılacak fay hatlarından biri olabilir.

Yaklaşık 2 trilyon dolarlık Özel Kredi (*Private Credit*): Özel Kredi, banka dışı özel fonların şirketlere doğrudan ve özel anlaşmayla verdiği, borsada işlem görmeyen yüksek getirili kredilerdir. Yani bu da banka harici kurumların faizden kazanç yollarından biridir. 2008 krizinden sonra bankaların regülasyonu artınca faiz işi de "gölge bankalar" olarak adlandırılan özel kredi gibi kurumlara yayıldı.

Kapitalizmin beşiği ABD'deki Özel Kredi sektöründeki son gelişmeler alarm vericidir. Temerrüt nispetlerinde rekor artışlar var; bilhassa da Yapay Zekâ'nın yazılım sektöründeki bozucu tesirinden dolayı. Yazılım şirketleri Özel Kredi denen ribâhorluğun mühim bir parçası. Ayrıca NAV (Net Varlık Değeri) gibi yollarla borcu borçla kapatma devrededir. Borç verilen şirketlerin düşük performansı mevcuttur. Jeopolitik risklerin artmasıyla yüksek riskli borçlardan kazançların da tehlikeye girişi söz konusudur.

SRT ürününün mühim alıcıları zaten bu özel kredi şirketleridir. Ayrıca son devirde yatırımcıların nakde geçiş talepleri arttı; bazı büyük fonlar ise geri çekim ta-

leplerine sınırlama getirdi. Sonunda büyük bir krizde, o büyük borçları da devlet 'halkın vergileriyle, parasıyla' satın alarak bu özel şirketleri kurtarma yoluna gidebilir.

MBS (İpotek Teminatlı Menkul Kıymetler), bankaların verdiği ev kredilerini bir araya getirerek paketlemesi ve bu paketleri yatırımcılara satmasıdır. Ev sahipleri ev kredisi taksitlerini ödedikçe, o dönemler yatırımcılara faiz ve anapara olarak geri döner.

Artan devlet tahvil faizleri *mortgage* faizlerini de yukarı çekiyor. Konut piyasası yavaşlıyor. ABD yönetimi *Fannie Mae* ve *Freddie Mac* gibi kurumları devreye sokarak *MBS* alımlarını artırıyor. Ancak savaş kaynaklı riskler ve *spread*'lerin (devlet tahvil faizi ile konut kredi faizlerinin) açılması piyasayı daha da zorluyor. Konut satışlarındaki yavaşlama, iktisadiyatı daha da yavaşlatıyor.

KRİZ SONRASI DÖNGÜ: FAİZ DÜŞÜŞÜ, YENİ BALON-ENFLASYON RİSKİ VE YENİ BİR SİSTEMİN (ALTINA ENDEKSLİ?) DOĞUŞU

Bugün dolar sisteminin karşı karşıya olduğu en büyük risklerden biri, ABD Hazine tahvillerine olan talebin zayıflaması, faizlerin tırmanarak ABD'nin borçlanma maliyetinin artmasıyla bütün sistemi felç etmesidir.

Meselâ Çin, uzun yıllardır rezervlerinde altın biriktirerek ABD tahvillerinden uzaklaşıyor. Keza Türkiye de 2016'dan beri bu tahvillere mesafeli. İşte bu noktada ABD, kripto ekosistemini cihanşümul mikyasta genişleterek yeni bir talep kaynağı yaratma stratejisi izliyor. Gâye, *stablecoin*'leri yaygınlaştırmak ve RWA (*Real World Assets*) tokenizasyonunu hızlandırmak yoluyla tahvil talebini canlı tutmaktır.

Stablecoin, değeri Amerikan Doları'na 1'e 1 nispetinde sabitlenen dijital bir para birimidir. Tether (USDT) ve USDC gibi *stablecoin*'leri çıkaran şirketler, bu sabitliği korumak için milyarlarca dolarlık ABD Hazine tahvili tutar. Tether bugün tek başına Almanya'dan daha fazla ABD tahvili elinde bulunduruyor (122 milyar USD civarı). Tether ve Circle birlikte birçok büyük ülkenin (Güney Kore, Suudi Arabistan gibi) toplam tahvil varlıklarını geride bırakıyor. (Tabii gerçekten de tutuyorlarsa...)

RWA tokenizasyonu ise ev, arsa, altın veya şirket kredisi gibi gerçek dünya varlıklarını dijital token'lara dönüştürerek bu

varlıkları küçük parçalar hâlinde kolayca alınıp satılabilir hâle getiren bir teknolojidir. Eğer bu sürecin kontrolü büyük faizci finans kurumlarında kalırsa, cemiyetleri mülksüzleştirme riski taşıyan bir araç hâline gelebilir: Gerçek varlıkların hukukî tapusu ve yönetimi onlarda kalırken, kitleler yalnızca dijital "token" -yani varlığın ekonomik temsilini- tutar. Öte yandan bu teknoloji küçük yatırımcıların yüksek değerli varlıklara erişimini kolaylaştırabilir. Günün sonunda mesele: Kimin kime yer göstereceği meselesidir.

Hâsılı 'Faiz Krizi' birtakım siyasî manevralarla ertelense de sistemdeki fay hatları oldukça faal durumda ve her an derin, büyük bir depreme yol açması kaçınılmaz. Bu faylar kırıldığında faizci merkez bankalarının (bilhassa Fed'in) elinde faizleri düşürmekten başka güçlü bir enstrüman da yok.

Faizci sistemin temel çelişkisi de burada: Güneşli günlerde finans kurumları kredilerde son derece cömert davranırken, rüzgâr tersine döndüğünde cimrileşir. Bu yüzden de merkez bankaları, durgunlaşan ekonomiyi canlandırmak için para basmak, tahvil alımı yapmak zorunda kalır. Oysa karz akdi hakikatte tam tersi bir mantık taşır. Zor zamanlarda devreye girerek cemiyetin yükünü hafifletir. Zekât da hakeza: Sarf yerlerinden biri borçlulardır, borçluluğu azaltır. Faiz ise tam tersi olarak ekonominin borç yükünü ağırlaştırır.

Faiz indirimleri, tahvil alımlarıyla piyasaya likidite enjektetmek kısa vâdede rahatlatma sağlasa da bu müdahaleler orta-uzun vâdede her faiz döngüsünde olduğu gibi yeni varlık balonlarını şişirir, enflasyonu daha da körükler; sonunda faizler yükseltilir ve borçlar daha da ağır hâle gelir. Bu safhada devletin kaynakları gittikçe artan şekilde faiz ödemelerine ayrıldıkça kitleler daha da fakirleşir, mülksüzleşir.

Gelecek faiz döngüsünde de ABD, tahvil sistemini ayakta tutmak adına kripto ve tokenizasyon üzerinden yeni bir finans mimarisine geçişi hızlandıracaktır. Öte yandan Çin'in de kendi tahvillerini, parasını güvenilir (altına endekli?) bir rezerv hâline getirmek için çabalayacağı, kripto ekosisteminde yeni teknolojilerle liderliği eline almak isteyeceği muhakkaktır.

Hâsılı, dünya finans sistemi yeni bir mimariyle yeniden şekillenme safhasına girdi bile; bakalım bu büyük dönüşümde Müslümanlar ve yöneticileri yer gösteren mi yoksa yer gösterilen mi olacak?

KÜFÜR TEK MİLLETTİR

İSRAİL

İsrail Ulusal Güvenlik Bakanı Itamar Ben-Gvir, İsraili bir grupla polis eşliğinde Mescid-i Aksa'ya baskın düzenledi.

ALMANYA

Almanya'da çocuk istismarından yargılanan eski siyasetçi Hartmut Ebbing'in davası kamuya kapatıldı. Karara, Ebbing'in İsrail'le yakın ilişkilerinin Alman-İsrail Cemiyeti'ne zarar verebileceği gerekçe gösterildi. Ebbing 2 yıl 10 ay hapis cezası aldı; temyiz hakkı sürüyor.

HOLLANDA

Lahey'de Lübnan ve Filistin odaklı gösteride, parlamento binası önünde kalmak isteyen protestocular ile polis arasında arbede yaşandı. Polis göstericilere müdahale etti ve bazı kişileri gözaltına aldı.

AVRUPA

Almanya İsrail'e silah satarken, Macaristan destek verirken AB dışişleri bakanları İsrail'e yönelik olası yaptırımları yeniden ele alacak.

ABD

ABD'li siyasetçi Valentina Gomez, Piers Morgan'ın YouTube programında Müslümanları hedef aldı. Gomez, "Bir köpeği yüz milyon Müslümana tercih ederim." ifadelerini kullandı. Gomez daha önce Kur'an'a yönelik alçaklıkla gündeme gelmişti.

İSRAİL

İsrail için dijital propaganda yürüten Ella Keinan, sosyal medya üzerinden yürüttükleri etki operasyonunu anlattı. Keinan, Tel Aviv merkezli ağın dünya genelinde 60 binden fazla kişiyle çalıştığını ve Yahudi halkına stratejik şekilde hizmet ettiğini söyledi.

HİNDİSTAN

Uttar Pradeş Başbakanı Yogi Adityanath, Batı Bengal'deki seçim mitinginde Müslümanları hedef alan açıklamalarda bulundu.

AZERBAYCAN

Azerbaycan Dışişleri Bakanlığı, 22 Nisan 2026'da İsrail'in sözde "bağımsızlık günü"nü kutlayarak Tel Aviv'e destek verdi.

ARJANTİN

Arjantin Devlet Başkanı Javier Milei, Kudüs'e giderek Mescid-i Aksa yerleşkesine girdi ve Burak Duvarı önünde Yahudi ayinine katıldı.

ÇEKYA

Çekya Başbakan Yardımcısı, İsrail'e yönelik eleştirileri hedef aldı ve İsrail'i "uygar olmayan düşmanlarla çevrili uygar bir ülke" olarak tanımladı.

JAPONYA

Japonya'nın Fujisawa kentinde, Yusuke Kawai'nin çağrısıyla toplanan kalabalık, cami inşaatını hedef alan İslâm karşıtı yürüyüş düzenledi. Ülkede cami ve mezarlık projelerine yönelik tepkiler artıyor.

MISIR

Sisi rejimi, İsraili NewMed'in yürüttüğü Kıbrıs'ın "Afrodit" sahasındaki doğalgazı Mısır'a bağlayan 15 yıllık anlaşmaya imza attı.

UGANDA

Uganda Savunma Kuvvetleri Komutanı Muhoozi Kainerugaba, İsrail'e destek açıklamasında bulundu. Kainerugaba, 100 bin Uganda askerini kutsal toprakları korumak için İsrail'e sevk etmeye hazır olduğunu söyledi.

ABD

ABD'de yapılan son araştırmalarda genç seçmenlerin yüzde 74'ünün Filistin'e daha yakın hissettiği görüldü. Sonuçlar, gençlerin dış politika algısında Filistin lehine belirgin bir yönelişe işaret etti.

Florida valiliği için Cumhuriyetçi Parti'den aday olan James Fishback, İsrail'e verilen Amerikan desteğini eleştirdi. Fishback, İsrail'e 5 milyar dolar gönderilmesini yanlış bulduğunu söyledi.

BELÇİKA

Brüksel'de Küresel Sumud Parlamenterler Kongresi'nin katılımcıları, programın ardından Avrupa Parlamentosu'nun bulunduğu Lüksemburg Meydanı'na yürüdü.

İSPANYA

Küresel Sumud Filosu, Gazze'ye doğru yeniden yelken açtı. Sivil girişim, İsrail'in Gazze Şeridi'ne uyguladığı ablukayı kırmak ve insani yardım ulaştırmak için yola çıktı. Barselona'dan ayrılan teknelerin sayısı yaklaşık 40 olarak aktarıldı. Organizatörler, Akdeniz'de farklı limanlardan katılımlarla filonun büyüyeceğini ve 100 ülkeden 3 bin kişinin katıldığını belirtti.

AVUSTRALYA

Melbourne'de "Filistinli Esirler Günü" dolayısıyla toplanan göstericiler, İsrail'in Filistinli esirlere yönelik idam cezasını öngören yasasını protesto etti.

ÇİN

Hong Kong'da aylardır tek başına Filistin için eylem yapan yaşlı bir kadın, sokaktaki insanlara İsrail'in Gazze'de gerçekleştirdiği katliamları anlatarak farkındalık oluşturmaya çalıştı.

BİZ ARAB CAMİİ'NDE YEDİ KİŞİYDİK

Zeynel Abidin Danalıoğlu

Kış kendini göstermeye başladı. Bir kesilip bir başlayan hafif bir yağmur var dışarıda. Kısa, güneşi nadiren gördüğümüz gri günlerden biri. Yorgunum, ama zihnim daha da yorgun. Böyle zamanlarda uzun yürüyüşlerle üzerimde biriken ağırlıkları atarım. En azından denerim. Belki daha sonrası için bir aralık veriyorum ve biriken sorunları böyle böyle uzaklaştırıyorum kendimden.

Çoğu zaman bir hedef de koymuyorum kendime, belli bir güzergâh olmadan gidip gelinecek yollar yürüyüşümün akışına göre değişiyor.

Dışarı çıktım. Akşam ezanı okunmuş, hava iyice kararmıştı. Yağmur durmuş. Yine de etraftaki her şey gibi kendimi ıslak hissettim. İnsanlar soğuğa meydan okur edayla geziyordu. Bazı insanlara kış hiç uğramaz zaten. Damarlarındaki kan benimkinden daha mı farklı akıyor nedir, ben onları görünce bile üşürüm. Hava temiz gibi, derin bir nefesle caddeye çıktım.

Uzun çok uzun yürümek geldi içimden. Hiç yorulamayacak olsam belki kendimi tanımadığım bilmediğim bir şehirde bile bulabilirim. Zindan Arkası'na doğru yürümeye başladım. Ama nedense yokuşun başında fikrim değişti ve Kasımpaşa'ya daha kestirme bir yol olan Nalınca Yokuşu'na doğru yürümeye başladım. Ah, canım, güzelim İstanbul tepeleri, bir zamanlar seyirlik yerleriyken şimdi bu garip, korkaklar gibi birbirine yaslanmış ucube binalarla doldu.

İnsanlar düşünmeyi unutmuş gibi, böyle bir hâl var milletin üzerinde. Şimdi bina bina, sokak sokak kendi elleriyle yaptıkları bu mahallelerde, bir evi, binayı kuran bir fikir vardır önce, sonra çatıların malzemeni yaparsın. Ee, bu seninle kaim bir şey değil, komşun da yapacak, işte orada düşünmeyi unutup insanlar, sen sadece bir gece bir hafta kalacağın bir yer yapmıyorsun ki! Yıllarca sığınacağıın, yaşayacağıın, çoğalacağıın bir yer yapıyorsun, bu sokak olacak, büyüyecek mahalle olacak, her şeyden önce bir düzen ister değil mi? Mevzu da bu, herkes kendi düzenini kurmaya başlıyor, sonra ortaya çıkan şey bir sistem değil kakofoni. Kaldırımlar, diye bir şiiir var, uzun bir ıstırap gibi, feryat gibi bir şiiir,

çok uğraştım ama birkaç mısradan fazlasını ezberleyemedim. Çok da meşhur galiba, herkesçe sevilen... bu şehrin böyle bir şiiiri var, ama adam gibi kaldırım yok. Şehir insan için mi, insan mı şehir için bilmiyorum.

Nalınca Bayırı, Merkep Bağırta ne güzel isimler... Tabii, bunu buraları her gün inip çıkanlara da sormak lazım. Epey evelden bu sokakların Arnavut kaldırım olduğu zamanları da hatırlıyorum. Arabalar, ayakkabılar, bu sokaklardan gelip geçen her şey takır tukur ederdi. Arada bir çocuk bağırışlarını bastıran sütçü, kaymak, yoğurt satan seyyar esnafın gür sesleri duyulurdu, ama yine de şimdiki kadar gürültülü değildi. Şimdi bu esnaf da kılık değiştirdi, megafon icad olundu mertlik bozuldu! Eline mikrofon geçiren arabasına atlayıp bağırmaya başladı. Bize çok uzun bir zaman içinde olup bitiyor gibi geliyor, ama her şey çok çabuk değişiyor.

Yokuşun orta yerinde yağmur tekrar çiselemeye başladı. İşden acele acele evlerine dönmeye çalışanlardan başka her mahallenin delisi gibi buranın delisi de ağız kulaklarında meçhul bir yere gider gibi yokuşu çıkıyordu. Bakın bu semtlerde böyle bir şey vardır, zengin muhitlerde, semtlerde deli falan göremezsiniz, evlere, kliniklere hapsederler, buraların delileri dükkan dükkan sokak gezer dururlar, sanki semtin sokakların onların malıymış gibi her yere girer çıkarlar ve de herkes de onlara sahip çıkar.

Kasımpaşa meydan da eski havasından uzaktı. Dükkanlarının önünde müşterilerini beklerken sigaraların içen esnaflar, yağmuru fırsat bilip ayda bir defa yıkamadığı mağazasının önünü aceleyle yıkamaya çalışan dükkan sahibi, okuldan çıktıktan sonra sağda solda gezinip evin yolunu doğrultamayan öğrenciler ve İstanbul'un eski semtlerinin gerçek yüzünü gösteren kimsesiz birkaç ihtiyaç, meydana hareket eden birkaç varlıktı. Kediler ve ıslanınca dayak yemiş gibi kuyruklarını kıstıran köpekleri de sayarsam aralarında bir tek ben başını doğrultmuş bir şekilde yürüyordum.

Şu güçlkle bir yere gitmeye çalışan ihtiyaçları görünce onlara kızıyorum. Bu havada zaten doğru düzgün hareket

bile edemiyorken ne işiniz var dışarıda? Sonra onların kimsesi olmayabileceği aklıma geliyor ve bu defa kendime kızıyorum. Birçokları da birilerinden yardım istemeyecek kadar inatçı ve mağrurlar. Aralarında kim bilir kaç hayat görmüş geçirmiş, felaketlere şahid olmuş insanlar var. Ve şu semtin mazisini adam gibi hatırlayan son insanlar da onlar. Çoğu artık derdini bile anlatmaktan aciz. Onların zamanını düşünürken hep İstanbul aklıma geliyor. İstanbul da artık derdini anlatmaktan aciz bir ihtiyaç gibi. Yeni yetme gençlerin gelip kendisine ait muhteşem çevreyi ve çehreyi kendilerine göre bir şeylere benzetmesine içerlediğine eminim. Burası sultanların, imparatorların şehri. Her bir köşesinde insanı hep yeniden hayrete düşürecek bir eser ve efsaneleri aratmayacak hikayeler var. Ama o hikayeleri bize gerçek mânâsıyla kim anlatacak ve o hikayeleri gerçek mânâsıyla kim kavrayacak? Bugünün insanı yarınını kavramaktan bile aciz.

Kasımpaşa meydan artık bir keşmekeş ve böyle günlerde kasvet yuvası. Sokak lambalarının bu havada cılız kalan ışıklarına dükkanların rengarenk ışıkları yetişmeye çalışıyor. Şişhane yokuşuna bir baktım, nereye gideceğim emin değilim, ama denizi görmek hevesiyle yokuşu tırmanmaya başladım. Şu tersane bile vakti zamanında başlı başına bir dünyaydı, belki burada yaşayan hemen her insanın tersane ile alakalı bir hikayesi vardı. Vardi... tersane hâlâ yerli yerinde, ama İstanbul o kadar büyüdü, o kadar kalabalıklaştı ki, insanlar kendilerine ait bir hikâye ve hayattan mahrum kaldılar. Modern zamanların kendi efsunlu hikayesi ferde indirilmiş toplum, insana dair geride silik birkaç izden başka bir şey bırakmaya izin vermiyor. Zaman yalanların zamanı, var ol, olabilirsen!

Şişhane'de tepeye vardığımda kavşağı dönerken durdum ve başka bir zamandan, başka bir dünyadan haber verecekmiş gibi heybetle tepeleri tutmuş olan camilerin ışıklarına baktım. Tarihi yarımada titrek ışıklar altında bir şeyler fısıldıyordu. Etraflarını saran ve sakilliğin resmi geçidini yapan binalara rağmen hâlâ güzeller, hâlâ muhteşemler. Bu yağmura ve soğuğa rağmen şurada durup bu manzarayı seyretmek, izlerini hâlâ

görebildiğiniz eski zaman ve o zamanın insanları hakkında fikirlere, hayallere dalmak isterdim. Ama ne mümkün! Sizin böylesine mânâlı bir harekete girişmeniz bile etraftan garip bakışlara maruz kalmanız için yeterli. Yolun bu tarafı yayaaların pek kullandığı bir yer değil, sadece birkaç turist ve aklından zoru olan balık müptelası oltacıların seyrek de olsa gelip geçtikleri bir yer. Ama modern dünyanın canavarları... arabalar, makine çağının en görünür sembolleri, her yerdeler, bir imtiyaz, bir tutku meselesi, birçok şeyde olduğu gibi, bu memlekette kültürü edinilememiş aletlerden biri. Kimileri için bir gurur kimileri için acı bir hatıra. İnsanların daha kolay seyahat edebilmeleri için bir vasıta iken, bazen de büyük bir yıkımın bazı hayatların bütünüyle ortadan kaybolduğu hikayelerin baş aktörü. İnsanlara hizmet eden makine fikrinden, makinelere hizmet eden insan gerçeğine ulaşmak bir asırdan daha kısa bir zaman aldı. Hayatımız bütün her şeyimiz makinelere, âletlere ve teknolojiye göre hesaplanıyor ve kurgulanıyor; konfor için ümit ettiğimiz hayatın *ruhsuz, gayesiz* figüranlarıysa sadece.

Ben yürüdükçe açıldım. Yağmur biraz daha arttı, ama dışarıya tedbirli bir kıyafetle çıkmıştım. Vaktin ilerlemesinden mi, yağmurdan mı bilmem, insanlar gibi arabalar da seyrekleşmeye başladı. Karaköy çoktan terk edilmiş bir semt havasına bürünmüştü. Bekar odaları da olmayan, mesken olarak bir yapının bulunmadığı bir yer artık burası. Koca semt akşam saat altıdan sonra turistlere kalıyor. Bir zamanların gerçekten *kara* semti. Şimdi de boynu bükük kalmış bir öksüz gibi, bakışları kara.

Yolun sağ tarafından ilerliyorum. Eski ile yeni, güzel ile çirkin bu semtte yan yana, gelişen bilim, teknoloji ve âletle elde edilen şey; kof bir görsel heybet. Teknoloji ile hayatımıza daha çok giren şey sadece daha yüksek binalar oldu, o kadar kimliksiz şeyler ki, onlara bakarken insan ne düşüneceğini bilemiyor, bir şey hissedebilen var mı, onu da bilmiyorum. Unsurların rastgele bir araya gelmesinden....

Modern mühendisliğin bu kadar hesap kitapla yaptığı şey buna benziyor. Bu günlerde bu zamanda hiçbir şey etraflıca düşünülmüş bir fikre dayanmıyor gibi geliyor bana,

günlük hayatımızdaki hiçbir şeyin fikre dayalı bir temeli yokmuş gibi sanki. Çünkü bir araya geldiklerinde bir düzen ve ahenk yerine bir kakofoni oluşuyor, en canlı isbatı: modern şehirler.

Bu yol adım adım tarihe gidiyor, bunu vehmettiren bir havası var, işte sağda heybetli bir çeşme, şurada virane bir taştan kemer, karşıda kim bilir ne zamandan kalma taş bir sütun...

Ayağım yine yerinden oynamış bir taşta denk gelince sinirim depresmişti. Şu kaldırım işini de hakikaten öğrenemedi bizim belediyeler, her biri bir öncekinin işini beğenmediğinden mi nedir, hepsi ayrı bir kaldırım yapıyor, ama hiçbirinin yaptığı işe yarar dişe dokunur bir şey olmuyor. Su birikintilerinden oraya buraya zıplayarak gitmeye çalışıyorum. Sanki çocuklar gibi sek sek oynuyorum. Arabalar, hakeza yol kenarında yürüyenleri suya tutmak için birbiri ile yarışır gibi, daha da hızlı gidiyorlar.

Yağmur güzel bir ritim tutturdu, hava soğuk, ama bir şiiir havası var. Gökyüzü bu karanlıkta kendisinden kopup gelen su damlalarını mavi birer billur gibi üzerime bırakıyor.

Birden taze, henüz kalınlaşmamış bir sesle ezan okunmaya başladı, önce sesin sahil tarafındaki küçük camiden geldiğini zannettim, fakat bu daha yükseklerden, daha davetkâr bir şekilde geliyordu. Ne zamandır uğramayı düşündüğüm ama bir türlü denk getiremediğim Arab Camii'nin tabelasını gördüm birden. Bu ezan oradan okunuyor olmalı. Minarelerden yükselen ses, kendisine gelen rahmeti kucaklamak ister gibi dalga dalga göğe yükseliyor, ahengiyle bu soğuk ve ıslak gecede buralara ait olmayan bir şeyleri haykırıyordu. Aceleyle karşıya geçtim. Abdest almalydım.

El ayak çekilmiş dar sokaklarda giriş kapısını aradım. Koca avlu kapısı kapalıydı. Etrafta camiye girebilmek için yolu soracak birilerine bakındım. Kimseler yoktu. Yüksek duvarları takib ederek köşeye geldim. Yan tarafta başka bir kapı vardı. İçeriye girince ilk intibam bu tarihe ait olmayan bir bahçe oldu. Avlunun ortasındaki şadırvan beni bekler gibiydi. Saçaklarından akan sular şadırvanın ihtiyaç bedenini yı-

kıyordu. Soğuk suyla boğuşur gibi abdestimi alıp içeri girdim.

Kapıdan girer girmez duraladım. Hayır, beni şaşırtan bu bin senelik yapının içinde tarihi dokusuna uyması için ahşap ile yapılan tadilat değildi. Güzel olmasına güzeldi bu tadilat, fakat buraya ait olmadığı da belli oluyordu. Benim duraksama sebep olan şey içeride bir cemaat olmamasıydı. Yanlış bir yere gelmiş gibi ayakucumda ilerledim. Ayakkabılarımı hemen sağ tarafta raflara bıraktım. Bu, büyük cami için çok büyük bir sükunetti. Beklediğim bu camiinin heybetine, büyüklüğüne ve tarihine yakışır bir cemaatti. Mihrap boştu, hemen ilk birkaç safta sünneti kılmak için ayağa kalkan üç kişi gördüm. Ben de orta saflardan birinde namaza durdum.

Sünnet bitti, farzı beklilyorduk. İçimizden birinin namazı kıldırması gerekecek, diye düşünürken az önce minareden yükselen taze ses bu defa içeride yankılanmaya başladı. Müezzinin durduğu mahfil çok yüksekti, onu göremedim.

Sanki bir tayf gibi, yanından süzülerek biri geçti. İnce yapılı o da ezanı okuyan müezzin gibi, genç bir delikanlıydı. Safta tertip alırken kolonların arkasından bir kişi daha meydana çıktı ve imam, müezzin ve bir köşede uyuklayan iki kediyi saymazsak cemaat olarak 5 kişiydik. Bütün namaz boyunca kendimi yalnız hissettim, böyle bir tablo içinde bütün heybetine rağmen bu yapayalnız kalmış gibi duran mabedin hali mahzun bir şekilde köşesine çekilmiş, başına gelecek akıbeti sessizce bekleyen bir ihtiyarın halinden farksız gibi geldi bana. Bu tarihten birçok hatırayı belki bedenindeki taşlara nakşetmiş olan binanın bizler gibi nice insanın çatısının altından geçtiği aklıma gelince ona ait intibam bende hisse dönüştü. Ne tuhaf! Onun çatısı altında toplanmak için binlerce insanın ter döktüğü bu ihtiyaç mabet, şimdi şimdi geçmişten katbekat fazla insanın etrafında toplanmasına rağmen daha yalnız, daha kimsesiz, daha öksüzdü.

Yedi adam ve iki kedi, sadece bizim için mi burası? İnsanın varoluşuna benliğine ve bençilliğine dair çok konuştuğu çağda yaşıyoruz, fakat asil varoluşu gayesinden de bu kadar uzak ve kopmuş durumdayız. Gözlerimi yumdum ve o koca tarihten geçmiş bütün adamların, insanların ruhlarının da bizimle beraber burada olduğunu hayal ettim.

Yedi adam ve iki kedi, sadece bizim için mi burası? İnsanın varoluşuna benliğine ve bençilliğine dair en çok konuştuğu çağda yaşıyoruz, fakat asıl varoluş gayesinden de bu kadar uzak ve kopmuş durumdayız. Gözlerimi yumdum ve o koca tarihten geçmiş bütün insanların, insanların ruhlarının da bizimle beraber burada olduğunu hayal ettim. Sonsuz bir denizde koca bir gemiyle ilerleyen insanlardık, heyhat, gözlerimi açınca hepi topu yedi kişiydik!

Koca bir sessizlik içinde nazmalarımızı kıldık. Duaya kalmadan ayak uçlarımda kapıya yöneldim. Bambaşka, tarif edilemeyecek kadar tesirler bekleyerek girmiştim kapıdan içeri, azametiyle kendisine hayran bırakacak bir bina bekledim, buldum da, ama ne hazindir ki mahzun bir şekilde çevresini saran dünya ortasında garip kalmıştı. Zira nihayetinde kendisi tarihe ait olduğu kadar bizim de insan olarak tarihimizdi, bizimdi burası, bizdik burası...

Yağmur durmuş, ıslak avluyu ağır adımlarla geçtim. Avlu kapısından çıkınca aynı köşede bomboş sokaklara baktım. Sonra suçlular gibi, bu heybetli yalnızlığın sebebi benmişim gibi, oradan uzaklaştım. Köprüye dönen yolun başında yine araba gürültüleri ve arkamda kalan ıssız sokaklara nisbeten daha fazla insan vardı. Bu tarafta, yolun karşı tarafında, köprüde hep bir taraflara giden insanlar... Arabalarda insanlar, tramvayda insanlar, yolda insanlar, hep bir yerlere gidiyoruz, ama asıl gitmemiz gereken yere, olmamız gereken yere gitmiyoruz işte.

Ben de aralarına karıştım. Her türden her milletten insan vardı köprüde. Oltacılar, oltacıları seyredenler, oltacıların fotoğrafını çekenler, turistler, aşıklar, serseriler, bir de benim gibi sessizce bu keşmekeşi seyredenler, bütün bir insanlığın temsilcileri burada sanki, hep beraber bir köprüden geçiyoruz, hep bir yerlere gidiyoruz, bir tek gitmemiz gereken yere gitmiyoruz...

Nisan 2026

ŞARKISI DUDAKLARDA!

Muzaffer Doğan

Üstad Necip Fazıl, "Şarkımız" isimli şiirinde şöyle diyordu:

*Gideriz, nur yolu izde gideriz,
Taş bağırda, sular dizde, gideriz,
Bir gün akşam olur, biz de gideriz,
Kalır dudaklarda şarkımız bizim.*

Sonsuzluk yurduna gideli 43 yıl oldu.

Şeyhi Abdülhakîm Arvasî hazretleri ile 1934 yılında tanışan Üstad, 1940 yılında yazdığı "Mürşid" başlıklı şiirde şöyle der:

*"Bana yakan gözlerle bir kerecik baktınız;
Ruhuma, büyük temel çivisini çaktınız."*

1940 senesinden, vefâtına kadar (1983) 43 yıl fırtınalı bir hayat yaşadı.

O ve Ben isimli eserinde şöyle der:

*"Ben, o Tepe'nin rüzgârını aldıktan ve Müslümanlığımı bayraklaştırdıktan sonra, beni,
'sanatına kıyan geri adam' diye yaftaladılar."*

Onlara hiç kulak asmaz. O çevrelerin, önceleri kendisi hakkında yazdıkları övücü, yüceltici yazıları da "teneke madalyalar" diye nitelerdir.

"Evet, tepemden aşağı, yarım adamların takdir eşyası, renk renk serpantin ve konfeti yağmuru hâlinde inerken, ben bütün bu cümbüşler içinde yine huzurumu bulamıyor, öz çehremi göremiyorum ve ruhumu, üçüncü buuttan mahrum bir satih plânına mihli, çıkartma kâğıdı kelebeğinden ayıramıyordum."

Bu kelebeğin canlanması, titremesi, kımıldaması, kanatlarını çırpmaya başlaması ve yapıştığı satihattan fırlayıp mesafeler boyunca uçuşması lâzımdı."

"Ne pahasına olursa olsun, olmalıydım ve yaşanmaya değer hayatı, cemiyet ve devlet şekline dek nakışlandırmalıydım."

Bu niyetle, 17 Eylül 1943 tarihinde, İkinci Dünya Savaşı devam ederken *Büyük Doğu* mecmuasını çıkarmaya başladı. Büyük mücadele başlıyordu... *Büyük Doğu* mücadelesi... "1923 devrimleri"yle hayattan kovulan, horlanan İslâm'ın, hayata nakışı davası... Büyük Doğu davası...

Büyük Doğu davasının bayrağı olan *Büyük Doğu* mecmuası, 16 kere kapanmış, açılmış, açılmış, kapanmış, açılmış...

Bazen, mevcut yönetime boyun eğmeyişiinden dolayı Bakanlar Kurulu kararıyla; bazen mahkeme kararıyla, bazen parasızlıktan, bazen hapisler sebebiyle...

Aşındırılan mahkeme kapıları... Terleyen zindan duvarları...

Üstad'ın hayatında yılginlığa yer yoktur, ümitsizliğe yer yoktur, geri adım atmaya yer yoktur. Hep taarruz, hep taarruz, daima taarruz...

Şiirle, fikirle, kitapla, dergiyle, hitabetle verilen bir mübarek mücadele... Bir büyük savaş...

1960 darbesinin ardından, konferanslara başladığına, hitap yoluyla Anadolu'yu ayağa kaldırmaya niyet ettiğine şahit oluyoruz.

1963'te Erzurum'da *İman ve Aksiyon* konferansı ile işe başlıyor... Gördüğü büyük alâka,

Üstad'ı şevklendiriyor...

Konferanslarla ve peşi peşine yazdığı *Ulu Hakan, Vatan Dostu Sultan Vahidüddin, Son Devrin Din Mazlumları* gibi eserleriyle Anadolu'nun her yerinde büyük ses getiriyor...

Yakın tarih üzerinde sarsıcı bir çığır açıyor. Âdeta, Anadolu'yu kürsüden uyandırıyor. Anadolu insanı; genciyle, yaşlısıyla, Üstad Necip Fazıl'ın kelâm ziyafetine doyamıyor.

Konferansların muhtevası kadar, isimleri de etkileyici: *"Sahte Kahramanlar", "Dünya Bir İnkılâp Bekliyor", "İslâm ve Öbürleri", "Yolumuz-Hâlimiz-Çaremiz", "Özlediğimiz Neslin Vasıfları", "Hesaplaşma"...*

"Biz şiiri iman için bilmişiz ve bu mihrak bilgiyi, her bilginin geçtiği binbir yol ağzı biliyoruz." diyen bir büyük şair...

"Baş eserim" dediği İdeoclyca Örgüsü için, "Bu eser benim her şeyim. Ben, arının peteğini hendeseleştirmeye memur bulunması gibi, bu eseri örgülemek için yaratıldım. Şiirlerim de, piyeslerim de, hikâyelerim de, ilim ve fikir yazılarım da sadece bu eserin belirttiği bina etrafında birtakım 'müştemilattan' başka bir şey değil!.." diyen bir büyük mütefekkir...

Yüz ciltten fazla eserin yazarı, 60 yıllık yazı hayatının sahibi, 40 yıllık Büyük Doğu mücahidesinin kahramanı; şiirin, tefekkürün zirvesi bir insan... Üstad Necip Fazıl Kısakürek...

Dünya yaşadıkça yaşayacak, gelecek yeni nesillere eserleriyle öncülük edecek bir üstad şahsiyet... Şarkısı, gelecek nesilleri de ayaklandıracak, aydınlatacak bir deha...

"Utansın" isimli şiirinde şöyle der:

*"Ustada kalırsa bu öksüz yapı,
Onu sürdürmeyen çirak utansın!"*

Yetiştirdiği nesillerden birçok "usta" çıktı. Bunlardan en mühimi Salih Mirzabeyoğlu'dur. O da Üstad'ı gibi eğilmedi, yılmadı. "Dava"yı yeni nesillere ulaştırmak için büyük çileleri göğüsledi. Dava, kesintiye uğramadan yoluna devam ediyor. "Usta"lar da yeni çıraklar yetiştirdi...

Ustalara da, yarınlara "usta adayı" çıraklara da düşen ve düşecek olan "vazife" belli...

Her sahada donanımlı, mesuliyet şuuruna sahip, ufuklu, yarınki dünyanın kurucusu insan yetiştirmek. Yeni güzel adamların sayısını çoğaltmak... Tohum ekme işi... Aynı şiirde şunu da diyordu:

*"Tohum saç, bitmezse toprak utansın!
Hedefe varmayan mızrak utansın!"*

Saçtığı tohumlara, toprak vefasızlık etmedi. Tohumlar geliştirdi, serpidi, meyve verdi... "Küheylan"lar yetişti... Uğrunda "kan terlediği" dava, Büyük Doğu davası maya tuttu... Söz, şimdi Büyük Doğu davasına gönül verenlerdedir...

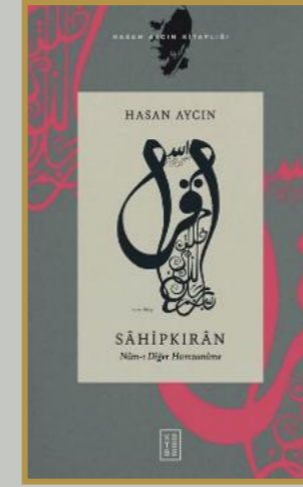
Üstad'ın "şarkı" dediği "ölümsüz dava" dilden dile, gönülden gönüle, dudaktan dudağa, nesilden nesile, kıyamete kadar sürecek inşallah...

*"Yarın elbet bizim, elbet bizimidir,
Gün doğmuş, gün batmış ebed bizimidir."*

editörden kitaplar

SÂHIPKİRÂN NÂM-I DİĞER HAMZANÂME HASAN AYÇIN

2023, KETEBE YAYINLARI

Kaleminin her dokunuşuyla K manevi bir coşkuyu, bir derinliği inşa eden Hasan Aycin; kadim metinlerden beslenen zengin muhayyile gücünü roman türünde de ortaya koyuyor. Geleneksel anlatıları modern türlerle maharetli bir şekilde bir araya getiren yazar, bu romanında bizi Hamzanâme'nin epik kurgusuyla buluşturuyor; Sâhipkirân adıyla yankılanan, İslam kültürünün büyük kahraman anlatılarından Hz. Hamza hikâyelerine yeni bir soluk getiriyor. Sâhipkirân, sadece kılıcıyla değil; sözleri ve bilgeliği, inancı ve cesaretiyle savaşan bir kahramanın soluksuz takip edeceğimiz serüvenlerini anlatıyor. Tarih sayfalarında iz bırakan padişah Nûşirevân ile Sâhipkirân arasındaki dostlukla başlayan ama zamanla bitmek bilmeyen çekişmelere dönüşen bu destansı anlatı; aynı zamanda dostluğun, aşkın ve mücadeleden de özdeşleştiği bir atmosferde okuyucuyu, kusursuz bir aksiyonun ve duygusal yükselişlerin içine çekiyor. Hasan Aycin, efsaneler ve gerçekler arasında köprüler kurarak, tarihin ve hayal gücünün o muazzam kucaklaşmasını okuru için resmediyor.

ŞİİR VE SANAT HİKEMİYATI

SALİH MİRZABEYOĞLU

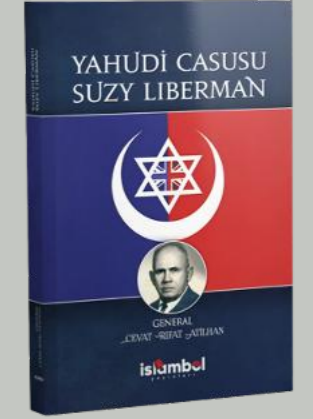
2026, İBDA YAYINLARI

İlk baskısı 1989'da, son baskısı ise 2026 yılında yapılan Salih Mirzabeyoğlu'nun "Şiir ve Sanat Hikemiyatı" eseri, şiirden başlayarak bütün sanat şubelerini estetik, ahlâk, dil, fikir ve aksiyon merkezinde ele alan temel bir çalışmadır. Eser, sanatı sadece zevk ve teknik meselesi olarak görmez, onu bir dünya görüşünün, bir ruh nişanesinin ve bir cemiyet tasavvurunun tezahürü olarak inceler. Kitapta "sanat üzerine düşünme" ve "sanatkârın kendi sanatı üzerine düşünmesi" meselesi merkeze alınır. Mirzabeyoğlu, estetik ve sanat bahislerini Büyük Doğu-İbda mânâ dili içinde ele alarak dağınık görünen fikir, şiir, tiyatro, dil, aksiyon ve güzellik meselelerini ortak bir merkez etrafında toplar.

Kitabın dikkat çeken yönlerinden biri de, Mirzabeyoğlu'nun şiire dair yaklaşımını sistemli bir çerçeveye oturtarak bir nevi şiir poetikası ortaya koymasındır. Eserde şiirin mahiyeti, şairin konumu, dil ile estetik arasındaki ilişki ve sanatın hakikatle bağı çok yönlü biçimde ele alınır. Bu çerçevede, Necip Fazıl'ın *Çile* eserinde ortaya koyduğu şiir ve şair anlayışına nisbetle, o da kendi poetikasını açıklamış şiiri, hakikati seziren ve estetik idraki kuran bir alan olarak temellendirmiştir.

"Okudukça ne kadar az bildiğimi anlıyorum."
Voltaire

YAHUDİ CASUSU SUZY LIBERMAN

CEVAT RIFAT ATILHAN

2025, İSLÂMBOL YAYINLARI

Suzy Liberman'ı okurken bugünü göreceksiniz. Dün cephe arkasında idealleri uğruna ırz ve namusunu hiçe sayıp düşmanlarını (Müslüman Türk evlatlarını) yoldan çıkartarak hedefine ulaşmaya çalışan Suzy'ler, bugün ise çağdaş yaşamda genç beyinleri uyuşturup heva ve heveslerine yönlendiren Suzy'ler olarak karşımıza çıkmaktadır. Üreticilik çağına girmiş nice genç beyin, internet, TV, magazin, radyo, gazete ve sinemalar aracılığıyla Suzy'lerin tuzağına düşürülüp tüketici olmaktan öteye geçmelerine müsaade edilmemektedir. Genç beyinler, bin bir türlü cilveleriyle birden çok cepheden taarruza uğramaktadır. Bu taarruzun boyutu satırlar arasında sırıtaçaktır. Dün Suzy Yahudilerin arasından çıkmıştı. Bugün ise bizden ve içimizden çıkıyormuş gibi gözükmektedir. Dün Suzy, bin yıllık İsrail için kendini feda etmekteydi. Bugün çağdaş Suzy'ler ise para, şan ve şöhrat için hareket ettiği izlenimini vermektedir. Bu gafiller, dünya çapındaki kapital çarka kendileriyle beraber binlerce taze ve üretken genç beyni çekip sel gibi cehenneme akıtmaktadır. Bu eser, Genelkurmay Başkanlığı'nın tetkiki ile ordu subaylarının okumasını faydalı olacağı tespit edilerek, 26 Mayıs 1935 tarih ve 43782 sayılı tamim ile 40.000 nüshası alınarak orduya dağıtılmıştır.

